

μικροφιλολογικά τετράδια 26

Τραϊανός Μάνος

Δημοσιεύσεις του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη
στην εφ. Έθνος (1919-1920, 1923-1924, 1940)

Αναλυτική βιβλιογραφία και ανθολόγηση

Λευκωσία
2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικά (3)

Δημοσιεύσεις του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη (8)

Ανθολόγιο κειμένων (31)

Charles Baudelaire (31)

Marguerite Burnat-Provins (32)

Paul Claudel (33)

Remy de Gourmont (35)

Alfred Douglas (36)

Maxime Gorky (37)

Henrik Ibsen (39)

Francis Jammes (39)

Nahabed Koutchak (41)

Pierre Louÿs (42)

Maurice Maeterlinck (43)

Stéphane Mallarmé (44)

Jean Moréas (45)

Friedrich Nietzsche (46)

Edgar Allan Poe (48)

Jules Renard (52)

Dante Gabriel Rossetti (53)

Albert Samain (53)

Saadi (55)

Marcel Schwob (56)

Algernon Charles Swinburne (57)

Archag Tchobanian (58)

Alfred Tennyson (59)

Renée Vivien (59)

Walt Whitman (60)

Oscar Wilde (62)

Γλωσσάρι (65)

Συγκεντρωτική Καταγραφή Δημοσιεύσεων Ν. Λαπαθιώτη (67)

μικροφιλολογικά τετράδια 26

Παράρτημα περιοδικού μικροφιλολογικά (αρ. 44)

Διεθνής Βιβλιογραφικός Αριθμός Σειράς: ISSN 1986-2059

Εισαγωγικά

Παρά τον πολλαπλασιασμό, ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαπενταετία, των κάθε είδους και ποιότητας δημοσιευμάτων σχετικά με τον Ναπολέοντα Λαπαθιώτη (1888-1944) και το έργο του, ένα από τα βασικά ζητούμενα της έρευνας παραμένει η, κατά το δυνατόν, πλήρης βιβλιογραφική καταγραφή τής ογκώδους και πολυποίκιλης συγγραφικής παραγωγής του, η οποία βρίσκεται διεσπαρμένη σε πάμπολλα έντυπα κάθε λογής, μιας περιόδου σχεδόν μισού αιώνα – από το 1905, έτος της επίσημης εμφάνισής του στα νεοελληνικά γράμματα από τις σελίδες του *Νουμά* με το ποίημα «Εκσταση»,¹ μέχρι τον θάνατό του, τον Ιανουάριο του 1944.²

Οι υπάρχουσες βιβλιογραφικές συμβολές (από τις οποίες δεν λείπουν λάθη, αβλεψίες και παραλείψεις) καλύπτουν ένα σημαντικό μέρος της παραγωγής αυτής, χωρίς όμως να αναπληρώνουν την απουσία μιας συνολικής εργογραφίας.³ Σε αυτές προστίθεται τώρα και η ανά χείρας εργασία, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά όλες οι δημοσιεύσεις του Λαπαθιώτη στην εφημερίδα *Έθνος*, κατά τα έτη 1919-1920, 1923-1924 και 1940.

Όπως προκύπτει από την αποδελτίωση της εφ. *Έθνος* της περιόδου 1913-1941,⁴ ο Ναπολέον Λαπαθιώτης υπήρξε τακτικός συνεργάτης της κατά τις διετίες 1919-1920 και 1923-1924, είτε ως ο ένας εκ των δύο βασικών συντακτών τής πρωτοσέλιδης «Φιλολογικής στήλης» της (ο άλλος ήταν για αρκετά χρόνια ο Κώστας Τριχογλίδης),⁵ είτε ως συνεργάτης, ανάμεσα σε πολλούς άλλους, της δευτεροσέλιδης στήλης «Το διήγημα του Έθνους».⁶ Επίσης, κατά τη διάρκεια του 1940 αναδημοσιεύτηκαν τρία ποιήματά του στη στήλη «Ο ελληνικός στίχος», στην οποία (ανα)δημοσιεύοταν, σχεδόν καθημερινά, ποίημα έλληνα λογοτέχνη.

Αναλυτικότερα, η πρώτη, και συντομότερη, περίοδος της συνεργασίας του Λαπαθιώτη με το *Έθνος* αρχίζει τον Οκτώβριο του 1919 και λήγει τον Φεβρουάριο του 1920.⁷ Η δεύτερη αρχίζει τον Ιούνιο του 1923 και διακόπτεται προσωρινά τον Απρίλιο του 1924· διακοπή που πιθανότατα οφείλεται και στην περί Καβάφη δημόσια διένεξή του με τον Δημήτρη Ταγκόπουλο, επίσης βασικό συνεργάτη (παλιότερα και αρχισυντάκτη) της εφημερίδας (βλ. εδώ τις καταγραφές αρ. 141 και 142).⁸ Ακολούθησε ένα διάστημα τετράμηνης σιωπής, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1924, ώσπου να εμφανιστούν τρία ακόμα δημοσιεύματα του Λαπαθιώτη (δύο τον Σεπτέμβριο κι ένα τον Νοέμβριο), μετά τα οποία η συνεργασία του με την εφημερίδα λήγει πλέον οριστικά. Δεκαέξι χρόνια αργότερα, στα 1940, αναδημοσιεύονται τρία ποιήματά του, τα μόνα που δημοσιεύτηκαν στο *Έθνος* όσο ο Λαπαθιώτης βρισκόταν εν ζωή. Δεν γνωρίζουμε, ωστόσο, αν ο Λαπαθιώτης είχε εγκρίνει τις αναδημοσιεύσεις αυτές και, συνεπώς, αν αποτελούσαν συνεργασία που είχε σταλεί από τον ίδιο στην εφημερίδα, ή αν ο συντάκτης της σχετικής στήλης τις συμπεριέλαβε σε αυτήν χωρίς την άδεια του ποιητή (του οποίου η μοναδική ποιητική συλλογή είχε κυκλοφορήσει λίγο νωρίτερα, στα 1939).⁹

Οι δημοσιεύσεις του Λαπαθιώτη στο Έθνος, αβιβλιογράφητες ως σήμερα (πλην των ψευδώνυμων κειμένων του ίδιου και των δημοσιευμάτων του περί Καβάφη), αγγίζουν τις 148 και θα μπορούσαν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες: α) σε μεταφράσεις ποιημάτων,¹⁰ πεζών ποιημάτων, διηγημάτων και στοχασμών/αποφθεγμάτων, οι οποίες αποτελούν και την πλειονότητα των δημοσιεύσεών του στο Έθνος, β) σε λογοτεχνικά κείμενά του, δημοσιευμένα με τα ψευδώνυμα Montfonon και Baron Letruc de Montfonon (πλην του πεζού ποιήματος «Το βιολί» και των τριών ποιημάτων του 1940, τα οποία δημοσιεύτηκαν επώνυμα) και γ) σε ευάριθμα επώνυμα κείμενά του, μη λογοτεχνικού χαρακτήρα, που περιλαμβάνουν επιστολές προς την εφημερίδα και επιφυλλίδες.

Όσον αφορά τις μεταφράσεις, οι οποίες μοιράζονται σε παραπάνω από 110 δημοσιεύσεις και περιλαμβάνουν περισσότερα από 150 κείμενα, 38 διαφορετικών συγγραφέων διάφορων εθνικοτήτων (βλ. τη Συγκεντρωτική Καταγραφή Δημοσιεύσεων, εδώ σ. 67), δεν μπορεί κανείς παρά να επιβεβαιώσει όσα προκύπτουν και από την υπόλοιπη, άγνωστη εν πολλοίς, μεταφραστική παραγωγή του Λαπαθιώτη:¹¹ τον μεγάλο αριθμό των συγγραφέων που μετέφρασε· την καλή εποπτεία της σύγχρονης του ευρωπαϊκής, και ιδιαίτερα τη βαθιά γνώση της γαλλικής, λογοτεχνίας· την εμφανή προτίμηση σε λογοτεχνές που σχετίζονται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, με τον αισθητισμό, τον (νεο)ρομαντισμό και τον (νεο/μετα)συμβολισμό, απ' όπου, άλλωστε, επηρεάστηκε κατεξοχήν και ο ίδιος· τη μετάφραση κειμένων που ανήκουν στα λογοτεχνικά είδη στα οποία θήτευσε και ο ίδιος, δηλαδή το διήγημα, το ποίημα και το πεζό ποίημα· την υψηλή ποιότητα αρκετών από τις μεταφράσεις του, που καταφέρνουν να είναι «πιστές και όμορφες» συνάμα, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ο ιδιαίτερα εντατικός κάποτε ρυθμός παραγωγής τους (συνολικά 22 δημοσιεύματα κατά τον Γενάρη του 1920).¹² το αναμενόμενο κι ευεξήγητο γεγονός ότι μεταφράζει συγγραφείς (όπως ο Μέτερλινκ, ο Ουάιλντ, ο Ουέλς, ο Πόε, ο Σαμέν κ.ά.), οι οποίοι τον επηρέασαν σημαντικά, όπως άλλωστε και ο ίδιος παραδέχεται, και των οποίων το έργο προβάλλει ποικιλοτρόπως.¹³ τη διαρκή φροντίδα του, τέλος, να φτάσει στο επιθυμητό αισθητικό αποτέλεσμα μέσω της συνεχούς επεξεργασίας των μεταφράσεών του, στην οποία οφείλονται και οι διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στις πρώτες τους δημοσιεύσεις και στις αναδημοσιεύσεις τους.

Η συντριπτική πλειονότητα των εν λόγω μεταφράσεων φέρει τα αρχικά Ν. Λ., τα οποία θα πρέπει να αποδοθούν στον Λαπαθιώτη, δεδομένων των εξής: σε διαφημιστικά πρωτοσέλιδα μικροσχόλια της εφημερίδας, τα οποία προηγούνται των μεταφράσεων διηγημάτων σε συνέχειες που φέρουν την υπογραφή Ν. Λ., σημειώνεται ξεκάθαρα ότι η μετάφραση ανήκει στον Λαπαθιώτη (βλ., π.χ., εδώ αρ. 113α-γ)· κάποιες από τις μεταφράσεις που στο Έθνος φέρουν τα αρχικά Ν. Λ. είτε είχαν ήδη δημοσιευτεί στο παρελθόν σε άλλα έντυπα ή αναδημοσιεύτηκαν αργότερα με ολόκληρο το όνομα του Λαπαθιώτη (βλ., π.χ., αρ. 10, 13, 53, 90)· μεταφράσεις έργων του ίδιου συγγραφέα, που δημοσιεύονται σε διαδοχικά φύλλα της εφημερίδας, στην αρχή φέρουν ως υπογραφή ολόκληρο το ονοματεπώνυμο του Λαπαθιώτη και στη συνέχεια μόνον τα αρχικά του ή το αντίστροφο (βλ., π.χ., αρ. 81-84, 106-107)· οι μεταφράσεις του Montfonon (για την ταύτιση του οποίου με τον Λαπαθιώτη βλ. αμέσως παρακάτω)

φέρουν άλλοτε την υπογραφή «Ναπολέον Λαπαθιώτης» κι άλλοτε τα αρχικά Ν. Λ..

Ως προς τις υπόλοιπες συνεργασίες του Λαπαθιώτη στο Έθνος οι μόνες πρωτότυπες λογοτεχνικές και επώνυμα δημοσιευμένες είναι το πεζό ποίημα «Το βιολί» (εδώ, αρ. 105) και τα τρία ποιήματά του, «Χεράκια», «Μια ψυχή» και «Νοσταλγία» (εδώ, αρ. 146-148). Οι άλλες, είκοσι τον αριθμό, παρουσιάζονται ως μεταφράσεις έργων κάποιου άγνωστου Montfonon ή Baron Letruc de Montfonon, ο οποίος βέβαια δεν είναι άλλος από τον Λαπαθιώτη, που είχε μετέλθει το στρατήγημα της (υποτιθέμενης) μετάφρασης κειμένων του ετερόνυμου του, ώστε όχι μόνο να δημοσιεύσει πρωτότυπα κείμενά του στο Έθνος, αλλά και να παρουσιάσει από τις στήλες του ένα σύντομο κριτικό σημείωμά του για τον ίδιο του τον εαυτό.¹⁴

Τέλος, όσον αφορά τα επώνυμα κείμενά του μη λογοτεχνικού χαρακτήρα, τα οποία αποτελούνται από τέσσερις επιστολές και δύο επιφυλλίδες, σχετίζονται όλα με θέματα που, κατά περιόδους, τον απασχόλησαν ιδιαίτερα, όπως η ποίηση του Καβάφη, ο κομμουνισμός και το γλωσσικό ζήτημα.

Στη Βιβλιογραφία που ακολουθεί καταγράψω όλες τις δημοσιεύσεις του Λαπαθιώτη στο Έθνος, σχολιάζοντας όσες από αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, συσσωματώνοντας σχετικές βιβλιογραφικές πληροφορίες από τις διαθέσιμες, ειδικές και μη, βιβλιογραφίες και από στοιχεία των, δημοσιοποιημένων και μη, ερευνών μου και συνοδεύοντάς τες, τέλος, από κάποια αθησαύριστα και/ή ανέκδοτα κείμενα.

Η Ανθολογία στοχεύει στην ανάδειξη μιας αγνοημένης, μέχρι σήμερα, πλευράς του λαπαθιωτικού έργου και στη διαμόρφωση μιας, κατά το δυνατόν, αντιπροσωπευτικής εικόνας της πλούσιας μεταφραστικής παραγωγής που ο Λαπαθιώτης παρουσίασε μέσα από τις σελίδες του Έθνους. Όσα από τα κείμενα που ανθολογούνται αναδημοσιεύτηκαν στο Έθνος εκδίδονται εδώ βάσει της τελευταίας τους αναδημοσίευσης, η οποία αντιπροσωπεύει ή βρίσκει πιο κοντά – ίσως – σε αυτό που είθισται να ονομάζουμε (καταφεύγοντας, τρόπον τινά, στη μεταφυσική) «τελική βούληση του συγγραφέα». Στην επιλογή αυτή με οδήγησε και το αρτιότερο, κατά την προσωπική μου εκτίμηση (απ' την οποία δεν μπορεί να απαλλαγεί καμιά ανθολογία), αισθητικό/μεταφραστικό αποτέλεσμα των αναδημοσιεύσεων, οι οποίες, παρεμπιπτόντως, φαίνεται να ακολουθούν πιστότερα το πρωτότυπο. Θα πρέπει να σημειωθεί, τέλος, ότι κατά τη μεταγραφή διόρθωσα σιωπηρά τα ελάχιστα τυπογραφικά λάθη, εκσυγχρόνισα την ορθογραφία και, όπου κρίθηκε απαραίτητο, ρύθμισα τη στίξη.

Σχέδιο του Δ. Μεζίκης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Ο Νουμάς 137 (27.2.1905) 11. Κάποια παιδικά και νεανικά πρωτόλειά του είχαν ήδη δημοσιευτεί παλιότερα σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά της εποχής, όπως και το θεατρικό του *Νέρων ο τύραννος*, που του το τύπωσε ο πατέρας του, ως δώρο γενεθλίων, στα 1901.

2. Ποιήματα, πεζά ποιήματα, διηγήματα, νουβέλες, βιβλιοκριτικές, εγκυκλοπαιδικά λήμματα, επιφυλλίδες, μεταφράσεις, στοχασμοί, συνεντεύξεις και χρονογραφήματα του Λαπαθιώτη δημοσιεύτηκαν, μεταξύ άλλων, και στα εξής έντυπα: εφ. *Ακρόπολις*, *Αλκή*, *Ανεμώνα*, *Δάφνη*, εφ. *Δημοκρατία*, *Διάπλασις των Παιδών*, *Εβδομάς*, *Εθνική Χαρά*, *Εικονογραφημένη της Ελλάδος*, *Ελλάς*, εφ. *Ελευθερία*, εφ. *Ελεύθερος Λόγος*, *Ελληνικός Κόσμος*, εφ. *Εσπερινή*, *Εσπερος*, *Ηγησώ*, *Ημερολόγιον Σατανάς*, *Ημερολόγιον του Μπουκέτου*, εφ. *Θεσσαλία*, *Κριτική*, *Κυριακή του Ελευθέρου Βήματος*, *Λογοτέχνης*, *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία*, *Μούσα*, *Μπουκέτο*, *Νέα Εστία*, *Νέα Τέχνη*, *Νεοελληνικά Γράμματα*, εφ. *Νέον Άστυ*, *Ο Νουμάς*, *Οικογένεια*, *Ορθρος*, *Ορμή*, *Παναθήναια*, *Πανελλήνιον και Μικρασιατικόν Ημερολόγιον*, *Νέοι Βωμοί*, *Νέοι Πρωτοπόροι*, *Πειθαρχία*, *Πνευματική Ζωή*, *Πολιτισμός*, εφ. *Πρωία*, εφ. *Ριζοσπάστης*.

Νέα έκδοση των ποιημάτων του, η οποία δεν πληροί στο ελάχιστο τα *desiderata* της φιλολογικής επιστήμης, κυκλοφόρησε πρόσφατα, βλ. Ναπολέων Λαπαθιώτης, *Άπαντα τα ευρεθέντα*, επιμ. Γιάννης Η. Παππάς-Μαρία Φωτίου, Ταξιδευτής, Αθήνα, 2015. Πβ. και τη σχετική κριτική μου «Ένας Λαπαθιώτης κοιταγμένος στραβά (στο όνομα ποιας εκδοτικής νοοτροπίας)», *The Books' Journal* 62 (Αν. 2016) 62-65. Η πλειονότητα των διηγημάτων του εκδόθηκε σε τρεις τόμους με επιμέλεια του Νίκου Σαραντάκου, βλ. *Τα μαραμένα μάτια και άλλες ιστορίες*, Αθήνα, 2011· *Ο μυστηριώδης φίλος και άλλες ιστορίες*, Αθήνα, Ερατώ, 2013· *Τα δεκατρία ντόμινα και άλλες ιστορίες*, Αθήνα, Ερατώ, 2015. Επίσης, έχουν εκδοθεί δύο νουβέλες του, βλ. Ναπολέων Λαπαθιώτης, *Το τάμα της Ανθούλας*, επιμ. Γιάννης Παπακώστας, Αθήνα, Λιβάνης, 2007, και Ναπολέων Λαπαθιώτης, *Κάπου περνούσε μια φωνή*, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2011, ενώ δεκάδες πεζά ποιήματά του περιλαμβάνονται στο βιβλίο του Τάκη Σπετσιώτη, *Χαίρε Ναπολέων. Δοκίμιο για την τέχνη του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη*. 63 πεζά ποιήματά του και εικόνες του Άγγελου Παπαδημητρίου, Αθήνα, Άγρα, 1999.

3. Βλ. Λάμπρος Βαρελάς, «Συμβολή στη συγκρότηση της εργογραφίας του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη», *Μικροφιλολογικά* 6 (Φθινόπωρο 1999) 23-27, όπου και συγκεντρωτική καταγραφή όλων των προηγούμενων σχετικών βιβλιογραφικών δημοσιευμάτων.

4. Το πρώτο φύλλο του *Έθνους* κυκλοφόρησε στις 26 Οκτωβρίου 1913. Η έκδοσή του συνεχίστηκε, με κάποιες διακοπές, μέχρι τις 28 Απριλίου 1941, οπότε και οι γερμανοιταλικές αρχές κατόχησαν. Η εφ. επανακυκλοφόρησε μεταπολεμικά, από τον Ιανουάριο του 1945 και εξής. Η αποδελτίωσή της βασίστηκε σε ψηφιοποιημένο σώμα, το οποίο είναι προσβάσιμο από την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης της Βουλής: <http://library.parliament.gr/Portals/6/pdf/digitalmicrofilms.pdf?ver=2018-05-09-104050-780>. Η αποδελτίωση των περιόδων που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί (1.7.1926-31.12.1926, 1.7.1929-31.12.1929, 1.1.1931-28.2.1931, 1.6.1931-30.6.1931, 1.1.1932-30.6.1932, 1.1.1934-30.3.1934, 1.7.1935-31.12.1935, 1.1.1937-30.6.1937) έγινε σε σώματα αποκεείμενα στην Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη Αθηνών. Παρά τις προσπάθειές μου, δεν κατάφερα να αποδελτίωσω τις περιόδους 1.7.1926-31.12.1926 και 1.7.1929-31.12.1929, ούτε να εντοπίσω κάποια φύλλα που λείπουν από τα ψηφιοποιημένα σώματα.

5. Στην ίδια στήλη, κατά την περίοδο που εξετάζουμε, δημοσιεύτηκαν μεταφράσεις των Θ. Βελιανίτη, Κ. Καρθαίου, Μ. Μαγκάκη, Ν. Πετιμεζά, Δ. Π. Ταγκόπουλου, Π. Χάρη, Κ. Χατζόπουλου κ.ά.

6. Στη στήλη δημοσιεύτηκαν μεταφράσεις ή πρωτότυπα κείμενα των Δ. Βουτυρά, Α. Γαλιούρη, Α. Εφταλιώτη, Γ. Καζαντζάκη, Κ. Καιροφύλα, Κ. Καρθαίου, Α. Καρκαβίτσα, Κ. Παρορίτη, Δ. Π. Ταγκόπουλου, Αθ. Ταρσούλη, Κ. Τριχογλίδη, Β. Φρέρη και πολλών άλλων.

7. Σημειώνει σχετικά ο Τέλλος Άγρας: «Στα 1919 και πέρα, έδινε στο *Έθνος* για αρκετόν καιρό, κάθε μέρα, μεταφραστική του συνεργασία, διαλεγμένη από τα ωραιότερα κομμάτια του παγκόσμιου λυρισμού», βλ. Τέλλος Άγρας, «Έργον τέχνης», *Νέα Εστία* 398 (1.1.1944) 97, η υπογράμμιση στο κείμενο. Στην αυτοβιογραφία του ο Λαπαθιώτης (*Η ζωή μου. Απόπειρα συνοπτικής αυτοβιογραφίας*, επιμ. Γιάννης Παπακώστας, Αθήνα, Κέδρος, 2009) δεν κάνει καμιά αναφορά στη συνεργασία του με το *Έθνος*, δεδομένου ότι η αφήγηση καλύπτει την περίοδο από τη γέννησή του μέχρι και το 1917. Σημειώνει, ωστόσο, τα εξής αναφορικά με τη γλωσσομάθειά του: «Αλλά και το μάθημα των αγγλικών το είχα σταματήσει πια [...]. Εκτός από τα γαλλικά, που τ' άρχισα από πολύ πολύ μικρός, καθώς το έχω πει, με τη μητέρα μου [και με οικοδιδασκάλους, passim], άλλες γλώσσες που

θα με τραβούσαν ώστε ν' αποφασίσω να τις μάθω άκοπα κι ευχάριστα σχεδόν ήσαν τα ιταλικά (που αυτά ποτέ μου δεν τα σπούδασα, κι όμως μπορώ να πω ότι τα ξέρω), τα γερμανικά και τα ισπανικά», βλ. Ναπολέων Λαπαθιώτης, ό.π., σσ. 183-184, η υπογράμμιση δική μου.

8. Διάπυρο υποστηρικτής του Καβάφη, τον οποίο ο Λαπαθιώτης γνώρισε κατά την παραμονή του στην Αίγυπτο το 1917, θα υπερασπιστεί και θα προβάλλει το έργο του σε κάθε ευκαιρία, με άρθρα και συνεντεύξεις του σε διάφορα έντυπα. Βλ. Δημήτρης Δασκαλόπουλος, *Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη (1886-2000)*, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2003, passim. Ο Καβάφης, από την πλευρά του, μετά τη γνωριμία τους, τον συμπεριλαμβάνει στους αποδέκτες των συλλογών του, βλ. Γ. Π. Σαββίδης, *Οι καβαφικές εκδόσεις (1891-1932)*. *Περιγραφή και σχόλιο*. Βιβλιογραφική μελέτη, Αθήνα, Ίκαρος, 1992, passim. Στο αρχείο του Λαπαθιώτη στο Ε.Λ.Ι.Α. (Αρχείο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, 1.6: Έντυπα) σώζεται η καβαφική συλλογή *Ποιήματα (1908-1914)*, Αλεξάνδρεια, Τυπογραφικά καταστήματα Κασσιμάτη και Ιωνά, 1920 (= Σαββίδης, ό.π., Γ4), με την ιδιόχειρη αφιέρωση «Είς τον φίλον ποιητή Ν. Λαπαθιώτη. Κ. Π. Καβάφης».

9. Για τις μη εγκεκριμένες από τον συγγραφέα αναδημοσιεύσεις κειμένων του, βλ. τη σχετική, παλιότερη δήλωση στο Μπουκέτο 391 (17.9.1931) 913: «Ο συνεργάτης μας κ. Ναπολέων Λαπαθιώτης μάς παρακαλεί να δηλώσουμε ότι τα διάφορα κομμάτια του, που δημοσιεύονται σε μερικά εβδομαδιαία περιοδικά, αποτελούν πολύ νεανική του εργασία, αντιγραμμένη από παλαιά περιοδικά, χωρίς αυτός να έχει γνώση και ούτε να δώσει σχετικώς την άδεια. Η μόνη πρωτότυπη εργασία του που δημοσιεύεται σήμερα είναι αυτή που μπαίνει στο Μπουκέτο».

10. Ας σημειωθεί εδώ ότι ο Λαπαθιώτης επιλέγει να δώσει τη μορφή πεζού ποιήματος στη συντριπτική πλειονότητα των ποιημάτων που μεταφράζει για το *Έθνος*. (Θα πρέπει μάλλον να αποκλειστεί η πιθανότητα η επέμβαση στη μορφή των κειμένων να οφείλεται σε επιλογή της εφ., δεδομένου ότι μεταφράσεις ποιημάτων από άλλους συνεργάτες του εντύπου σέβονται τη μορφή του πρωτότυπου.)

11. Παρότι διόλου ευκαταφρόνητες ποσοτικά, ελάχιστες από τις μεταφράσεις του Λαπαθιώτη έχουν βιβλιογραφηθεί, βλ. Λάμπρος Βαρελάς, ό.π., καθώς και τις εκεί καταγεγραμμένες βιβλιογραφίες. Μια τέτοιου είδους βιβλιογραφική εργασία θα αποτελούσε τη βάση για μια συγκεντρωτική έκδοση των μεταφράσεων του Λαπαθιώτη, η οποία θα επέτρεπε τόσο μια διεξοδικότερη μελέτη της μεταφραστικής πρακτικής του (για την οποία δεν διαθέτουμε, απ' όσο γνωρίζω, δικές του σχετικές αναφορές που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως ενδείξεις μιας, άτυπης έστω, μεταφραστικής θεωρίας του) όσο και την εγχυρότερη αποτίμηση της ποιότητάς τους.

12. Σύμφωνα με τον Κόρφη, έναν από τους πλέον ευθύβολουσ και χωρίς τάσεις μυθοποίησης μελετητές του Λαπαθιώτη, «οι κατά καιρούς προσπάθειες του Λαπαθιώτη να μεταφέρει στη γλώσσα μας μερικά, συγγενικά με την ιδιοσυγκρασία και τις αισθητικές του πεποιθήσεις, ξένα ποιήματα χαρακτριζονται από στοργή, βαθύτατη ακρίβεια και ακούραστη καλλιτεχνική ευσυνειδησία». Βλ. Τάσος Κόρφης, *Ναπολέων Λαπαθιώτης. Συμβολή στη μελέτη της ζωής και του έργου του*, Αθήνα, Πρόσπερος, 1985, σ. 18.

13. Στις κατά καιρούς συνεντεύξεις του, καθώς και στην αυτοβιογραφία του, ομολογεί ότι θαυμάζει τους Άντερσεν, Αντρέγεφ, Γκονκούρ, Γκοτιέ, Ζολά, Λαφόργκ, Λοτί, Μέτερλινκ, Μοπασάν, Ουάλιντ, Πόε, Σαμέν, Ταγκόρ και Φλομπέρ. Βλ. Κωστής Μπαστιάς, «Με τον κ. Ναπ. Λαπαθιώτη», *Εβδομάς* (4.4.1933) 966· Γ. Περαστικός, «Ναπολέων Λαπαθιώτης», *Νεοελληνικά Γράμματα* (9.4.1938) 14· Ναπολέων Λαπαθιώτης, *Η ζωή μου*, ό.π., σσ. 209, 267-268.

Επίσης, παράλληλα με τη μετάφραση έργων τους, συντάσσει τα αντίστοιχα λήμματα στη *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία*, δημοσιεύει κριτικά σημειώματα και υπερασπιστικά/εκθειαστικά άρθρα για τους ίδιους και το έργο τους, στέλνει σχετικές επιστολές σε εφημερίδες και περιοδικά. Για την καταγραφή αρκετών εξ αυτών, βλ. Λάμπρος Βαρελάς, ό.π., σσ. 24-26, καθώς και τις εκεί καταγεγραμμένες προηγούμενες βιβλιογραφίες.

14. Για την ταύτιση Λαπαθιώτη-Montfionon και τις ψευδώνυμες δημοσιεύσεις του Λαπαθιώτη στο *Έθνος*, βλ. Γραϊανός Μάνος, «Ο Ναπολέων Λαπαθιώτης και ο "Βαρόνος Τοκόλπο του Ψευδονόματός μου"», *Μικροφιλολογικά* 37 (άνοιξη 2015) 31-34 και «Οι ψευδώνυμοι βαρόνοι, ο Λαπαθιώτης κι ένα άγνωστο διήγημά του», *Μικροφιλολογικά* 38 (φθινόπωρο 2015) 28-32, όπου και καταγραφή των συγκεκριμένων δημοσιεύσεων, τις οποίες συμπεριλαμβάνω φυσικά και εδώ.

Δημοσιεύσεις του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη στην εφ. Έθνος
(1919-1920, 1923-1924, 1940)

1919

1. Ν. Λ., «Francis Jammes, “Ο παράδεισος”», 2 Οκτ., σ. 1.
2. Ν. Λ., «Maxime Gorki, “Φτώχεια παιδούλας”», 4 Οκτ., σ. 1.
3. Ν. Λ., «Pierre Louÿs, Τα τραγούδια της Βιλιτώζ: “Συνομιλία”, “Το σκισμένο ρούχο”, “Τα χρυσαφικά”, “Ο αδιάφορος”, “Το καθάριο νερό της στέρνας”», 8 Οκτ., σ. 1.
4. Ν. Λ., «Remy de Gourmont, “Ο Ζώζος κι η Ζωζέτα”», 10 Οκτ., σ. 1.
5. Ν. Λ., «Francis Jammes, Διηγήματα: “Η απουσία”, “Ο νους”, “Το τραμ”», 13 Οκτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 133 (τα δύο πρώτα) και 134 (το τρίτο) αντίστοιχα.
6. Ν. Λ., «Francis Jammes, “Η πίπα”», 18 Οκτ., σ. 1.
7. Ν. Λ., «Baron Letruc de Montfonon, “Μιαν ιστορία χωρίς σκοπό”», 19 Οκτ., σ. 1. Βλ. Τραϊανός Μάνος, «Οι ψευδώνυμοι βαρόνοι, ο Λαπαθιώτης κι ένα άγνωστο διήγημά του», *Μικροφιλολογικά* 38 (Φθινόπωρο 2015) 28-32, όπου και αναδημοσίευση του διηγήματος.
8. Ν. Λ., «Charles Baudelaire, Μικρά ποιήματα πεζά: “Τα μάτια των φτωχών”», 22 Οκτ., σ. 1.
9. Ν. Λ., «Baron Letruc de Montfonon, “Η θυσία”», 26 Οκτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκε επώνυμα, με αρκετές διαφορές και τον υπότιτλο «Ιστορία πασχαλινή», στο Μπουκέτο 52 (19.4.1925) 273. Βλ. τώρα Ναπολέον Λαπαθιώτης, *Ο μυστηριώδης φίλος και άλλες ιστορίες*, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2013, σσ. 61-65.
10. Ν. Λ., «Albert Samain, Τραγούδια: “Οι παρθένες, το δέλι”, “Αμφισσος και Μέλιτα”, “Ξανθίς”», 29 Οκτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 124, 128 και 130 αντίστοιχα. Το «Οι παρθένες, το δέλι» αναδημοσιεύτηκε και στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921).
11. Ν. Λ., «Albert Samain, Τραγούδια: “Η Ερμιόνη κι οι βοσκοί”», 30 Οκτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκε, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 130.
12. Ν. Λ., «Albert Samain, Τραγούδια: “Μύρτιλος και Παλεμόνη”, “Οι αστερισμοί”, “Η τρυγόνα της Αμυμώνης”», 31 Οκτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 128 (το πρώτο) και 129 (τα δύο τελευταία).
13. Ν. Λ., «Albert Samain, Σονέτα: “Βράδυ”, “Πρώι στο λιμάνι”, “Βράδυ”», 3 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 124 (το πρώτο) και 127 (τα δύο τελευταία). Τα δύο τελευταία αναδημοσιεύτηκαν και στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921).
14. Ν. Λ., «Albert Samain, Στον κήπο της Ινφάντας», 6 Νοεμβρ., σ. 1. Μετάφραση του ποιήματος «Mon âme est une infante» (= Η ψυχή μου είναι μιαν ινφάντα), το οποίο περιλαμβάνεται στη συλλογή *Au jardin de l'infante* (1893).

15. Ν. Λ., «Stéphane Mallarmé, “Χινοπωριάτικο παράπονο”», 8 Νοεμβρ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Στέφ. Μαλαρμέ (Stéphane Mallarmé)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Αναδημοσιεύτηκε στην εφ. *Δημοκρατία* (14.2.1924) 3, όπου είχε προηγηθεί κριτικό σημείωμα του Λαπαθιώτη για το έργο του Μαλαρμέ, βλ. Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Μεγάλοι ποιηταί: Στέφανος Μαλαρμέ», *Δημοκρατία* (11.2.1924) 3 και (13.2.1924) 3 (Κατσιμπαλής, ό.π., Ι.2.35, ΙΙ.49).

16. Ν. Λ., «Albert Samain, Στον κήπο της Ινφάντας», 9 Νοεμβρ., σ. 1. Μετάφραση του ποιήματος «Il est d'étranges soirs» (= Είναι κάποια αλλόκοτα βράδια) που περιλαμβάνεται και αυτό, όπως και το υπ' αρ. 14, στη συλλογή *Au jardin de l'infante* (1893).

17. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Naghache Hovnathan, “Τραγούδι”», 13 Νοεμβρ., σ. 1.

18. Ν. Λ., «Marcel Schwob, Το βιβλίο της Μονέλας», 14 Νοεμβρ., σ. 1.

19. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, Τραγούδια της αγάπης: [Σήμερα πρωί...], [Πώς τ' αγαπώ...], [Γύραν τα μάτια...], [Όλος καημό...], [Σαν το φεγγάρι...], [Πότε, Καλή μου...], 15 Νοεμβρ., σ. 1.

20. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, Τραγούδια της αγάπης: [Νερό, πούθ' έρχεσαι...], [Πούθε είσαι τάχα...], [Ω πάγκαλη, πεντάμορφη...], [Σαν ήρθε...], [Αδέρφια, λένε φέματα...], [Απ' τον καιρό...], 17 Νοεμβρ., σ. 1.

21. Ν. Λ., «Francis Jammes, “Η καλοσύνη του καλού Θεού”», 18 Νοεμβρ., σ. 1.

22. Ν. Λ., «Jean Moréas, Παραμύθια της παλιάς Γαλλίας: “Η Παναγιά στο κονταροχτύπημα”», 20 Νοεμβρ., σ. 1.

23. Ν. Λ., «Edgar Poe, Τραγούδια: “Αναμπελ Λι”», 21 Νοεμβρ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή.

24. Ν. Λ., «Edgar Poe, Τραγούδια: “Επιθαλάμιο”, “Eldorado”», 24 Νοεμβρ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Αναδημοσιεύτηκαν, με λίγες διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 110.

25. Ν. Λ., «Baron Letruc de Montfonon, “Ρόδα...”», 27 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκε επώνυμα στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921) 3 και στο Μπουκέτο 5 (25.5.1924) 71. Αποτελεί παραλλαγή τού επώνυμα δημοσιευμένου πεζογραφήματος «Le ballade des roses», *Ελλάς* 82 (21.6.1909) 3. Βλ. τώρα Ναπολέον Λαπαθιώτης, *Τα μαραμμένα μάτια και άλλες ιστορίες*, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2011, σσ. 213-216.

26. Ν. Λ., «Friedrich Nietzsche, “Λόγια, σύμβολα και εικόνες”», 29 Νοεμβρ., σ. 1.

27. Ν. Λ., «Edgar Poe, Τραγούδια: “Για την Άννι”», 1 Δεκ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Αναδημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921) 6 (Κατσιμπαλής, ό.π., Β.1.51) και, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ, αρ. 139.

28. Ν. Λ., «Ευθυμογράφημα του Gaston de Pawlowski: “Ένα σκάνδαλο διοικητικών”», 5 Δεκ., σ. 1.

29. Ν. Λ., «Friedrich Nietzsche, Ρητά και γνώμες ανακατωμένα: “Τρεις διανοούμενοι ισοδυναμούν με μιαν αράχνη”, “Η χειρότερη μοίρα ενός προφήτη”, “Μέσα και σκοπός”, “Όχι πολύ κοντά”, “Το καλό μνημονικό”, “Διαφθορά”, “Κατά των φαντασιοκόπων”, “Σκοπευτές και άνθρωποι της σκέψης”, “Να σιωπά”, “Πλεονέκτημα για τους εχθρούς μας”»,

“Και κάτι υπέρ των κριτικών”, “Αιτία της στειρότητας”, “Το άκρον άωτον του ηροστρατισμού”, “Το να είσαι πολύ χαρούμενος”, 7 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με διαφορές, στο *Έθνος* τα “Μέσα και σκοπός”, “Όχι πολύ κοντά” (βλ. εδώ, αρ. 99), “Διαφθορά”, “Πλεονέκτημα για τους εχθρούς μας”, “Το άκρον άωτον του ηροστρατισμού” (αρ. 98).

30. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Φεγγάρι, λένε πως καυχίσαι...], [Το στήθος σου είναι...], [Ψυχή μου!...], [Φεγγάρι αγαπημένο μου...], [Τα μάτια σου...], [Μ' αρρώστησεν η αγάπη σου...], 9 Δεκ., σ. 1.

31. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Μοιάζουμε τα στήθια σου...], [Ας ήταν όλ' η θάλασσα...], [Λουλούδι ματωμένο μου...], [Βουνά και κάμπο!...], [Αναψες το λυχνάρι σου...], [Προχτές είδα μιαν όμορφη...], 12 Δεκ., σ. 1.

32. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Χαρά σ' αυτόν...], [Ω ρόδι μου...], [Μια βέρα είσαι...], [Απόψ' εγώ κοιμόμουν...], [Κοιτάχτε την αγάπη μου...], [Μέρα και νύχτα...], 14 Δεκ., σ. 1.

33. Ν. Λ., «Friedrich Nietzsche, *Αυγή, Στοχασμοί* απάνω στις ηθικές προλήψεις: “Ας μη συγχέομε”, “Οι ματαιόδοξοι”, “Αρετές επικίνδυνες”, “Ηθικό μαλάκωμα”, “Λήθη επικίνδυνη”, “Φάρμακο για την αγάπη”, “Ζητιάνοι”, “Άγιοι”, “Φαινομενικός ηρωισμός”, “Έν' αντιστάθμισμα της συνειδήσεως”, “Απώλειες”, “Να μην ξεχνούμε”, “Δίπλα στην πείρα”, “Πώς πρέπει για ν' απολιθώνεσαι”, 16 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με διαφορές, στο *Έθνος* τα “Ας μη συγχέομε” (με τον τίτλο “Δεν πρέπει να συγχύζομε τα πράγματα”), “Φαινομενικός ηρωισμός”, “Πώς πρέπει για ν' απολιθώνεσαι” (βλ. εδώ αρ. 100), “Απώλειες”, “Να μην ξεχνούμε” (με τον τίτλο “Να μην το λησμονούμε”, εδώ αρ. 99).

34. Ν. Λ., «Friedrich Nietzsche, *Ανθρώπινο, πολύ ανθρώπινο, Γυναίκα και κορίτσι*: “Φιλία με τις γυναίκες”, “Μάσκες”, “Η συμβίωσις και το δράμα”, “Διάφοροι αναστεναγμοί”, “Ένα είδος ζήλιας”, “Μητρική καλοσύνη”, “Ένα στοιχείο της αγάπης”, “Δεν υπάρχει καθόλου σταμάτημα στον έρωτα”, “Ποιος υποφέρει πιο πολύ;”, “Ασυμφωνία δύο συμφωνιών”, “Ξανθήπιτη”, “Χωρίς αντιζήλιες”, “Φύσις πρωτεύει”, “Γάμος υπό καλές συνθήκες”, “Μέσα για να κάνεις έναν άντρα ό,τι θελήσεις”, 18 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με διαφορές, στο *Έθνος* τα “Μάσκες”, “Φύσις πρωτεύει” (βλ. εδώ αρ. 95), “Η συμβίωσις και το δράμα” (με τίτλο “Η διαρκής συμβίωσις και το δράμα”, αρ. 100).

35. Ν. Λ., «Paul Claudel, “Η Παναγία το μεσημέρι”, “Ο Άγι-Αντώνης [sic] της Πάδουας”, 21 Δεκ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο λαμπρότερος τωρινός ποιητής της Γαλλίας, με τη συγκλονιστική τέχνη, τον ιδιόρρυθμο στίχο, την καινούργια ευαισθησία – ο ποιητής της ανωτάτης διανοουμένης αισθαντικότητας...». Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Παύλου Κλωντέλ (Paul Claudel)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921) 4 (Κατσιμπαλή, ό.π., Β.1.7).

36. Ν. Λ., «Edgar Poe, “Οι καμπάνες”, 23 Δεκ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Έν' απ' τα πιο περίφημα τραγούδια “του Εμπνευσμένου τού θανάτου”. Απ' τα πιο περίφημα – όσο κι απ' τ' απολύτως ακατάλληλα για να μεταφραστούν. Γι' αυτό κι εμείς το μεταφράζουμε ίσα ίσα». Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Αναδημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Επιθεώρηση* 169 (Νοέμβρ. 1921) 5 και στην εφ. *Δημοκρατία* (14.1.1924) 3 (Κατσιμπαλή, ό.π., Β.1.51, 56).

37. Ν. Λ., «Baron Letruc de Montfonon, “Οι δρόμοι: Φράσεις”, 27 Δεκ., σ. 1. Βλ. Τραϊανός Μάνος, “Οι ψευδώνυμοι βαρόνοι, ο Λαπαθιώτης...», ό.π.

38. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Έπρεπε να 'μαι έτσι λογάς...], [Καθώς περνούσ' απ' το στρατί...], [Εφές είδα μιαν όμορφη...], [Μάτια μου! θα σας κάψω...], [Έφυγε το χινόπωρο...], [Χτες είδα την αγάπη μου...], [Γ' αηδόνι μπήκε στο μπαξέ...], [Πολλές φορές...], [Απόψε βγήκα κι ύψωσα...], 29 Δεκ., σ. 1. Το τελευταίο αναδημοσιεύτηκε απaráλλαχτο στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 39, με την προσθήκη του τελευταίου στίχου που παραλείφθηκε στην πρώτη δημοσίευση.

1920

39. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Απόψε βγήκα κι ύψωσα...], [Ως τότε πια...], [Ανθρωπε, πιάσε με...], [Στη θάλασσα...], [Μαύρα τα μάτια σου...], [Πήρε την Ανάληψη...], [Βγαίν' η καλή μου...], [Είπα θα φύγω...], [Κόρη πεντάμορφη...], [Απόψε βγήκα για να βρω...], 2 Ιαν., σ. 1. Το πρώτο αποτελεί αναδημοσίευση με προσθήκη του τελευταίου στίχου, βλ. εδώ αρ. 38.

40. Ν. Λ., «Oscar Wilde, *Πεζά τραγούδια*: “Ο αρτίστας”, “Ο αγαθοποιός”, 3 Ιαν., σ. 1.

41. Ν. Λ., «Oscar Wilde, *Πεζά τραγούδια*: “Ο οίκος της κρίσεως”, 5 Ιαν., σ. 1.

42. Ν. Λ., «Oscar Wilde, *Πεζά τραγούδια*: “Ο μαθητής”, “Ο δάσκαλος”, 7 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 140.

43α. Ν. Λ., «Oscar Wilde, *Πεζά τραγούδια*: “Ο δάσκαλος της σοφίας”, 9 Ιαν., σ. 1.

43β. Ν. Λ., «Oscar Wilde, *Πεζά τραγούδια*: “Ο δάσκαλος της σοφίας”, 10 Ιαν., σ. 1.

44. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Nahabed Koutchak, *Τραγούδια της αγάπης*: [Χελιδονάκι να 'μουν...], [Καθώς την πέτρα...], [Ω όμορφη...], [Ένα γεράκι...], [Περώνοντας απ' τη γειτονιά...], [Τριαντάφυλλό μου...], [Τα φρύδια σου...], [Μ' έκανες σαν τα σύγνεφα...], [Λυπήσου με...], 11 Ιαν., σ. 1.

45α. Ν. Λ., «Oscar Wilde, “Ο κακός γίγας”, 12 Ιαν., σ. 1.

45β. Ν. Λ., «Oscar Wilde, “Ο κακός γίγας”, 13 Ιαν., σ. 1.

45γ. Ν. Λ., «Oscar Wilde, “Ο κακός γίγας”, 14 Ιαν., σ. 1.

46. Ν. Λ., «Pierre Loti, “Ψωριάρα γάτα”, 15 Ιαν., σ. 1.

47. Ν. Λ., «Algernon Charles Swinburne, *Ποιήματα και μπαλάντες*: “Η ώρα του χωρισμού”, “Μπαλάντα της χώρας των ονείρων”, 16 Ιαν., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε, με αρκετές διαφορές και με τον τίτλο “Την ώρα που χωρίζουμε», στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 81.

48. Ν. Λ., «Saadi, “Γνωμικά”, 17 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 119 και 120.

49α. Ν. Λ., «Maurice Maeterlinck, *Δεκαπέντε τραγουδάκια*, 18 Ιαν., σ. 1. Περιλαμβάνονται τα οκτώ από τα δεκαπέντε και τα υπόλοιπα δημοσιεύονται στο επόμενο φύλλο. Βλ. το επόμενο λήμμα. Οι συγκεκριμένες δημοσιεύσεις δεν περιλαμβάνονται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Μωρίς Μαίτερλινγκ (Maurice Maeterlinck)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Το II [Κι αν γύριζε μια μέρα...] αναδημοσιεύτηκε στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 118.

49β. Ν. Λ., «Maurice Maeterlinck, *Δεκαπέντε τραγουδάκια*, 19 Ιαν., σ. 1. Περιλαμβάνονται τα τελευταία επτά «τραγουδάκια». Οι συγκεκριμένες δημοσιεύσεις δεν περιλαμβάνονται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Μωρίς Μαίτερλινγκ (Maurice Maeterlinck)* του Γ. Κ. Κατσιμπαλή. Το XV [Ύμνος της Παρθένου στην αδελφή Βεατρίκη] αναδημοσιεύτηκε στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 118.

50. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Η σιωπή”, “Το ταξίδι”», 20 Ιαν., σ. 1. Το δεύτερο αναδημοσιεύτηκε, με διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 126.

51. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Το μυρμήγκι”, “Το πέσιμο”, “Η τυγολαμπίδα”, “Ποτέ”, “Το σάβανο”», 21 Ιαν., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 125.

52. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Η ανταμοιβή”, “Ο τυφλός”, “Ο ερωτευμένος ο ζητιάνος”, “Η χορεύτρια”», 22 Ιαν., σ. 1.

53. Ν. Λ., «Από τα Φύλλα χλόης του Walt Whitman: “Δάκρυα”, “Άσμα για όλες τις θάλασσες και όλα τα καράβια”», 23 Ιαν., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Ουώλτ Ουίτμαν (Walt Whitman) του Γ. Κ. Κατσιμπάλη. Αναδημοσιεύτηκαν στην Ελληνική Επιθεώρηση 169 (Νοέμβρ. 1921) 6-7 (Κατσιμπάλης, ό.π., Β.1.10) και, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 136.

54. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Ασπλαχνη αγάπη”, “Ο γόγης”», 24 Ιαν., σ. 1.

55. Ν. Λ., «Marcel Schwob, Από τους Μίμους: “Εγγελλος ή Ψευδοπωλήτρια”, “Μήλον ή Οι τρεις δρόμοι”», 25 Ιαν., σ. 1.

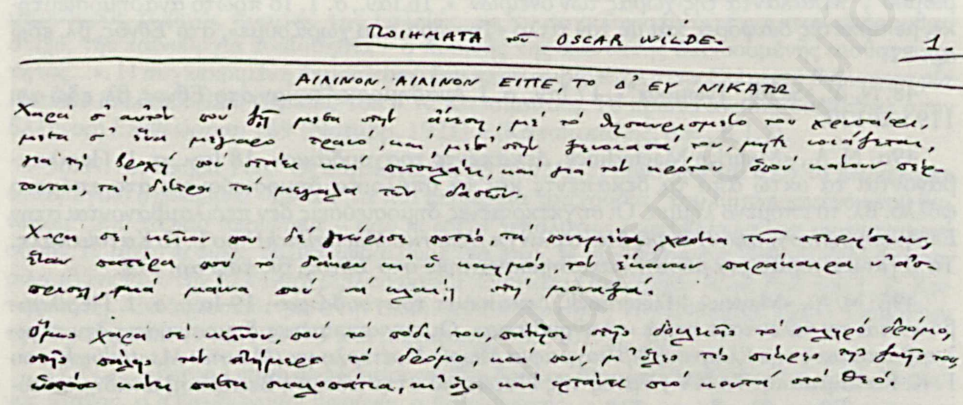
56. Ν. Λ., «Marcel Schwob, Από τους Μίμους: “Δακτύλιος ή Σίσμη”, “Λύχνος ή Η γαμήλιος παννυχίς”», 26 Ιαν., σ. 1.

57. Ν. Λ., «Marcel Schwob, Από τους Μίμους: “Φάσηλος ή Η ερωτευμένη”, “Υάκινθος ή Η εστεφανωμένη υδρία”», 27 Ιαν., σ. 1.

58. Ν. Λ., «Edgar Poe, “Σκιά”», 28 Ιαν., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe) του Γ. Κ. Κατσιμπάλη.

59. Ν. Λ., «Ένα μπουκέτο λυρικά τραγούδια: Alfred Tennyson, Από την Πριγκίπισσα: [Δάκρυα, δάκρυα λες ανώδυνα...], Dante Gabriel Rossetti, Από το Σπίτι της Ζωής: “Ονειρα αγρύπνιας”, “Αποχωρισμένοι εραστής”», 29 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 114 (του Τένισον) και 117 (του Ροσέτι). Το κείμενο του Τένισον και στην Ελληνική Επιθεώρηση 169 (Νοέμβρ. 1921).

60. Ν. Λ., «Oscar Wilde, Τραγούδια: [Χαρά σε κείνον], “Η αληθινή σοφία”, “Silentium amoris”, “Η φωνή μου”», 31 Ιαν., σ. 1. Αυτόγραφο της μετάφρασης, με διαφορές, από-

Μετάφραση ποιήματος του Oscar Wilde, εδώ αρ. 60, Ε.Λ.Ι.Α.

κειται στο αρχείο του ποιητή στο Ε.Λ.Ι.Α. (Αρχείο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, 1.1: Ποιήματα). Αναδημοσιεύτηκαν στην Ελληνική Επιθεώρηση 169 (Νοέμβρ. 1921). Τα τρία τελευταία αναδημοσιεύτηκαν, με αρκετές διαφορές, και στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 115.

61. Ν. Λ., «John Keats, “Ωδή σ' έν' αηδόνι”», 1 Φεβρ., σ. 1.

62. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Ο Μαχμούτ”, “Η δίψα”, “Η απόκριση της πεταλούδας”», 2 Φεβρ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 125.

63. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Η αγάπη”, “Το δαχτυλίδι του χαλίφη”», 3 Φεβρ., σ. 1.

64. Ν. Λ., «Henrik Ibsen, Τραγούδια: “Ο χορός των νεκρών”, “Στη θάλασσα”», 6 Φεβρ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε, με λίγες διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 111.

65. Ν. Λ., «Από τον Κήπο των οπωρικών του Saadi: “Ο γιατρός κι η κόρη”, “Η ανάρρηση”, “Ο βουλιαγμένος γάιδαρος”, “Το σύδεντρο”», 8 Φεβρ., σ. 1.

66. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Costantin D'Erzenga, “Άνοιξη”», 11 Φεβρ., σ. 1.

67. Ν. Λ., «Αρμένιοι τροβαδούροι: Hovhannès de Thelgouran, “Τραγούδι της αγάπης”, “Στο θάνατο”», 13 Φεβρ., σ. 1.

1923

68. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Επιστολαί προς το Έθνος: Ο Λοτί [Pierre Loti]», 16 Ιουν., σ. 1. Σύντομη επιστολή με αφορμή τον θάνατο του γάλλου συγγραφέα Πιερ Λοτί (14.1.1850-10.6.1923), στην οποία ο Λαπαθιώτης διαχωρίζει τη «σημασία του εκλιπόντος συγγραφέως» από τις «προσωπικ[ές] του συμπάθει[ες] προς τη μυστηριώδη Ανατολή», στις εκδηλώσεις των οποίων περιλαμβάνονταν, εκτός άλλων, και οι υπέρ της Τουρκίας απόψεις του Λοτί, δημοσιοποιημένες κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Παράλληλα, ο Λαπαθιώτης, βενιζελικός ων, εγκυκαλεί «τα φύλλα [...] της βασιλοδουλείας», που όχι μόνο δεν έλαβαν υπόψη τους τη διάκριση αυτή, αλλά «εξήμεσαν ένα σωρό αθλιότητες» για τον συγγραφέα. Βλ. και εδώ, αρ. 70. (ΑΣ σημειωθεί ότι έναν μήνα αργότερα ο Λαπαθιώτης δημοσίευσε και κριτικό σημείωμα αφιερωμένο στον Λοτί, βλ. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Pierre Loti», Κριτική 2 (15.7.1923) 10-11.)

Η επιστολή αναδημοσιεύτηκε στην Καθημερινή με τροποποιήσεις που δεν είχαν την έγκριση του Λαπαθιώτη, ο οποίος εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του με δύο επιστολές που έστειλε στον διευθυντή της (εκείνη την περίοδο ήταν ο Γεώργιος Βλάχος) και σώζονται στο αρχείο του ποιητή στο Ε.Λ.Ι.Α. (Αρχείο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, 1.5: Αλληλογραφία (1911-1940): Επιστολές του Ν. Λαπαθιώτη). Ακολουθεί πρώτα η επιστολή στο Έθνος (I) και κατόπιν αυτές προς τον διευθυντή της Καθημερινής (II και III):

I

Φίλε Κύριε Διευθυντά,
Επ' ευκαιρία του θανάτου του Λοτί, για τον οποίον πενθεί βαθύτατα η εκλεκτή μερίς της Ανθρωπότητας, εννοώ της σκεπτομένης ανθρωπότητας, που παρακολουθεί τα γεγονότα, εντελώς ευγενικά και αφ' υψηλού, έγιν' εδώ κι εκεί, σε κάποια φύλλα -εν οίς και το αειότιμο δικό σας- η λεπτή διάκρισις της σημασίας του εκλιπόντος συγγραφέως και των προσωπικών του συμπαθειών προς τη μυστηριώδη Ανατολή, και στας οποίας ο κόσμος χρεωστεί τόσα του κλασικά λογοτεχνήματα.
Υπήρξαν όμως και άλλα φύλλα -δύο τρία μόνον ευτυχώς- που ή εσιώπησαν ενό-

Διωδώνου «Καθημερινή» ηγ.

Αθήναι, 13/2/23.

Φίλε Κύριε,

Ὅτι νὰ σοῦ γράψω ταχτικά, βεβαιωθῆτε, μου εἶχε γίνει σε φεγγὺ ἀνάγκη. Χωρὶς αὐτό, δὲ δὴ παρῶρα νὰ γένω. Ἦταν ὅταν ἀνασῶνα - ὡς δὲ μου ἀνέβη τέτοιο σκεῆμα - ἔντροπος, σήμερα, μὲ γύον μου ἀναγκάστηκα νὰ στερηθῶ τῆς φιλίας μου ἀπὸς: μὲ αὐτό, ἐξ αἰτίας τῆς εὐσυνειδησίας, δὲ σοῦ εἰσαγγέσω τὸ γιατί:

Συμφως, σὺς μονομαχίαι, οἱ ἀντίπαλοι διαθέτουν ὅμοια ὄπλα. Ἐγὼ σοῦ παραρῶσα μὲ τὸ σπῆμα μου. Ἡλιζα πάντα σοῦ εἶπα σοῦ δὲ νὰ νάσαι τὸ ἴδιο.

Μὲ γύον μου ὅμως, πᾶρα ἀναγκάστη, σοῦ δὲ στερῶμαι ἀπὸ τὸ σκεῆμα: τὰ ὄπλα μας εἰν' ἀνίστα, δὲν ἔχετε τὸ ἴδιο. Ἐξουθενῶ - εἰς βάρος σας.

Ἦνθα δὲ μ' ἀρέσει ἡ ἀδικία.

Ἐφ' ὧ καὶ παραιτούμαι ὀριστικῶς. -

Πρόθυμος πάντα,

Επιστολή Λαπαθιώτη στο Ἔθνος, ἐδῶ αρ. 68.III, Ε.Λ.Ι.Α.

χως και εκ προθέσεως, ἡ ἐξήμεσαν ἓνα σωρὸ ἀθλιότητες, δείγμα και τούτο της νοτροπίας των: και κατὰ σύμπτωσιν (;) τα φύλλα αὐτὰ ἀνήκαν αποκλειστικὰ στο καθεστῶς της βασιλοδουλείας - αὐτὰ ακριβῶς που ἐργάσθησαν, με τόσο πάθος συστηματικῶ, στο διάστημα μιας διαιτίας, υπέρ του μεγαλείου της Τουρκίας, ὅσο κα- νέννας, φυσικά, Ἰοτί, μ' ὅλα τ' ἀσύγκριτα πνευματικά ἐφόδια που, ως γνωστόν, διέ- θετεν ἐκεῖνος.

Αθήναι, 15/6/1923

Δικός σας
ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

II

Προς την Διεύθυνση
της Καθημερινῆς, κτλ.

Αθήναι, 23/6/23

Φίλε Κύριε,

Δυο λέξεις ἀκόμη, και τελειῶνω:
Ἐγράφατε σε περασμένο φύλλο ὅτι η τροποποίησις των φράσεων της γνωστής ἐπιστολῆς μου προς το Ἔθνος ἐγένε με την πρόθεσιν της... διορθώσεώς της!
Το γράμμα μου ἦταν ἐντελῶς καλό.
Θελήσατε ὅμως να το διορθώσετε (δέχομαι την ἀγαθὴ σας πρόθεσιν) και, ὅπως ἦταν φυσικό, το καταστρέψατε...
Φαίνεται να εἶναι κάπως σύστημά σας:
Το ἴδιο συνέβη και με την Ελλάδα. -

Φίλος,
ο Ναπολέων Λαπαθιώτης

III

Διεύθυνση Καθημερινῆς, κτλ.

Αθήναι, 13/7/23

Φίλε κύριε,

Το να σας γράψω ταχτικά, βεβαιωθῆτε, μου εἶχε γίνει προσφιλῆς ἀνάγκη. Χωρὶς αὐτό δε θα κατόρθωνα να ζήσω. Μήτε ὅταν ἀγαπούσα - ποτέ δε μου συνέβη τέτοιο πράγμα. Ἐντούτοις, σήμερα, με λύπη μου ἀναγκάζομαι να στερηθῶ της ἡδονῆς μου αὐτῆς: κι αὐτὸ ἐξαιτίας της εὐσυνειδησίας <μου>. Θα σας ἐξηγήσω το γιατί:
Συνήθως, σὺς μονομαχίαι, οἱ ἀντίπαλοι διαθέτουν ὅμοια ὄπλα. Ἐγὼ σας πολε- μούσα με το πνεῦμα μου. Ἡλιζα πάντα πως <και> σεῖς θα κάνατε το ἴδιο.
Με λύπη μου ὅμως τώρα ἀνακαλύπτω πως δε συμβαίνει δικίολοι; αὐτό το πράγμα: τα ὄπλα μας εἰν' ἀνίστα, δὲν ἔχετε το ἴδιο. Πλεονεκτῶ - εἰς βάρος σας.
Ἐμένα δε μ' ἀρέσει η ἀδικία.
Ἐφ' ὧ και παραιτούμαι ὀριστικῶς. -

Πρόθυμος πάντα,
ο ΝΑ

69. Ναπολ. Λαπαθιώτη, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Αφιέρωση", "Η καταγιγίδα", "Ένα τραγούδι πριν να γεννηθείς", "Ευτυχίες", 24 Ιουν., σ. 1. Το πρώτο και το τρίτο αναδημοσιεύτηκαν στο Μπουκέτο 7 (8.6.1924) 100· το τέταρτο στο Μπουκέτο 8 (15.6.1924) 125.

70. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Επιστολαί προς το Έθνος: Οφειλόμενη απάντησις προς Καθημερινή», 24 Ιουν., σ. 1. Σύντομη απαντητική επιστολή σχετικά με τη διένεξη μεταξύ Λαπαθιώτη και Καθημερινής, η οποία προέκυψε μετά την επιστολή υπέρ Λοτί του πρώτου (βλ. εδώ αρ. 68) και τα εκεί γραφθέντα περί των ελληνικών εφημερίδων «που εργάσθηκαν, με τόσο πάθος συστηματικό, στο διάστημα μιας διετίας, υπέρ του μεγαλείου της Τουρκίας».

Φίλε κ. Διευθυντά,

Το ότι ο βασιλόφρων τύπος, γενικώς (δεν είπα ο αντιβενιζελικός: σ' αυτόν ανήκουν πάμπολλα στοιχεία, που έχουν άλλες βλέψεις, άλλες τάσεις, και τείνουν προς σκοπούς κοινωνικούς, σαφείς, και καθαρά διαγεγραμμένους), έκαμε σχεδόν ό,τι μπορούσε προς όφελος, βεβαίως, της Τουρκίας – αυτό είναι αναντίρρητον και πανομολογούμενον...

Θα πει κανείς: «το έκαμε εκ προθέσεως». Αν η πρόθεσις του ήτον αυτή, θα ήταν πλήρως δικαιολογημένος.

Αλλ' ούτε αυτή δεν ήτο η πρόθεσις του. Δεν ήταν παρά: άρνησις προθέσεων των άλλων!

Και μήτε αυτός κατόρθωσε ποτέ να κάμει τίποτε, μήτε τους άλλους άφησε να κάμουν.

Αθήναι, 23/6/1923

Πρόθυμος πάντα
ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

71. Ν. Α., «Jules Renard, Ο αμπελουργός στ' αμπέλι του: "Το διαμαντικό", "Ο πετεινός"», 28 Ιουν., σ. 1.

72. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Μεσάνυχτα", "Ελεημοσύνη", "Δεν παύεις να μ' αναπολείς", "Μελαγχολίες...", "Μακρινό ταξίδι στην ψυχή σου"», 1 Ιουλ., σ. 1. Το τρίτο αναδημοσιεύτηκε στο Μπουκέτο 8 (15.6.1924) 125 και 267 (16.5.1929) 515.

73. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Από τους Μίμους του Marcel Schwob, "Σύριγξ ή Οι έξι φθόγγοι του αυλού", "Λήκυθος ή Της Σάμου το κρασί"», 5 Ιουλ., σ. 1.

74α. Ν. Α., «Το διήγημα του Έθνους: Λεωνίδα Αντρέεφ, "Μες στο υπόγειο"», 6 Ιουλ., σ. 2.

74β. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: Λεωνίδα Αντρέεφ, "Μες στο υπόγειο"», 7 Ιουλ., σ. 2.

74γ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: Λεωνίδα Αντρέεφ, "Μες στο υπόγειο"», 8 Ιουλ., σ. 2.

75. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Γραμμένο σ' ένα λεύκωμα", "Καμπάνες", "Ιστορίες", "Κύκλοι"», 12 Ιουλ., σ. 1.

76. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Ένας ιππότης τρέχει μες στο δάσος", "Χωρισμός", "Προσωπίδες", "Γέλια"», 14 Ιουλ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στο Μπουκέτο 43 (15.2.1925) 122, το τρίτο στο Μπουκέτο 267 (16.5.1929) 515.

77. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Πάθος", "Άστρο της μοίρας...", "Είχα διαμάντια πλήθος...", "Βράδυ"», 19 Ιουλ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στο Μπουκέτο 46 (8.3.1925) 170, το τρίτο, με τον τίτλο «Διαμάντια», στη Νέα Εστία 236 (15.10.1936) 1405, το τέταρτο στο Μπουκέτο 45 (1.3.1925) 151, στη Νέα Εστία 5 (15.6.1927) 272 και με τον τίτλο «Το βράδυ γέρνει πάλι στο βουνό» στο Ημερολόγιον του Μπουκέτου (1933) 51 και στο Μπουκέτο 666 (3.12.1936) 27.

78. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Σιωπή...", "Εφηβος λεπτός και μυστηριώδης", "Αποχρώσεις", "Παπαρούνες..."», 22 Ιουλ., σ. 1.

79. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τις Παραβολές του Johannes Joergensen: "Η κλωστή που έρχεται από πάνω"», 27 Ιουλ., σ. 1.

80. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Άυριο που θα πάμε...", "Ασυμφωνίες", "Σου είχα δώσει..."», 29 Ιουλ., σ. 1. Το δεύτερο αναδημοσιεύτηκε στο Μπουκέτο 43 (15.2.1925) 122, 447 (25.9.1932) 1301 (με τον τίτλο «Ένα λουλούδι ζούσε λυπημένο») και με τον τίτλο «Καημοί» στη Νέα Εστία 5 (15.6.1927) 272 και στην Αλεξανδρινή Τέχνη 8 (Ιούλ. 1927) 5. Το τελευταίο αναδημοσιεύτηκε με τον τίτλο «Σου είχα δώσει» στο Μπουκέτο 6 (1.6.1924) 84.

81. Ν. Α., «Swinburne, Ποιήματα: "Την ώρα που χωρίζουμε", "Τραγούδι", "Ένα τραγούδι παιδικό"», 1 Αυγ., σ. 1. Το πρώτο είχε δημοσιευτεί, με αρκετές διαφορές, στο Έθνος, βλ. εδώ αρ. 47.

82. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Από τα Ποιήματα του λόρδου Alfred Douglas: "Εκ βαθέων"», 4 Αυγ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο λόρδος Alfred Douglas εξέδωσε στα 1896 μια συλλογή μοναδική, Ποιήματα: η συλλογή αυτή είχε κάμει κρότο, τόσο για την πρωτότυπη και τολμηρή ομορφιά της, όσο –και προπαντός– γιατί συνέπεσε με τη μεγάλη δίκη του Oscar Wilde, του ξακουσμένου ποιητή και φίλου του – κι εθεωρήθη τότε σα μια πρόκλησις, σα μια επανάστασις προς τη σεμνοτυφία του κακοβούλου πουριτανισμού. Εκτοτε, φυσικά, τα πράγματα άλλαξαν, οι νόθες αντιλήψεις υπεχώρησαν, κι έμεινε πάλι το βιβλίο ανέπαφο, μ' όλη την αναντίρρητη δροσιά του».

83. Ν. Α., «Από τα Ποιήματα του λόρδου Alfred Douglas: "Ύμνος της ντροπής", "Λαγνεία κι υποκρισία"», 6 Αυγ., σ. 1.

84. Ν. Α., «Από τα Ποιήματα του λόρδου Alfred Douglas: "Στο Σέξπιρ", "Μπαλάντα του μίσους"», 9 Αυγ., σ. 1. Το δεύτερο ποίημα συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Το τραγούδι αυτό έχει θλιβερότατη ιστορία. Όταν ο μαρκήσιος Queensberry, πατέρας του Alfred Douglas, έγινε αιτία να δικασθεί και να καταδικασθεί ο Oscar Wilde, ο Douglas, τυφλωμένος απ' το πάθος για τη μεγάλη συμφορά του φίλου του, που θαύμαζε και υπεραγαπούσε, και τον υπερασπίσθη ηρωικά –τουλάχιστον σ' εκείνη την περίσταση– μ' όλη τη στοργή του και το θάρρος, ξέσπασε τότε στο τραγούδι αυτό το τρομερό, μες στην αγρία παραφορά των πρώτων ημερών, γραμμένο για τον ίδιο του πατέρα...».

85. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Τύψεις", "Εσταυρωμένος..."», 12 Αυγ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στο Μπουκέτο 43 (15.2.1925) 122.

86. Ν. Α., «Jules Renard, "Το παχουλό και τ' αχαμνό παιδάκι"», 17 Αυγ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο Renard, φυσιολάτρης και φιλόσοφος, παρατηρητής λεπτός και οξύς, έχει τούτο το εξαιρετικό ότι, με λίγες σκόρπιες μολυβιές, αρπάζει σκίτσα αριστοτεχνικά απ' τη ζωή του κάμπου και του αγρού. Εκείνο ιδίως που τον χαρακτηρίζει είναι η βαθυτάτη του ειλικρίνεια, η αυθόρμητη εντελώς ευαι-

σθησία του, το σύντομο και ειρωνικό του ύφος. Η ψυχολογία του των ζώων και των απλοϊκών, ιδίως, ανθρώπων πολλές φορές εγγίζει στο αριστούργημα. Ανθρώπος του χωριού, κατεξοχήν, έχει μεταφέρει στο χωριό όλη την τέχνη και το ραφινάρισμα του προηγμένου και συγχρόνου ανθρώπου».

87. Ν. Α., «Απ' τα Τραγούδια της Renée Vivien: "Πάμε μες στο βράδυ"», 20 Αυγ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Η Ρενέ Βιβιέν – με το σωστό της όνομα Πολίν Ταρν – υπήρξε μια απ' τις συμπαθέστερες ποιήτριες των τελευταίων καιρών. Άνθος ευαισθησίας και λεπτότητας, ύπαρξις φευγαλέα, ωραιότητα, γλίστρησε μέσ' απ' τη ζωή σα σκιά, έσβησε μια μέρα σιωπηλά, σαν τους μενεξέδες που αγαπούσε. Αν και πέθανε πραγματικά νεοτάτη, άφησεν εντούτοις αρκετά βιβλία, στίχους και πεζά, και μεταφράσεις των αρχαίων ελληνίδων ποιητριών. Θέλησε ν' αναστήσει, μ' ένα δικό της τρόπο ευγενικό, την αιωνία σαπφική παράδοση, τόσο στην τέχνη, όσο και στη ζωή της. Τη διαπνέει μια βαθυτάτη νοσταλγία, ένας οξύς ειδωλολατρισμός, ένα αίσθημα μονώσεως υπερτάτης, σχεδόν μια αδημονία του θανάτου...».

88. Ν. Α., «Απ' τα Τραγούδια της Renée Vivien: "Μπήκαν τα ρόδα"», 22 Αυγ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω σχόλιο: «Το Έθνος είχε γράψει χθες ότι τ' όνομα της Ρενέ Βιβιέν είν' άγνωστο. Κι όμως εδώ, στη στήλη αυτή, ακριβώς προχθές, το είχαμε αναφέρει: είναι Πολίν Ταρν». Η επίμαχη φράση του ανυπόγραφου δημοσιεύματος στο οποίο αναφέρεται ο Λαπαθιώτης είναι η εξής: «Ομολογούμεν, όχι χωρίς κάποιαν αιδώ, ότι αγνοούμεν ακόμη και το πραγματικόν της όνομα.», βλ. [ανυπόγραφο], «Τέσσαρες ποιήτριαι», Έθνος, 22.8.1923, σ. 1.

89. Ν. Α., «Απ' τα Τραγούδια της Renée Vivien: "Επιθαλάμιο"», 27 Αυγ., σ. 1.

90. Ν. Α., «Jules Renard, "Ζηλιάρες αδερφούλες"», 30 Αυγ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκε στο Ημερολόγιον του Μπουκέτου (1928) 14.

91. Ν. Α., «Jules Renard, "Ο δυνατός"», 2 Σεπτ., σ. 1.

92. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Γιατί", "Σκιές"», 5 Σεπτ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν στο Μπουκέτο 6 (1.6.1924) 84.

93. Ν. Α., «Απ' τα Μικρά ποιήματα της Marguerit[e] Burnat-Provins: "Η νύχτα η αληθινή", "Το γαρίφαλο", "Το ταξίδι", "Τα πουλιά"», 9 Σεπτ., σ. 1.

94. Ν. Α., «Friedrich Nietzsche, Αφορισμοί και αποφθέγματα: "Σκιά μέσα στη φλόγα", "Κίνδυνος από μέρους του γιατρού", "Κακό μνημονικό", "Το κορδόνι της ευγνωμοσύνης", "Λείπουν οι περιστάσεις", "Κίνδυνος του πολιτισμού μας", "Ανθρώπου μοίρα", "Ανθρώπος με χαρακτήρα", "Αντεστραμμένος κόσμος", "Εχθροί της αλήθειας", "Κατιτί που ευχαριστεί", "Επιμένω σε μια γνώμη", "Εξομολόγησις", "Αλλαγή προσωπικού", "Προορισμός του χριστιανισμού", "Η φύσις"», 13 Σεπτ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο Νίτσε, ο γίγας παρατηρητής, ο γερμανός χαλύβδινος φιλόσοφος, που αποκαλύπτει νέες όψεις μες στα πράγματα, και σπάζει τις αξίες με το σφυρί, σε μια σειρά λεπτών αφορισμών, που αποτελούν μεγάλο μέρος του έργου του, εκφέρει γνώμες θαυμαστές, εν είδει επιγραμμάτων, για καθετί που απασχολεί το ανθρώπινο το πνεύμα».

95. Ν. Α., «Friedrich Nietzsche, Αφορισμοί και αποφθέγματα: "Μάσκες", "Οι μύωπες μόνον είν' ερωτευμένοι", "Οι γυναίκες και το μίσος", "Πρωτεύκη φύσις", "Αλήθεια", "Ο ευγενικότερος απ' τους υποκριτές", "Ο ταπεινός", "Αφήνομαι να μ' αγαπούν", "Πολύ κοντά", "Ευχαριστία"», 16 Σεπτ., σ. 1. Αναδημοσιεύονται εδώ, με διαφορές, τα "Μάσκες" και "Πρωτεύκη φύσις", βλ. εδώ αρ. 34.

96. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Αφιέρωμα"», 19 Σεπτ., σ. 1.

97. Ν. Α., «Απ' τους Απλούς σκοπούς του Montfonon: "Ανάμνησις..."», 21 Σεπτ., σ. 1.

98. Ν. Α., «Friedrich Nietzsche, Αφορισμοί και αποφθέγματα: "Το να πεθάνει κανείς για μια αλήθεια", "Διαφθορά", "Η δόξα των μεγάλων", "Γιατί οι φτωχοί υπάρχουν στη ζωή", "Για να γίνεις διανοητικός", "Αντάξιον ενός ήρωος", "Όχι πολύ νωρίς", "Πλεονέκτημα για τους εχθρούς", "Η αλήθεια δεν ανέχεται άλλους θεούς", "Άκρον άωτον ηροστρατισμού", "Οι χειρότεροι αναγνώστες", "Το καλό οδηγεί προς τη ζωή", "Η ανάγκη του γαϊδάρου", "Προσευχή προς τους ανθρώπους"», 24 Σεπτ., σ. 1. Αναδημοσιεύονται εδώ τα "Διαφθορά", "Πλεονέκτημα για τους εχθρούς μας", "Άκρον άωτον ηροστρατισμού", βλ. εδώ αρ. 29.

99. Ν. Α., «Friedrich Nietzsche, Αφορισμοί και αποφθέγματα: "Σκληρή εφεύρεση του έρωτος", "Μέσα και σκοπός", "Βάθος και θολά νερά", "Όταν κανένας ανεβεί ψηλότερα", "Πλεονέκτημα της διαρκούς στερήσεως", "Σε κάποιον που εξεθείασαν", "Νόθα είδη μες στην τέχνη", "Οι πιο καλές αστειότητες", "Όχι πολύ κοντά", "Απώλειες", "Να μην το λησμονούμε"», 27 Σεπτ., σ. 1. Αναδημοσιεύονται εδώ τα "Μέσα και σκοπός", "Όχι πολύ κοντά" (βλ. εδώ αρ. 29), "Απώλειες" και "Να μην το λησμονούμε" (αρ. 33).

100. Ν. Α., «Friedrich Nietzsche, Αφορισμοί και αποφθέγματα: "Ζητούν ν' αυταπατώνται", "Δίχως μίσος", "Θυσίες", "Οι αρνητές της τύχης", "Πώς πρέπει κανείς ν' απολιθώνεται", "Ό,τι κάνομε", "Η διαρκής συμβίωσις και το δράμα", "Δεν πρέπει να συγχύζομε τα πράγματα", "Φαινομενικός ηρωισμός", "Θιασώτης εξ αντιλογίας", "Ο κίνδυνος της πλησμονής", "Ισορροπία της φιλίας", "Η παρουσία μαρτύρων", "Εντύπωσις από την εξοχή"», 30 Σεπτ., σ. 1. Αναδημοσιεύονται εδώ με διαφορές τα "Πώς πρέπει κανείς ν' απολιθώνεται", "Δεν πρέπει να συγχύζομε τα πράγματα", "Φαινομενικός ηρωισμός" (βλ. εδώ αρ. 33), "Η διαρκής συμβίωσις και το δράμα" (αρ. 34).

101. Ν. Α., «Paul Claudel, Ποιήματα: "Κύριε ελέησον"», 4 Οκτ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο Κλοντέλ, ο μέγιστος των συγχρόνων γάλλων ποιητών, ο εντελώς προσωπικός και ιδιότυπος, με τη μεγάλη, την αδρή την έμπνευση και τη λαμπρή, την άφογην εκτέλεση, μες στο πολυσύνθετό του έργο, μας δίνει όλη την έξαρση του αιώνας μας, όλη τη δυνατήν αποπνευμάτωση που διακρίνει τη σημερινή την Τέχνη – μια νέα μορφή του καθολικισμού, εντατική, τελειώς συγχρονισμένη. Εκείνο ιδίως που τον χαρακτηρίζει είναι ο δυναμικός συνθετισμός του, η σοφή ενορχήστρωση της φράσεως, η διαρκής ανάτασις του νου σε νέους ορίζοντες αισθησεως ανωτέρας». Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Παύλου Κλωτέλ (Paul Claudel) του Γ. Κ. Κατσιμπαλή.

102. Ν. Α., «Paul Claudel, Ποιήματα: “Διαβάσματα”», 8 Οκτ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Παύλου Κλωντέλ (Paul Claudel)* του Γ. Κ. Κατσίμπαλη.

103. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ’ τους Απλούς σκοπούς του Montfoucon: “Το κάστρο της σιωπής”, “Σουαρές...”», 10 Οκτ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στο *Μπουκέτο* 46 (8.3.1925) 170.

104. Ν. Α., «Απ’ τα τραγούδια του Remy de Gourmont: “Το βράδυ”», 18 Οκτ., σ. 1. Συνοδεύεται από το παρακάτω εισαγωγικό σημείωμα: «Ο Ρεμί ντε Γκουρμόν, ένας απ’ τους μεγαλύτερους κριτικούς των τελευταίων καιρών, ένας κριτικός-δημιουργός, έτσι όπως τον ήθελε ο Ουάιλντ, αισθητικός, λεπταίσθητος, βαθύς, που πάλλεται όλος μες στις αποχωρήσεις, έχει δίπλα στη σοφότητα εργασία του και καθαρώς προσωπική εργασία, που διαπνέεται απ’ την ίδια ευαισθησία, την ίδια ηδυπάθεια της μορφής, την ίδια μουσική μυστικοπάθεια, τον ίδιο λυρικό συμβολισμό, την ίδια ευγένεια και καλαισθησία· είναι αρτίστας ως τα παραμικρότερα, σ’ όλο το πλάτος και την ένταση της λέξεως».

105. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Το βιολί», 28 Οκτ., σ. 1. Το μεταγράφο ολόκληρο εδώ, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνεται σε καμιά έκδοση έργων του Λαπαθιώτη.

Ήταν που ήταν η βραδιά όλη πάθος, τ’ ήθελες να πάρεις το βιολί σου, να μας μαράνεις την ψυχή εντελώς; Δεν έφθανε το κύμα που μας λίκνιζε και το φεγγάρι που μας πλημμυρούσε; Τί ιδέα πάλι ήταν αυτή, να σηκωθείς ν’ αρπάξεις το βιολί σου, και να μας πληγώσεις την καρδιά;...

Καλά καθόμαστε στην άκρη του γυαλού, δίπλα στο κύμα του Σαρωνικού, άλλοι στα βράχια κι άλλοι στις καρέκλες, και λέγαμε και γω δεν ξέρω τί· λέγαμε τρεις κουβέντες και σωπαίναμε, ίσως νικημένοι απ’ το φεγγάρι, που πρόσταζε από πάνω τη σιωπή. Η νύχτα, μόλις πού και πού μιλούσε. Ήχοι σπασμένοι, σκόρπιοι, μακρινοί, τρεμούλες των νερών, κομμένα λόγια, τότε το πλάνο θρόισμα του κύματος, τότε, μακριά, το γάβγισμα ενός σκύλου και πότε ένα τραγούδι που περνούσε. Μεσ στο μεγάλο ακίνητο φεγγάρι, υπήρχε ανάγκη απόλυτη σιωπής.

Τί σου ήρθε τότε, ευλογημένη, να βγάλεις απ’ τη θήκη το βιολί, να μας μαράνεις την ψυχή εντελώς;...

Δε θα σ’ το συγχωρήσω ποτέ...

Δεν ξέρω καν αν έπαιξες καλά, ή αν το χέρι σου έτρεμε λιγάκι – θέλεις η μπίρα, θέλεις το φεγγάρι – και πού και πού μας πρόσφερες κι ένα μικρούλι φάλτσο· μπορούσες τότε να κάμεις ό,τι θέλεις· η νύχτα ως κι αυτό σ’ το συγχωρούσε· το βράδυ εκείνο λεγόταν «επιείκεια».

Και δεν ήταν ανάγκη να μας παίζεις μήτε την «Ανάμνηση» του Ντράλα, μήτε και το «Θρύλο» του Βιενιάβσκι· τρεις νότες ήταν ίσως αρκετές – μόνο τρεις νότες, όχι παραπάνω – για να μας κάμεις όλο ό,τι θέλεις. Τρεις νότες μόνο ακούσαν, σε βεβαιώνω, για να μας κάμεις το μεγάλο το κακό. Μας βρήκες όλους τόσο ανυπεράσπιστους...

Γιατί μόλις άρχισες να παίζεις, εκεί που ήμαστε όλοι τόσο μόνοι, και περιμέναμε και γω δεν ξέρω τί – καθέννας κι άλλο, καθέννας το δικό του – μας πήρες όλους ξαφνικά στη φούχτα σου, κι έκανες την ψυχή μας μια ψυχή, μια ψυχή μεγάλη πληγωμένη – αυτή που θα είναι πάντα λυπημένη και θα θυμάται και θα νοσταλγεί. Κι αφού μας έκαμες όλους μια ψυχή, θέλησες να πάρεις τα δάκρυά μας. Ω, αυτό ποτέ δε θα σ’ το συγχωρήσω! Τα δάκρυα είναι πράματα ιερά – δε μπορεί ο καθέννας να τα παίρνει...

Κι όμως εσύ μας γέλασες, μας γέλασες, θαρρώ, και μας τα πήρες, μας έκανες κουρέλι με δυο νότες, σα να μην ήμαστε όλοι τόσο φίλοι σου, σα να βαστούσες μια μικρή μνησικακία, κάτι κρυφό παράπονο μαζί μας, και που το ‘κρυβες λεπτά κι από καιρό, και που

περίμενε δεν ξέρω ποια ευκαιρία να μας πετύχει έτσι ανυπεράσπιστους, να βγει κρυφά, να μας εκδικηθεί!

Κι όμως εμείς δε σε πληγώσαμε ποτέ, απ’ τον καιρό που γνωρίζομαστε, πιστεύω;...

Μα ίσως και να μην το ‘θελες και συ, ίσως η μοίρα να το θέλησ’ έτσι, αυτή που βρίσκει πάντα τρόπο να πληγώνει – και συ να ήσουν μόνο τ’ όργανό της· ίσως της μοίρας τ’ όργανο τ’ ακούσιο να ήταν το βράδυ εκείνο ένα βιολί.

Γι’ αυτό, την ώρα που χωρίζαμε στο τρένο, μ’ όλο το μεγάλο το κακό, τ’ αληθινό κακό που μας προξένησες – βλέπεις εμείς πόσο είμαστε καλοί; – σου είπαμε μονάχα «ευχαριστώ»...

106. Ν. Α., «Απ’ τα τραγούδια του Remy de Gourmont: “Τα ρόδα μες στη μπόρα”, “Τραγούδι φθινοπωρινό”», 31 Οκτ., σ. 1.

107. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Απ’ τα τραγούδια του Remy de Gourmont: “Αγροτικές επιγραφές”, “Η κυρά του φθινοπώρου”», 6 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσιεύτηκαν, με ελάχιστες διαφορές, στο *Έθνος*, βλ. εδώ αρ. 109.

108α. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 11 Νοεμβρ., σ. 2. Ας σημειωθεί εδώ ότι ο Λαπαθιώτης είχε μεταφράσει και βιβλίο του Ουέλς, βλ. Ε. Γ. Ουέλς, *Η μηχανή που τρέχει μέσ’ [sic] στο χρόνο. Μυθιστόρημα*, απόδοσις Ναπολέοντος Λαπαθιώτη, Αθήναι, Γ. Βασιλείου, 1921 (= Herbert G. Wells, *The time machine*, United Kingdom, William Heinemann, 1895).

108β. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 12 Νοεμβρ., σ. 2.

108γ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 13 Νοεμβρ., σ. 2.

108δ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 14 Νοεμβρ., σ. 2.

108ε. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 15 Νοεμβρ., σ. 2.

108στ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 16 Νοεμβρ., σ. 2.

108ζ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 17 Νοεμβρ., σ. 2.

108η. Ν. Α., «Το διήγημα του Έθνους: “Ο κώνος” του Ε. Γ. Γουέλς», 18 Νοεμβρ., σ. 2.

109. Ν. Α., «Απ’ τα τραγούδια του Remy de Gourmont: “Αγροτικές επιγραφές”, “Η κυρά του φθινοπώρου”», 12 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσίευση με ελάχιστες διαφορές, βλ. εδώ αρ. 107.

110. Ν. Α., «Edgar Poe, *Τραγούδια: “Επιθαλάμιο”, “Ελντοράντο”*», 16 Νοεμβρ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην *Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe)* του Γ. Κ. Κατσίμπαλη. Αναδημοσίευση με λίγες διαφορές, βλ. εδώ αρ. 24.

111. Ν. Α., «Απ’ τα ποιήματα του Henrik Ibsen: “Ο χορός των νεκρών”», 19 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσίευση με λίγες διαφορές, βλ. εδώ αρ. 64.

112. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Απ’ τους Απλούς σκοπούς του Montfoucon: “Τα ρόδα”, “Φαντάσματα;...”», 24 Νοεμβρ., σ. 1. Το πρώτο αναδημοσιεύτηκε στο *Μπουκέτο* 43

(15.2.1925) 122, το δεύτερο είχε δημοσιευτεί επώνυμα στον Έσπερο 12 (Μάιος 1923) 113 και αναδημοσιεύτηκε, παραλλαγμένο, στη Νέα Εστία 225 (1.5.1936) 623.

113α. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα το Έθνους: “Τρεις... κι ένας απ’ αυτούς περισσευόμενος” του Ρούντιαρ Κίπλιν», 25 Νοεμβρ., σ. 2. Στη σ. 1 του ίδιου φύλλου δημοσιεύεται η παρακάτω σημείωση: «Ένα διήγημα: Δημοσιεύομεν από σήμερα εις το Έθνος εις ολίγας συνεχείας ένα αριστοτεχνικό και χαριτωμένο διήγημα του μεγάλου Κίπλιν με τον τίτλον “Τρεις... κι ο ένας απ’ αυτούς περισσευόμενος”. Μετάφρασις Ν. Λαπαθιώτου».

113β. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Τρεις... κι ένας απ’ αυτούς περισσευόμενος” του Ρούντιαρ Κίπλιν», 26 Νοεμβρ., σ. 2.

113γ. Ν. Λ., «Το διήγημα του Έθνους: “Τρεις... κι ένας απ’ αυτούς περισσευόμενος” του Ρούντιαρ Κίπλιν», 27 Νοεμβρ., σ. 2.

114. Ν. Λ., «Από την Πριγκιπέσα του Alfred Tennyson: [Δάκρυα, δάκρυα, δάκρυα...]», 26 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 59.

115. Ν. Λ., «Oscar Wilde, Τραγούδια: “Silentium amoris”, “Η φωνή μου”, “Η αληθινή σοφία”», 29 Νοεμβρ., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 60.

116. Ν. Λ., «Απ’ τη Ζωή και τ’ όνειρο του Archag Tchobanian: “Ανοιξη-Σεληνόφωτο”», 5 Δεκ., σ. 1.

117. Ν. Λ., «Απ’ το Σπίτι της ζωής του Dante Gabriel Rossetti: “Αποχωρισμένοι εραστές”, “Όνειρα αγρύπνιας”, “Ημερο σεληνόφωτο”», 6 Δεκ., σ. 1. Τα δύο πρώτα είχαν δημοσιευτεί, με αρκετές διαφορές, και παλιότερα, βλ. εδώ αρ. 59.

118. Ν. Λ., «Απ’ τα τραγούδια του Maurice Maeterlinck: “Ψυχή της νύχτας”, “Τραγουδάκι”, “Ύμνος της Παρθένου, στην αδελφή Βεατρίκη”», 10 Δεκ., σ. 1. Τα δύο τελευταία δημοσιεύτηκαν και παλιότερα, βλ. εδώ αρ. 49α-β. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Μωρίς Μαίτερλινκ (Maurice Maeterlinck) του Γ. Κ. Κατσίμπαλη. Η «Ψυχή της νύχτας» δημοσιεύτηκε στη Μούσα 39 (Νοέμβρ. 1923) 7, στην Παγκόσμιη Φιλολογική Εγκυκλοπαιδεία 6 (1934) 1874 (Κατσίμπαλης, ό.π. Β.1.36) και στην Εκλογή 69 (Ιούλ. 1951) 94 (Κατσίμπαλης, ό.π. Β.1.54). Αυτόγραφο απόκειται στο αρχείο του ποιητή στο Ε.Λ.Ι.Α (Αρχείο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, 1.1: Ποιήματα).

119. Ν. Λ., «Από τα γνωμικά του Σααντή», 13 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσίευση μέρους του αρ. 48.

120. [ανυπόγραφο], «Από τα γνωμικά του Σααντή», 15 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσίευση του υπόλοιπου μέρους του αρ. 48.

121α. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα το Έθνους: “Η μικρή κυρά της θάλασσας” του Καμίλου Λεμονιέ», 14 Δεκ., σ. 2.

121β. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Η μικρή κυρά της θάλασσας” του Καμίλου Λεμονιέ», 15 Δεκ., σ. 2.

121γ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Η μικρή κυρά της θάλασσας” του Καμίλου Λεμονιέ», 16 Δεκ., σ. 2.

121δ. [ανυπόγραφο], «Το διήγημα του Έθνους: “Η μικρή κυρά της θάλασσας” του Καμίλου Λεμονιέ», 17 Δεκ., σ. 2.

121ε. Ν. Λ., «Το διήγημα του Έθνους: “Η μικρή κυρά της θάλασσας” του Καμίλου Λεμονιέ», 18 Δεκ., σ. 2.

122. Ν. Λ., «“Η Παναγία των στεναγμών” του Montfonon», 20 Δεκ., σ. 1. Προηγήθηκε δημοσίευση στην Ελληνική Επιθεώρηση (1921). Περιλαμβάνεται στην ανθολογία Φιλολογικές Σπίθες. Ποιητική και λογοτεχνική ανθολογία νέων της φιλολογικής οργάνωσης «Η Σπίθα», Σπίθα, Πειραιάς 1923, σσ. 14-15. Αν ισχύει ο μήνας έκδοσης που αναγράφεται στο έντυπο, δηλ. ο Οκτώβριος, η συγκεκριμένη δημοσίευση προηγείται αυτής του Έθνους.

123. Ν. Λ., «Απ’ τη Ζωή και τ’ όνειρο του Archag Tchobanian: “Το γέλιο και το κλάμα”», 24 Δεκ., σ. 1.

124. Ναπολ. Λαπαθιώτη, «Albert Samain, Ποιήματα: “Βράδυ”, “Οι παρθένες το δειλί”», 31 Δεκ., σ. 1. Αναδημοσίευση, με διαφορές, των αρ. 13 και 10 αντίστοιχα.

1924

125. Ν. Λ., «Από το Μποστάνι του Σααδή: “Ο Μαχμούτ”, “Το μυρμήγκι”», 4 Ιαν. 1924, σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 62 και 51 αντίστοιχα.

126. Ν. Λ., «Από το Μποστάνι του Σααδή: “Το ταξίδι”», 8 Ιαν. 1924, σ. 1. Αναδημοσίευση με διαφορές, βλ. εδώ αρ. 50.

127. Ν. Λ., «Albert Samain, Ποιήματα: “Βράδυ”, “Πρώι μες στο λιμάνι”», 12 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 13.

128. Ν. Λ., «Albert Samain, Ποιήματα: “Μύρτιλος και Παλεμόνη”, “Άμφισσος και Μέλιτα”», 13 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 12 και 10 αντίστοιχα.

129. Ν. Λ., «Albert Samain, Ποιήματα: “Οι αστερισμοί”, “Η τρυγόνα της Αμυμώνης”», 16 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 12.

130. Ν. Λ., «Albert Samain, Ποιήματα: “Ξανθίς”, “Η Ερμόνη κι οι βοσκοί”», 17 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 10 και 11 αντίστοιχα.

131. Ν. Λ., «Απ’ τα Ψηφιδωτά του Montfonon: “Το δράμα της ψυχής-και της ψυχής μου”», 20 Ιαν., σ. 1.

132. Ν. Λ., «Απ’ τα Ψηφιδωτά του Montfonon: “Διάλογος”, “Η πληρωμή”», 21 Ιαν., σ. 1. Το πρώτο είχε δημοσιευθεί επώνυμα στον Έσπερο 12 (Μάιος 1923) 113 και αναδημοσιεύτηκε στη Νέα Εστία 5 (15.6.1927) 272, στην Αλεξανδρινή Τέχνη 8 (Ιούλ. 1927) 5 και, με τον τίτλο «Μια νύχτα πυρετού», στο Μπουκέτο 447 (25.9.1932) 1301.

133. Ν. Λ., «Francis Jammes, Μικρούλες ιστορίες: “Η απουσία”, “Ο νους”», 24 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ, αρ. 5.

134. Ν. Λ., «Francis Jammes, Μικρούλες ιστορίες: “Το τραμ”», 25 Ιαν., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ, αρ. 5.

135. Ν. Λ., «Απ’ τη Ζωή και τ’ όνειρο του Archag Tchobanian: “Τα μαλλιά σου”, “Το ρίγος”», 4 Φεβρ., σ. 1.

136. Ν. Λ., «Από τα Φύλλα της χλόης του Walt Whitman: “Τραγούδι για όλα τα νερά και για όλα τα καράβια”, “Δάκρυα”», 12 Φεβρ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Ουώλτ Ουίτμαν (Walt Whitman) του Γ. Κ. Κατσίμπαλη. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 53.

137. Ν. Λ., «Marguerite Burnat-Provins, “Καλή χρονιά”», 24 Φεβρ., σ. 1.

138. Ν. Λ., «Marguerite Burnat-Provins, Το παρθύρι το ανοιχτό στον κάμπο: “Πρωί του Νοεμβρίου”, “Το τραγούδι τέλειωσε”», 29 Φεβρ., σ. 1.

139. Ν. Λ., «Edgar Allan Poe, “Για την Άννι”», 2 Μαρτ., σ. 1. Η συγκεκριμένη δημοσίευση δεν περιλαμβάνεται στην Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe) του Γ. Κ. Κατσιμπαλη. Αναδημοσίευση, βλ. εδώ αρ. 27.

140. Ν. Λ., «Απ’ τα Πεζά τραγούδια του Oscar Wilde: “Ο μαθητής”, “Ο δάσκαλος”», 24 Μαρτ., σ. 1. Αναδημοσίευση με αρκετές διαφορές, βλ. εδώ αρ. 42.

141. Ναπολέων Λαπαθιώτης, «Επιστολαί προς το Έθνος: Φιλολογικά», 10 Απρ., σ. 1. Επιστολή υπέρ του Καβάφη, με αφορμή το αντικαβαφικό δημοσίευμα του Δ. Π. Τ. [= Δ. Ταγκόπουλος], «Πνευματική ζωή: Καβαφισμός», Έθνος (8.4.1924) 1. Βλ. και Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη, 1886-2000, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2003, σ. 495: Δ189. Για τις σχετικές ευχαριστίες του Καβάφη, εκφρασμένες μέσω του Μ. Βαϊάνου, βλ. Ε. Ν. Μόσχος (επιμ.), Κ. Π. Καβάφη, Επιστολές στον Μάριο Βαϊάνο, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1979, σ. 37: «Εις τον κ. Λαπαθιώτη είμαι πολύ υποχρεωμένος και για το ευγενικό του γράμμα στο Έθνος της 10ης Απριλίου και για άλλην φορά που εκθύμως με υπεστήριξε».

1979, σ. 37: «Εις τον κ. Λαπαθιώτη είμαι πολύ υποχρεωμένος και για το ευγενικό του γράμμα στο Έθνος της 10ης Απριλίου και για άλλην φορά που εκθύμως με υπεστήριξε».

Φίλε κ. Διευθυντά,

Επειδή προχθές, γενομένου λόγου από των στηλών αυτών περί της σημασίας του Καβάφη, διευτυπώθησαν ένα σωρό φαιδρότητες, περί του τί σημαίνει ποίημα και Ποίησις, βρίσκομαι στην ανάγκη, σαν ποιητής, να επανορθώσω αυτές τις ελαφρότητες.

Ο Καβάφης –το γράφω απροκαλύπτως– θα μείνει ένας λαμπρότατος σταθμός της πολύ πτωχής ποιήσεώς μας. Θα μείνει ο μάλλον γνήσιος αντιπρόσωπος της φωτεινής και σταθεράς γραμμής που μας συνδέει με τον αρχαίο κόσμο.

Κι ακόμα, θα είναι μια λυδία λίθος, επάνω στην οποίαν θα δοκιμάζεται η ψυχική λεπτότητα, η διαίσθησις, η ραφιναρισμένη ευαισθησία, η καλλιτεχνική ισορροπία όσων επιχειρήσουν να τον κρίνουν.

Οι μέτριοι θα ναυαγούν αιωνίως απέναντί του.

Αυτοί ας μη προσέχουν τον Καβάφη. Ας εξακολουθούν να κατατρίβονται σε μικροκουβεντούλες, μικροσκέψεις, μικρομανίες και μικροσυμφέροντα – κι ας μην απλώνουν χέρι παραπάνω.

Πρόθυμος
Ναπολέων Λαπαθιώτης

142. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Επιστολαί προς το Έθνος: Περί τον κ. Ιερεμίαν», 18 Απρ., σ. 1. Επιστολή εν είδει ανταπάντησης στο σχετικό με το παραπάνω δημοσίευμα σχόλιο του κ. Ιερεμία [= Δ. Ταγκόπουλος], «Ιερεμιάδες: Μετριότης», Έθνος (12.4.1924) 1. Βλ. και Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη, 1886-2000, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2003, σ. 495: Δ189. Πιθανότατα σε αυτό και στο αμέσως προηγούμενο δημοσίευμα του Ταγκόπουλου, βασικού συνεργάτη (παλιότερα και αρχι-συντάκτη) του Έθνους, οφείλεται η διακοπή της τακτικής συνεργασίας του Λαπαθιώτη με την εφημερίδα.

Αγαπητό μου Έθνος,

Όταν ο πτωχός Ιερεμίας ψάχνει να βρει έναν τρόπο να ξεφύγει, με τη γνωστή του εκείνη αδεξιότητα, επικαλείται τώρα και το γήρας. Έπεσες σε πτωχότατο επιχείρημα, πολύ φτωχό, φτωχέ μου Ιερεμία...

Το γήρας, όταν έρχεται έτσι δα, όταν φυτρώνει απάνω σε στενότητες, σε τόσα προηγούμενα δυσάρεστα, αποτελεί ένα ελάττωμα επιπλέον, κι επιδεινώνει την κατάσταση ίσα ίσα.

Υπάρχουν βέβαια γερατειά που φέρνουν τη σοφία και τη γαλήνη, κι αποτελούν ένα είδος αρετής, ένα είδος στεφανώματος της ζωής, ένα είδος καθαρού της διανοίας απ’ τους καπνούς κι απ’ τις πλάνες της νεότητος· για να συμβεί όμως ένα τέτοιο πράγμα πρέπει να συναντήσουν και αρετές – κι αυτό βεβαίως αποκλείεται εντελώς στην περίπτωση του φίλου Ιερεμία.

Κι έπειτα, γιατί κλαίγεται πως γέρασε; Η ακούραστη θρασύτης του δε γέρασε, κι η κλασική του άγνοια των πάντων μήτε και κείνη γέρασε καθόλου, μήτε υπάρχει ελπίδα να γεράσει. Μ’ αυτήν, ως φαίνεται, θα μείνει μέχρι τέλους.

Βεβαίως υπάρχει για τα «χρόνια» σεβασμός. Αν τύχει και βρεθούμε στο ίδιο τραμ, θα του προσφέρω ευγενικά τη θέση μου, και θα του βγάλω πρώτος το καπέλο, αν τύχει και ανταμώσουμε στο δρόμο.

Έτσι εξοφλούμε με τα «χρόνια», υποθέτω...

Το κατά βάθος ζήτημα είν’ άλλο. Πρόκειται περί κάποιου του ελαττώματος, που δεν του το διόρθωσαν τα χρόνια: να βάζει χέρι σ’ ό,τι βρει μπροστά του, με μιαν αξιοθρήνητη ευκολία. Μόνον εκείνοι που δεν ξέρουν τίποτε, αποφαίνονται τόσο εύκολα για όλα.

Μπορεί αξιόλογα, ένα καλό πρωί, να δώσει συμβουλές περί ...ποιήσεως, ή να γνωμοδοτήσει περί ...Τέχνης, σα να ήταν όλα εκείνα οικόπεδά του! Αυτό το τελευταίο πάει πολύ.

Αν άλλοι αυτό τού το έχουν συγχωρήσει, αυτός ο καλοκάγαθος ο νέος, για τον οποίον μιλεί με τόση απρέπεια, με την ίδια εκείνη ελαφρότητα που τον διακρίνει διαρκώς – δεν πρόκειται να του το συγχωρήσει.

Θα τον ξετινάξει μέχρι τέλους. Η ανοχή του θα είναι κι ενοχή. Όλος ο κόσμος ο διανοούμενος, φαντάζομαι, πως θ’ ανακουφισθεί.

Σεβασμός υπάρχει προς τα χρόνια, κανένας όμως προς την ελαφρότητα, την άγνοιαν και την αυθαιρεσίαν. Απολύτως κανένας σεβασμός. Θα του το αποδειξω πολύ σύντομα, και κατά τρόπον πανηγυρικών.

Πρόθυμος
ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

143. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Φιλολογικά ζητήματα: Φθογογραφική ορθογραφία», 4 Σεπτ., σ. 1. Επιφυλλίδα υπέρ της καθιέρωσης του φθογογραφικού ορθογραφικού συ-

στήματος, σύμφωνα με την πρόταση του Μένου Φιλήντα, ο οποίος, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1924, είχε εκδώσει το πρώτο πέντε τεύχη της μελέτης του *Γλωσσολογία και γλωσσολογία ελληνική*, Αθήνα, Αθηνά, 1924. Από την αναφορά σε προηγούμενο κείμενο του «περί δημοτικής ορθογραφίας», προκύπτει ότι είχε προηγηθεί κι άλλο άρθρο του Λαπαθιώτη στο *Έθνος* με ανάλογη θεματική, το οποίο, ωστόσο, δεν κατάφερα να εντοπίσω. Ίσως δημοσιεύθηκε στα δύο φύλλα του Αυγούστου (25 και 26.8.1924) που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και δεν μπόρεσα να βρω στα διαθέσιμα φυσικά σώματα.

Εις απάντησιν των όσων είχα γράψει περί δημοτικής ορθογραφίας, ο σεβαστός μου φίλος, ο Φιλήντας, είχε την καλοσύνη να μου στείλει τον επίλογον της όλης εργασίας του, το γενικό συμπέρασμα, να πούμε, το ευφραδές και ριζοσπαστικότατον, με το οποίον πρόκειται να κλείσει τον κύκλον των σοφών του δοκιμίων. Μέσα εις τον επίλογον αυτόν, αναπτύσσει και υποστηρίζει, μ' επιστημονικά επιχειρήματα, ακριβώς την άποψιν που έθηκα – της πλήρους δηλαδή απλοποίησης της γραφομένης καθομιλουμένης, της σταθεράς της επαναγωγής εις την φθογογραφικήν ορθογραφίαν, εν αντιθέσει προς την εν ισχύ νεκράν ιστορικήν ορθογραφίαν, την εσφαλμένην πλέον ριζικά, αφ' ης εχάθη η αρχαία προφορά, και πλέον μη ανταποκρινόμενη προς τας ανάγκας τας ηχητικάς της νεότερας γλώσσης που προέκυψε.

Δεν είχα, φυσικά, αμφιβολίαν ότι ο σοφός μας γλωσσολόγος ήτο δυνατόν να παραβλέψει την κυρίαν θέσιν του ζητήματος, την ασφαλή και ουσιώδη βάση, επί της οποίας είναι νόμιμον να στηριχθεί κάθε προσπάθεια τιμία, τον κεντρικόν προσανατολισμόν κάθε μελλοντικής μεταρρυθμίσεως, κατά την έννοιαν της πλήρους απλοποιήσεως των γραφομένων νεότερων τύπων.

Όπως πολύ ορθώς αποδεικνύει, δεν υπάρχει σύνδεσμος κανένας της συγχρόνου προφοράς των φθόγγων προς την αρχαίαν κλασικήν τοιαύτην: μας έμειναν φθογγόσημα νεκρά, που έχουν παύσει εντελώς ν' ανταποκρίνονται προς την παλαιάν ηχητικήν των και κάποτε –πιστεύω πολύ σύντομα– θα ευρεθόμεν εις την άμεσον ανάγκην, εις την αναπόδραστον ανάγκην, να τ' αναθεωρήσωμεν εκ βάθρων – και τοιουτρόπως ν' απαλλάξομεν την γραφικήν παράστασιν της γλώσσης μας από τον φόρτον των περιττοτήτων, των εκπεσόντων και αχρήστων πλέον τύπων, που εμποδίζουν την ανάπτυξιν της, την παλλαϊκήν διάδοσίν της, που αποκλείουν, κατά τρόπον αναντίρρητον, τον μοναδικόν αυτής σκοπόν, της ευρύτερας επεκτάσεώς της, και, αναγκάως, την περιορίζουν εις το ελάχιστον της αποδόσεώς της.

Χαίρω επίσης που διαπιστώνω ότι εις το λεπτόν αυτό σημείον, ο Φιλήντας υπήρξεν ένας πρόδρομος, ένας προηγμένος καινοτόμος, που δεν ηρκέσθη μόνον εις την άρνησιν των μέχρι τούδε καθιερωμένων, αλλ' έθηκε τας βάσεις, τα θεμέλια της συστηματικής ανακαινίσεως, με τόλμην και με γνώσιν του ζητήματος, και κατά τρόπον εντελώς ακαταμάχητον.

Ως προς αυτήν την ουσιώδη μεταρρύθμισιν –την ανάγκην της μεταρρυθμίσεως, και το επείγον, εννοώ, αυτής– δεν είναι πλέον δυνατόν, φαντάζομαι, να υπάρξουν αντιρρήσεις λογικάι. Δε μπορούν να έχουν αντιρρήσεις παρά οι άκροι συντηρητικοί, με άλλους λόγους οι οπισθοδρομικοί, με τας θολωμένας αντιλήψεις, με τας στενάς και ασαφείς προθέσεις, οι έντρομοι και ανειλικρινείς, οι φοβισμένοι τηρηταί του δόγματος: έτσι τα βρήκα, κι έτσι θα τ' αφήσω...

Την ηρωικήν χειρονομίαν της ριζικής αυτής απολυτρώσεως συνιστά κυρίως ο Φιλήντας. Απορρίπτει τα γνωστά ημίμετρα, τας βαθμιαίας και πλαγίας λύσεις, βαδίζει κατευθείαν εις το τέρμα, ζητεί να προκαλέσει αποτόμως το μέγα άλμα, το αποφασιστικόν, της καθολικής εκκαθαρίσεως.

Ως προς αυτήν την τελευταίαν εκδοχήν, ίσως και να υπάρχουν αντιρρήσεις, και

αντιρρήσεις ευλογοφανείς. Δεν είμ' εγώ βεβαίως που τας έχω – αλλά πιθανόν να ευρεθούν οι μετριοπαθείς συζητηταί, που θα ζητήσουν ν' αφεθεί το πράγμα εις την βραδείαν μεσολάβησιν του χρόνου.

Καθώς ελέγαμε προχθές, οι μόντοι λόγοι που πιθανόν εν μέρει ν' αντιτίθενται εις την βιαίαν λύσιν του ζητήματος είναι κυρίως λόγοι «οπτικής». Εκεί στηρίζεται η λογική αντίδρασις.

Η άποψις αυτή είναι δικαία, τουλάχιστον μέχρις ενός σημείου.

Αλλ' αν δε γίνει ώθησις ταυτόχρονη, εξ όλων των σημείων απολύτως –έστω βαθμιαία και βραδεία– δεν είναι δυνατόν, καθώς πηγαίνομε, να λυθεί το πρόβλημα ποτέ. Πρέπει κάθε τόσο, κατά δόσεις, και σε συγκεκριμένα διαστήματα, να συντελείται ορισμένη πρόοδος εν τη εξελίξει του ζητήματος, έχουσα βάση πάντοτε, βεβαίως, το ψυχολογικόν κυρίως μέρος, κατανικώσα ευφυώς και καταλλήλως τας μακροχρονίους συνηθείας, ρυθμίζουσα, με τρόπον επιδέξιον, την ασφαλή και θετικήν μετάβασιν, προς την τελικήν διευθέτησιν.

Υπάρχει και η άποψις αυτή. Και αυτή, η συντηρητική η άποψις, μαζί με την ταχείαν, την βιαίαν, την απολύτως ριζοσπαστικήν, αποτελούν τας μόνους του προβλήματος.

ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

144. Ναπολ. Λαπαθιώτης, «Κοινωνικά ζητήματα: Απόψεις εντελώς μονομερείς», 15 Σεπτ., σ. 1. Επιφυλλίδα σχετικά με την κομμουνιστική ιδεολογία και τη διαστρέβλωσιν της από μέρος των θιασωτών της.

Υπάρχει τάξις εμμανών κομμουνιστών, που επειδή η θαυμαστή υπόθεσις της κοινωνικής αναγεννήσεως, την οποίαν σθεναρώς υποστηρίζουν, με ζέσιν και με ζήλον αξιέπαινον, συνέπεσε να είναι η δικαία, έχουν τοσούτον απορροφηθεί από την έμμονον και σταθεράν ιδέαν, που τους κεντρίζει και τους διευθύνει, ώστε να βλέπουν υπό πρίσμα ορισμένον τα πλέον ετερόκλητα ζητήματα.

Είναι ικανοί, εν παραδείγματι, ν' ανακαλύψουν εις την κίνησιν των άστρων πάλην εργασίας-κεφαλαίου.

Το ανθρώπινον αυτό, πολύ ανθρώπινον, το πεπερασμένον αυτό ζήτημα, της οικονομικής ανασυνθέσεως της ταλαιπωρουμένης ανθρωπότητος, επί νέων βάσεων δικαίων, το ικανόν να φανατίσει, απολύτως, κάθε λεπτήν κι ευγενικήν διάνοιαν, να εξεγειρεί κάθε έντιμον συνείδησιν, να φρονηματίσει χαρακτήρας, τους έχει τόσον κατά βάθος κυριεύσει, ώστε να μη μπορούν ν' απαλλαγούν της μονομερούς του επιδράσεως, μήτε και να θίξουν ένα ζήτημα ξένον προς την υπόθεσιν αυτήν, χωρίς εντέχνως να το αναμείξουν.

Το να προέχει φυσικά αυτή η θέσις, εις την αντίληψίν των, πάσης άλλης, βεβαίως είναι νόμιμον και δίκαιον. Αλλ' από του λεπτού αυτού σημείου μέχρι του να πείθουν εαυτούς ότι η μερική αυτή υπόθεσις είναι η γενική σχεδόν του Σύμπαντος, είναι η μόνη της Δημιουργίας – είναι πολύ μεγάλη η απόστασις.

Και συλλογίζεται κανείς, εάν, αργότερα, επικρατήσει ο κομμουνισμός, και δεν υπάρχει, καθ' ολοκληρίαν, έδαφος αναλόγου συζητήσεως, όταν το αστικό το καθεστώς θ' ανήκει πλέον εις το παρελθόν, τί θ' απογίνουν οι καημένοι αυτοί άνθρωποι, χωρίς την προσφιλή των την μανίαν, της αιωνίας συσχετίσεως του πράγματος με καθετί που λειτουργεί υπό τον ήλιον...

Οι άνθρωποι αυτοί παραλογίζονται, και παραλογίζονται χειρότερα όσο πιστεύουν ότι λογικεύονται. Αντί να συγκεντρώνουν τας δυνάμεις των, να κατανέμουν

εαυτούς επωφελώς, να καταλαμβάνουν μίαν θέση απλού και αφανούς συστρατιώτου, εις το μεγάλο ενιαίο μέτωπον της διεθνούς ευρείας παρατάξεως, αντί να προπονούνται διαρκώς, διά τον τραχύν, τον αναπόφευκτον, τον σκληρόν αγώνα που επίκειται, αερολογούν και φλυαρούν, συγχύζοντες τους πάντας και τα πάντα, μέσα εις τας θολάς, τας στενοτάτας, τας αναστατωμένας αντιλήψεις των.

Καταναλίσκουν αντιθέτως τας δυνάμεις των εις το ν' απογυμνώνουν την Ιδέαν από την μόνην δικαιολογίαν της: των ηθικών και σταθερών ιδανικών της ανθρωπίνης συμπαθείας και φιλότητος, της καλοσύνης, της δικαιοσύνης, του πνεύματος της πλήρους αρμονίας, της φωτεινής αγάπης προς τα πράγματα. Της αφαιρούν τον ενθουσιασμόν, τον παλμόν, τον οίστρον και την έξαρσην, τους μόνους θετικούς ίσως παράγοντας που δημιουργούν την Ιστορίαν.

Και βγάζουν και βιβλία πολυσέλιδα, ώστε να πείσουν τους ανθρώπους γενικότερα ότι το μέγα ζήτημα αυτό είναι μόνον ζήτημα «στομάχου».

Ευτυχώς, δεν πείθεται κανείς. Ματαιοπονούν και κατατρίβονται, και δεν αποδεικνύουν τίποτ' άλλο, παρά την ιδίαν των γυμνότητα.

Αν αυτή ήτον η βάση των πραγμάτων, τότε κανένας άνθρωπος «χορτάτος» δε θα κατόρθωνε να ενδιαφερθεί. Εντούτοις, και ο Λένιν και ο Μαρξ, και όλοι οι ηγέται του αγώνος, υπήρξαν σχεδόν άνθρωποι χορτάτοι. Αν δεν υπήρχε κατιτί βαθύτερον, αυτό τούτο το ιδανικόν της αυστηράς και θετικής δικαιοσύνης, ποτέ δεν θα κατόρθωναν να στρέψουν επιστημονικά τα βλέμματά των προς την ορθήν κατεύθυνση αυτήν. Θα περιορίζοντο, απλούστατα, να ομαλύνουν την ιδίαν των ζωήν, και θ' αδιαφορούσαν εντελώς προς την απόγνωση και την αδημονίαν της ασφυκτώσεως ανθρωπότητος.

Αν είναι πάλι μόνον λόγοι εκδικήσεως, λόγοι ατομικής επικρατήσεως, που διευθύνουν τον σκληρόν αυτόν αγώνα, ο κομμουνισμός περιορίζεται εις κοινοτάτην και ασήμαντον υπόθεσιν, αναξίαν σοβαρού ενδιαφέροντος.

Αυτός ο τρόπος της φιλοσοφίας των –αν λέγεται αυτό φιλοσοφία–, ενώ διατηρεί μέχρι τινός επίφασιν επιστημονικότητα, είναι ο μάλλον περιορισμένος, επιστημονικά συμβατικός, ρηχός, αναληθής, κακοπροαίρετος.

Υπό το πρόσχημα της πλήρους αληθείας, εντοπίζονται μοιραίως εις το ψεύδος, και προσπαθούν ν' αποπλανήσουν την ψυχήν, να διαφθείρουν την διαίσθησίν της, την αγαθήν και την στεράν πεποίθησίν της, ότι η ιερά αυτή υπόθεσις, είναι υπόθεσις θερμών ιδανικών, ισχυροτάτων ηθικών κινήτρων, όλου του βαθυτάτου αποθέματος των κεχυμένων ενθουσιασμών, που, παρ' όλην την ορμήν των περιστάσεων, επιμένουν και θα επιμένουν, μέσα εις την χαώδη ψυχοσύνησιν της αγωνιζομένης ανθρωπότητος.

ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

145. Ν. Λ., «Από τον Κήπο του Επίκουρου του Ανατόλ Φρανς: [Είναι μεγάλη πλάνη να πιστεύομε...]», 30 Νοεμβρ., σ. 1.

1940

146. Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Χεράκια», 30 Μαΐου, σ. 2. Αναδημοσίευση, με λίγες διαφορές στη στίξη, του ποιήματος «Χεράκια παγωμένα», το οποίο είχε συμπεριληφθεί στην πρώτη, και μοναδική εκδομένη κατά τη διάρκεια της ζωής του, ποιητική συλλογή του Λαπαθιώτη (1939, σ. 63). Το ποίημα συμπεριλαμβάνεται και στην έκδοση Δικταίου (1964, σ. 132), ο οποίος σημειώνει ότι «γράφτηκε στις 28 Μαρτίου 1925» (σ. 284). Πρώτη γνωστή δημοσίευση, με διαφορές, στο Μπουκέτο 50 (5.4.1925) 229.

28

147. Ναπ. Λαπαθιώτης, «Μια ψυχή», 6 Σεπτ., σ. 2. Αναδημοσίευση, με ελάχιστες διαφορές στη στίξη, του ποιήματος «Κι έτσι είναι κάπου μια ψυχή...», το οποίο είχε συμπεριληφθεί στην πρώτη ποιητική συλλογή του Λαπαθιώτη (1939, σ. 10). Ο Δικταίος το συμπεριλαμβάνει στην έκδοσή του (1964, σ. 185) και σημειώνει ότι είναι «σχεδιασμένο προ του 1925 [...], πήρε την οριστική μορφή του στις αρχές Νοεμβρίου του 1936» (σ. 290). Πρώτη γνωστή δημοσίευση, με διαφορές από το κείμενο της έκδοσης, στο Μπουκέτο 77 (11.10.1925) 674 και αναδημοσίευση στη Νέα Εστία 245 (1.3.1937) 321.

148. Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νοσταλγία», 1 Οκτ., σ. 2. Δεν συμπεριλαμβάνεται στην έκδοση του Λαπαθιώτη. Ο Δικταίος το συμπεριλαμβάνει (1964, σ. 102), σημειώνοντας «του 1923, ή λίγο παλαιότερο» (σ. 280). Πρώτη γνωστή δημοσίευση, με αρκετές διαφορές από το κείμενο Δικταίου, στο Μπουκέτο 48 (22.3.1925) 205, από όπου πιθανότατα αναδημοσιεύεται στο Έθνος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Τέλλος Άγρας, «Έργον τέχνης», Νέα Εστία 398 (1.1.1944) 96-99.

Λάμπρος Βαρελάς, «Συμβολή στη συγκρότηση της εργογραφίας του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη», Μικροφιλολογικά 6 (Φθινόπωρο 1999) 23-27.

Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη (1886-2000), Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2003.

Γ. Κ. Κατσιμπαλής, Ελληνική βιβλιογραφία Αρθούρου Ρεμπώ (Arthur Rimbaud), Αθήνα, Τυπ. Στεργιάδη, 1955.

—, Ελληνική βιβλιογραφία Έντγκαρ Πόε (Edgar Allan Poe), Αθήνα, 1959 [1955].

—, Ελληνική βιβλιογραφία Μωρίς Μαίτερλινγκ (Maurice Maeterlinck), Αθήνα, 1962.

—, Ελληνική βιβλιογραφία Ουώλτ Ουίτμαν (Walt Whitman), Αθήνα, 1963 [1956].

—, Ελληνική βιβλιογραφία Παύλου Κλωντέλ (Paul Claudel), Αθήνα, 1959.

—, Ελληνική βιβλιογραφία Στέφ. Μαλλαρμέ (Stéphane Mallarmé), Αθήνα, Τυπ. Στεργιάδη, 1955.

Τάσος Κόρφης, Ναπολέον Λαπαθιώτης. Συμβολή στη μελέτη της ζωής και του έργου του, Αθήνα, Πρόσπερος, 1985.

Ναπολέον Λαπαθιώτης, Άπαντα τα ευρεθέντα, επιμ. Γιάννης Η. Παππάς-Μαρία Φωτίου, Αθήνα, Ταξιδευτής, 2015.

—, Η ζωή μου. Απόπειρα συνοπτικής αυτοβιογραφίας, επιμ. Γιάννης Παπακώστας, Αθήνα, Κέδρος, 2009 (Στιγμή, 1986).

—, Κάπου περνούσε μια φωνή, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2011.

—, Ο μυστηριώδης φίλος και άλλες ιστορίες, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2013.

—, Τα δεκατρία ντόμινα και άλλες ιστορίες, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2015.

—, Τα μαραμένα μάτια και άλλες ιστορίες, επιμ. Νίκος Σαραντάκος, Αθήνα, Ερατώ, 2011.

—, Τα ποιήματα, επιμ. Άρης Δικταίος, Αθήνα, Φέξης, 1964.

—, Τα ποιήματα. Πρώτη επιλογή, Αθήνα, Πυρσός, 1939.

—, Το τάμα της Ανθούλας, επιμ. Γιάννης Παπακώστας, Αθήνα, Λιβάνης, 2007.

29

Τραϊανός Μάνος, «Ένας Λαπαθιώτης κοιταγμένος στραβά (στο όνομα ποιας εκδοτικής νοοτροπίας;», *The Books' Journal* 62 (Ιαν. 2016) 62-65.

—, «Ο Ναπολέων Λαπαθιώτης και ο “Βαρόνος Τοκόλπο του Ψευδονομάτος μου”», *Μικροφιλολογικά* 37 (άνοιξη 2015) 31-34.

—, «Οι ψευδώνυμοι βαρόνοι, ο Λαπαθιώτης κι ένα άγνωστο διήγημά του», *Μικροφιλολογικά* 38 (Φθινόπωρο 2015) 28-32.

Ε. Ν. Μόσχος (επιμ.), Κ. Π. Καβάφη, *Επιστολές στον Μάριο Βαϊάνο*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1979.

Κωστής Μπασιτιάς, «Με τον κ. Ναπ. Λαπαθιώτη», *Εβδομάς* (4.4.1933) 966.

Γ. Περραστικός, «Ναπολέων Λαπαθιώτης», *Νεοελληνικά Γράμματα* (9.4.1938) 14.

Γ. Π. Σαββίδης, *Οι καθαφικές εκδόσεις (1891-1932). Περιγραφή και σχόλιο. Βιβλιογραφική μελέτη*, Αθήνα, Ίκαρος, 2^η 1992 (Ταχυδρόμος, 1966).

Τάκης Σπετσιώτης, *Χαίρε Ναπολέων. Δοκίμιο για την τέχνη του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. 63 πεζά ποιήματά του και εικόνες του Αγγελου Παπαδημητρίου*, Αθήνα, Άγρα, 1999.

Από το περ. *Εσπερος*, τχ. 12 (Μάιος 1923)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Charles Baudelaire

Τα μάτια των φτωχών

Α! θες να μάθεις γιατί σε μισώ έτσι σήμερα. Θα δυσκολευτείς πιο πολύ ναν καταλάβεις, παρά εγώ για να σ' το ειπώ· γιατί είσαι, θαρρώ, το πιο τρανό παράδειγμα της γυναικείας ανικανότητας για να κατανοείς, στον κόσμο ολό.

Είχαμε περάσει μαζί μίαν αρκετά μεγάλη μέρα, που μου είχε φανεί ωστόσο σύντομη. Είχαμε υποσχεθεί, ο ένας στον άλλον, πως όλες μας οι σκέψεις θα μας ήτανε κοινές, και πως οι δυο ψυχές μας, από δω και πέρα, θα ήταν μια μονάχα· ένα όνειρο που δεν έχει τίποτα το εξαιρετικό, στο κάτω κάτω της γραφής, παρά μονάχα πως το 'χουν ονειρευτεί όλ' οι άνθρωποι, ως τα τώρα, και δεν το μπόρεσε κανείς.

Το βράδυ, κάπως κουρασμένη, θέλησες να κάτσεις στον εξώστη ενός καινούργιου καφενείου, που ήταν στη γωνιά κάποιου καινούργιου δρόμου, γιομάτο ακόμα ασβέστες, και που 'δειχνε απ' τα τώρα, μεγαλόπρεπα, τις μισοτελειωμένες ομορφιές του. Το καφενείο άστραφτε όλο. Ως και το γκάζι ακόμα άπλωνε την πρωτόναφτη λάμψη του και φώτιζε μ' όλη τη δύναμή του τους τοίχους που θάμπωναν με τη λαμπράδα τους, τους απλωτούς ολόφωτους καθρέφτες, τα χρυσάφια των ραβδώσεων και των πλαισίων, τους μικρούς ακόλουθους με τα φουσκωτά μάγουλα που τους τραβούσαν τα σκυλιά από το λουρί, τις κυράδες που γελούσαν μ' ένα γεράκι σκαρφαλωμένο στα χέρια τους, τις νύμφες και τις θεές που κουβαλούσαν στα κεφάλια τους καρπούς, πίτες και κυνήγια, την Ήβη και το Γανυμήδη, που πρόσφεραν, μ' απλωτά χέρια, το μικρόν αμφορέα με τα πιοτά, ή το δίχρωμο οβελίσκο, των παγωτών με τα χίλια μιχιλιμπίδια· όλη την ιστορία κι όλη τη μυθολογία βαλμένες εκεί, μόνο και μόνο για να υπηρετούν τη λαίμαργία των ανθρώπων.

Ίσα αντίκρυ μας στο δρόμο, ήταν ορθός ένας καλός ανθρωπάκος, καμιά σαρανταριά χρονών, με κουρασμένο πρόσωπο, με γένια που αρχίζανε ν' ασπρίζουν, και βαστούσε απ' το 'να χέρι ένα παιδάκι, και κουβαλούσε στ' άλλο ένα πιο μικρούλι ανίκανο να περπατήσει. Έκανε χρέη νταντάς, κι έβγανε τα παιδάκια του περίπατο, ναν τα χτυπήσει λιγάκι ο βραδινός αέρας. Ήταν κι οι τρεις όλο κουρέλια! Τα πρόσωπά τους ήσαν εκτάκτως σοβαρά, και τα έξι μάτια τους κοίταζαν εκστατικά το καινούργιο καφενείο με όμοιο θαυμασμό, μόνο διαφορετικά εκδηλωμένο, αναλόγως της ηλικίας.

Τα μάτια του πατέρα έλεγαν «Τί ωραία! τί ωραία! λες κι όλο το χρυσάφι του φτωχού κόσμου έχει μαζωχτεί απάνου σ' αυτούς του τοίχους». Τα μάτια του παιδιού «Τί ωραία! τί ωραία! όμως, εδώ είν' ένα σπίτι που μπαίνουν μοναχά οι άνθρωποι που δεν είναι σαν κι εμάς». Όσο για τα μάτια του πιο μικρού ήτανε

πάρα πολύ γητεμένα, ώστε να εκφράζουν τίποτ' άλλο από μια ζώωδη και βαθιά χαρά.

Οι τραγουδιστάδες λένε πως η τέρψη κάνει την ψυχή καλή και μαλακώνει την καρδιά. Το τραγούδι έλεγε σωστά, τη βραδιά εκείνη, όσον αφορά εμένα. Όχι μόνο ήμουν συγκινημένος απ' αυτή την οικογένεια των ματιών, αλλά αισθανόμουν τον εαυτό μου λιγάκι ντροπιασμένον για τα ποτήρια και για τις μπουκάλες μας, που ήταν πιο μεγάλα από τη δίψα μας. Ψύρισα τότε τα μάτια μου προς τα δικά σου, ω πολυαγαπημένη, για να διαβάσω εκεί τη σκέψη μου βύθισα τα μάτια μου μες στα δικά σου, τα τόσ' ωραία και τόσο αλλόκοτα γλυκά, μες στα πράσινα τα μάτια σου, όπου τα κατοικεί μέσα η Ιδιοτροπία και τα εμπνέει το Φεγγάρι – όταν εσύ γυρίζεις και μου λες:

«...Αυτοί εκεί μου είν' ανυπόφοροι με τα μάτια τους, τα διάπλατα ανοιχτά σαν τις αυλόπορτες! Δε λες στον καταστηματούχο να τους διώξει από δω;»

Τόσο είναι δύσκολο να συνεννοηθεί κανένας, άγγελέ μου, και τόσο η σκέψη δεν είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί ακόμα κι αναμεταξύ σ' ανθρώπους που αγαπιούνται!

(22.10.1919, αρ. 8)

Marguerite Burnat-Provins

Το ταξίδι

Να τραβάς ίσα μπροστά σου και να λες «Τί κι αν το πέλαο ρυάζεται τριγύρω, κι αν αιώνια φτύνει ο ουρανός, κι αν ο αέρας φρενιάζει απ' το κακό του;»
»Όλα του δρόμου τα χαλίκια κύλησαν, έχουν κυλήσει μέσα στην ψυχή μου, γιατί σκαρφάλωσα προς την ανηφοριά, όπου όποιος την ανεβεί θα πληγωθεί.

»Τί τάχα κι αν η μοίρα η τυφλή, απ' τους πολλούς τους βόγκους που 'χει ακούσει, στα τελευταία κουφάθηκε κι αυτή; Ποτέ δε θα φωνάξω εγώ «σταμάτα», γιατί εγώ ποτέ δε σταματώ.

»Είδα το σκυλί να ρουθουνίζει, την ύαινα να σκαλίζει μες στο χώμα, τόσα πλάσματα που πάνε ζητιανεύοντας, με τη γλώσσα πάντα διψασμένη, και με την πείνα πάντα στο πλευρό. Ο αετός πετάει ως τις κορφές, κι ενώ βαστάει ένα φτερό, στο ράμφος, ματωμένο, όμως κοιτάει κατάματα τον ήλιο.

»Εγώ τραβάω ακόμα πιο μακριά, τραβάω προς τον τόπο που κοιμούνται.

»Δεν έχω πείνα, μήτε που διψώ, μονάχα αυτό, που απέραντα νυστάζω».

(9.9.1923, αρ. 93)

Το τραγούδι τέλειωσε

Το τραγούδι τέλειωσε, τώρα πια ας ακούσουμε τη μακρινήν ηχώ του.

Τώρα πια ας σωπάσουμε, μη χάσουμε και το πλέον ελάχιστο ψιθύρισμα, έτσι ώστε, μες στην άπειρη σιγή, να μην υπάρχει παρά αυτό το ρίγος.

Νεότητα, αχ για πες, τί τραγουδούσες;

(29.2.1924, αρ. 138)

Paul Claudel

Η Παναγιά το μεσημέρι

Είναι μεσημέρι. Βλέπω το ναό ανοιχτό. Πρέπει να μπω.
Μάνα του Ιησού Χριστού, δεν έρχομαι να δεηθώ.

Δεν έχω τίποτα για να σου δώσω, μήτε τίποτα που σου ζητώ.
Έρχομαι, Μάνα, μοναχά για να σε ιδώ.

Να σε ιδώ, να κλάψω από χαρά, να νιώσω μοναχά την ευφροσύνη αυτή.
Πως είμ' ένα παιδί σου εγώ, κι εσύ είσ' εκεί.

Για μια στιγμούλα μοναχά την ώρα αυτήν, όπου τα πάντα έχουν σταθεί, μεσημέρι!,
μαζί σου να βρεθώ, Μαρία, στο ίδιο μέρος που βρίσκεσαι και συ.

Να μην πω τίποτα, μονάχα να κοιτάξω τη θεία σου τη μορφή,
ν' αφήσω την καρδιά μου για λιγάκι ν' αρχινήσει στη γλώσσα της να τραγουδεί,

να μην πω τίποτα, να τραγουδήσω μόνο, που 'χω γιομάτη την καρδιά,
σαν το κοτσύφι που την ιδέα του ακολουθεί μες στα τραγούδια του,
λες, τα ξαφνικά.

Επειδή είσ' ωραία κι άμωμη, δίχως ψεγάδι πουθενά,
η γυναίκα μες στη χάρη ξαναστημένη, άλλη μια φορά,

το πλάσμα στην πρώτη του τιμή και στην άνθισή του την τελική,
έτσι όπως βγήκες απ' το Θεό, στις αρχικής του δόξας το πρωί.

Άφραστα ανέγγιχτη γιατί από σένα γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός,
που 'ναι η αλήθεια μες στην αγκαλιά σου κι η μόνη ελπίδα κι ο μόνος καρπός.

Επειδή είσ' η γυναίκα, το Εδέμ της ξεχασμένης της παλιάς στοργής,
οπού η ματιά της βρίσκει την καρδιά μας ξαφνικά και κάνει ευθύς να τρέξουν τα μαζωμένα δάκρυα της ψυχής,

επειδή με γλίτωσες εμένα, γλίτωσες και τη Γαλλία,
επειδή κι αυτή, καθώς κι εγώ, ήταν για σέναν ένα πράμα που το συλλογιέσαι και που κινεί την ευσπλαχνία,

επειδή την ώρα που όλα γκρεμιζόσαν γύρω, μπήκες στη μέση εσύ
κι έφερες, άλλη μια βολά, τα πράματα έτσι, ώστε η Γαλλία να σωθεί,

επειδή είναι μεσημέρι, επειδή σήμερα, τη μέρα τούτην, εμείς είμαστε
ζωντανοί,
επειδή είσ' εκεί για πάντα, κι απλώς γιατ' είσ' εσύ η Μαρία,

κι απλώς επειδή υπάρχεις μες στον κόσμο αυτό,
Μάνα του Ιησού Χριστού, σ' ευχαριστώ!

(21.12.1919, αρ. 35)

Διαβάσματα

Να ήταν τάχα κάποτε μες στην Παναγία του Παρισιού, στη ζοφερή τη λειτουργία των εφτά,

που η Γενεβιέβη, έναν καιρό, ευλόγησε την πόλη της, έτσι καθώς ξυπνάει μες στην ομίχλη, στην κίτρινη κραυγή των ρυμουλκών;

Να ήταν μες στο ρυπαρό το δρόμο της Βοστώνης; Η, πιο καλά, μην ήτανε στην Κίνα,

που ο παπάς φοράει ακόμα στο κεφάλι του το κάλυμμα που εφεύρηκεν ο τελευταίος των Μινγκ;

Να ήταν στην Πράγα, μες στο γέλιο το χρυσό, μέσα σε κάποια απ' τις ωραίες πανάρχαιες εκκλησίες,

τις πλημμυρισμένες από αγγέλους, που λες τοποθετήθηκαν παντού, έτσι σαν ένα πέταγμα πουλιών;

Μες στη Φραγκφούρτη, που το χιόνι τηνε φράζει; Στο Αμβούργο, που η βροχή χτυπάει στα τζάμια;

Είτε δεν ξέρω σε ποια εκκλησιά, στη μέση από δυο τρένα που περνάνε, χαμένη μες στα μικρομάγαζα τ' αλλόκοτα;

Μες στον καπνό, σαν πίσσα που την καίνε, μες στο πρωί το καθαρό σαν το χρυσάφι;

Ένα βιβλίο είν' ανοιχτό μες στο ιερό, που κλείνει όλα τα μυστικά της ζωής και του θανάτου.

Σιωπή! για να τα μάθουμε όλα κει, για να μας τα 'ξηγήσει πέρα ως πέρα, φτάνει ν' ανοίξουμε με τρόπο τις σελίδες, στην από πριν σημαδεμένη θέση, και το κερί να φέρουμε κοντύτερα.

Κοιτάω το πρόσωπο του μικροσκοπικού ακολούθου, που μες στη λάμψη των κεριών, φαντάζει κόκκινο,

παρακολουθώ, με προσοχή, τα μάτια του παπά που κατεβαίνουν, τα φωτεινά του χείλη που σαλεύουν.

(8.10.1923, αρ. 102)

Remy de Gourmont

Αγροτικές επιγραφές

Άνοιξη, ω λεπτότατη και γαλανή ανεμώνη, μες στο χλωμό το λάγγεμα των ξάστερων ματιών σου, ο έρωτας τοποθέτησε την πρόσκαιρη ψυχή του, μα ο άνεμος περνάει, κι ανατριχιάζει.

Θέρος, που τα περήφανα καλάμια, στον όχτο αραδιασμένα, σημαδεύουν του ποταμού το κύλισμα στη θάλασσα, βλέπει κανένας προς το βράδυ, στο νερό, κάποιες σκιές που γέρνουν σκεπτικές: τα βόδια, ήρεμα κι αργά, πάνε για πότισμα.

Φθινόπωρο, πέφτουν ολούθε φύλλα, πέφτουν ολούθε φύλλα και ψυχές, ψυχές που έχουν πεθάνει απ' την αγάπη: τώρα, μες στ' απόβραδα, οι γυναίκες κοιτάν τη δύση με μελαγχολία, τα δέντρα τώρα κάνουν, μες στον αέρα, νοήματα μεγάλα λησμονιάς.

Χειμώνα, γυναίκα με τα πράσινα τα μάτια, στο σάβανο από κάτω του χιονιού, τα μαλλιά σου είναι πασπαλισμένα τώρα με παγωνιά, με πίκρα και μ' αλάτι: ω μούμια, η νικημένη σου καρδιά, υποταγμένη πια στις μαγγανείες, κοιμάται τώρα, θλιβερό ρουμπίνι, στα βάθη της αθάνατης σαρκός σου.

Η κυρά του φθινοπώρου

Η κυρά, η κυρά του φθινοπώρου, πατάει και σπάει τα φύλλα τα ξερά, μέσα στην αλέα των αναμνήσεων· εδώ ήταν μια φορά, εκεί 'ταν κάποτε... Ο άνεμος περνάει και συνεπαίρνει, τα φύλλα συνεπαίρνει και τους πόθους μας.

Ω άνεμε, πάρε μαζί και την καρδιά μου· τώρα είναι κι αυτή τόσο βαριά!

Η κυρά, η κυρά του φθινοπώρου, καθώς διαβαίνει, δρέπει τα χρυσάνθεμα μέσα στον ανήλιαγο τον κήπο· ήταν εκεί που ανθούσαν μια φορά τα χλωμά τα ρόδα που αγαπώ, τα χλωμά τα ρόδα με την άλικη καρδιά.

Ω ήλιε, δε θα κάνεις πια τα ρόδα μου να ξανανθίσουν άλλη μια φορά;

Η κυρά, η κυρά του φθινοπώρου, σύσσωμη τώρα τρέμει σαν πουλί, μες στην αβέβαιη βραδινή ατμοσφαίρα· εδώ ήταν μια φορά, εκεί 'ταν κάποτε, ήταν τότε ωραίος ο ουρανός, τα μάτια μας γιομάτα απ' την ελπίδα.

Ω ουρανέ, έχεις άστρα ακόμα κι όνειρα;

Η κυρά, η κυρά του φθινοπώρου, παράτησε τον κήπο της τον έρημο, το ρημαγμένο τώρα απ' το φθινόπωρο· εκεί 'ταν μια φορά... εκεί οι καρδιές μας περράσαν θείες στιγμές έναν καιρό... Ο άνεμος περνάει, κι ανατριχιάζω...

Ω άνεμε που περνάς, πάρε μαζί σου, πάρε μαζί σου πια και την καρδιά μου·
τώρα είναι κι αυτή τόσο βαριά!

(12.11.1923, αρ. 109)

Alfred Douglas

Εκ βαθέων

Αγαπώ με μίαν αγάπη, μα όχι, καθόλου όπως οι άλλοι άνθρωποι, που λεν περήφανα στον κόσμο την αγάπη τους, γιατί ο ψυχρός, ο αναισθητός ο κόσμος δεν αγαπάει διόλου την αγάπη μου, κι άμα η φωνή μου θέλει να φάλει την αγάπη μου, είμαι αναγκασμένος να σκεπάζω, κάτω απ' τον πέπλο των διαφορουμένων λέξεων, όλες τις πολύτιμές μου σκέψεις κι όλα τα ευώδη ονειράτά μου, που μου χτυπάν στα χείλη σαν πουλιά, σαν πουλιά κλεισμένα στο κλουβί, ενώ έξω λάμπει ήλιος χρυσάφι και τα δέντρα απλώνουν τα ολοπράσινα κλαριά τους. Μ' από την άλλη, είναι καλό γι' αυτά που δε μπορούν να διαβούν τις θύρες και να φτερουγίσουν λυτρωμένα, γιατί ο βοριάς αδιάκοπα τινάζει τα γοργά βέλη ενός θανάτου παγωμένου απάνω σ' όλα εκείνα που μισεί· κι έτσι όπως ο βοριάς μισεί τα ωραία πουλιά με τα λαμπρά φτερά, που κελαηδούνε πέρα προς το νότο, έτσι κι ο αδυσώπητος ο κόσμος θα ξεπαγιάσει το ίδιο τα όνειρά μου, και τα λόγια μου θε να τ' αποστραφεί. Κι έτσι, καράβι με ποτέ ανοιγμένα τα φτερά του, λάμνω και γω στην τύχη· γι' αυτό ποτέ στη λύρα των χειλιών μου δεν έρχεται ήχος καθαρός και δυνατός, μόνο συγκεχυμένα ψιθυρίσματα κι ο καρπός τόσων χρόνων σιωπηλών μοιάζει, θαρρείς, τραγούδι τραγουδισμένο σε μια φυλακή, από τα χείλη τα χλωμά του Φόβου, με φωνή μουγγή, μισοπνιγμένη, με κρυφά κοιτάγματα από πίσω, προς το κάτι αυτό που δεν υπάρχει. Α! κόσμε μοιραίε και σκληρέ! Κι όμως εμένα διόλου δε με νοιάζει, φτάν' η αγάπη μου να μου είν' ευνοϊκή.

(4.8.1923, αρ. 82)

Ύμνος της ντροπής

Τριγύρω απ' το κρεβάτι μου, το περασμένο βράδυ, μου φάνηκε πως ήρθε η Παναγία των παράδοξων ονείρων, κι απ' την υδρία της έχυσε δεν ξέρω ποια φωτιά εμψυχωμένη, έτσι που, κοιτώντας την, τα μάτια μου φλογίστηκαν. Σε λίγο η φλόγα εκείν' η φευγαλέα πήρε πολλές μορφές, και μια απ' αυτές μου φώναξε «Είμαι η Ντροπή που πάντα πάει μαζί με την Αγάπη, ξέρω κι αλλάζω σε φωτιά τα παγωμένα μέλη και τα χείλη, κοίταξε και ιδές τα θέληγτρα μου και δόξασε για πάντα τ' όνομά μου».

Κι ύστερα, ντυμένη όλο φανταχτερά στολίδια, στους ήχους των αυλών, μέσα σε γέλια, γέλια από χείλη τρισευτυχισμένα, όλη τη νύχτα διάβαινε μπροστά μου η συνοδεία των γλυκών παθών· όσο που μπήκαν τα λευκά φαντάσματα απ' τις χλωμές βαρκούλες της αυγής. Τότε και γω είπα το τραγούδι αυτό: «Απ' όλα τα γλυκά, τα γλυκά πάθη, είν' η Ντροπή το πλέον ηδονικό».

Λαγνεία κι υποκρισία

Η αγάπη κι η ζωή μου μου 'μαθαν τώρα τελευταία δυο πράματα, που μπήκα επίπονα κι αργά στο νόημά τους, μέσα στα γοργά συχογυρίσματα –μόλις που πήγαινα ακριβώς για να τα μάθω– στην πρώτη μου την τρέλα την παλιά, απάνω στης χμιαίρας τα φτερά. Και είναι πως απ' όλους τους ρηγάδες, τους άσπλαχνους, που καίνε και σκοτώνουν, ο πιο σκληρός κι ο πιο τρανός είν' η λαγνεία, αυτή που τη φιλία ποδοπατεί και την αγάπη καταφρονεί, κι αυτήν και τα γλυκύτερα όνειρά της.

Και ξέρω ακόμα τούτο: πως ότι η γλυκομίλητη, πανούργα υποκρισία, σ' αυτό τον τόπο μέσα βασιλεύει και πως δεν υπάρχει ούτ' ένας άνθρωπος να μη χρωστάει και κατιτί σ' αυτήν και να εξοφλεί μαζί της άλλως πώς παρά κακολογώντας τον πλησίον του. Φτωχός εγώ! Πότε θα 'ρθει ο Θεός, με το τρομερό του λιχιστήρι, να καθαρίσει τέλος, πέρα ως πέρα, το παραγινωμένο αυτό σιτάρι και τη νύχτα να την κάμει μέρα;

Από το περ. Δάφνη,
τχ. 46 (7.1.1910)

(6.8.1923, αρ. 83)

Maxime Gorky

Φτώχεια παιδούλας

Ένα βράδυ, κουρασμένος απ' τη δουλειά, ήμουν ξαπλωμένος χάμου, στη γωνιά ενός μεγάλου πέτρινου σπιτιού· απάνου στον τοίχο, οι κόκκινες αχτίδες του ήλιου που βασιλευε έκαναν να φαντάζον πιο πολύ οι βαθιές ρωγμές και τα σημάδια απ' τις λάσπες. Στο εσωτερικό του σπιτιού, μέρα και νύχτα, σαν τα σημάδια απ' τις λάσπες. Στο εσωτερικό του σπιτιού, μέρα και νύχτα, σαν τα σημάδια απ' τις λάσπες. Στο εσωτερικό του σπιτιού, μέρα και νύχτα, σαν τα σημάδια απ' τις λάσπες. Στο εσωτερικό του σπιτιού, μέρα και νύχτα, σαν τα σημάδια απ' τις λάσπες.

Απ' τα παραθύρια του σπιτιού ανάδινε έξω, σαν τον πυκνό κι αργό καπνό μιας πυρκαϊάς, ο υπόκωφος και μονότονος αχός της ζωής, που σάλευε εκεί μέσα· βυθισμένος σ' ένα είδος αλαφροῦπνου, άκουα τ' άχαρο αυτό βουητό.

Άξαφνα, εκεί κοντά μου, μέσ' από 'να σωρόν άδεια βαρέλια και παλιές κάσες ανέβηκε μίαν απαλή και γλυκιά φωνή:

Νάνι νάνι, το παιδί,
νάνι, ν' αποκοιμηθεί...

Ποτέ μου δεν είχ' ακούσει, μες σ' αυτό το σπίτι, τις μανάδες να νανουρίζουν τα παιδιά τους με τόση τρυφεράδα. Σηκώθηκα δίχως κρότο κι έριξα μια ματιά πίσω απ' τα βαρέλια. Ένα κοριτσάκι ήταν καθισμένο απάνου σ' ένα βαρέλι. Με

το σγουρό ξανθό του κεφαλάκι βαθιά σκυμμένο, κουνιόταν ήσυχα και τραγουδούσε συλλογισμένα:

Νάνι νάνι το μωρό μου,
και ταχιά θα 'ρθεί η μαμά,
ναν του φέρει τα κοκά...

Μες στα βρόμια του χεράκια, βαστούσε το χερούλι από μια ξύλινη κουτάλα, τυλιγμένο μ' ένα κουρέλι κόκκινο, και το κοιτούσε με τα μεγάλα του μάτια.

Είχε ωραία μάτια διαυγή, τρυφερά και θλιμμένα, με μια θλίψη σπάνια στα παιδιά. Η έκφρασίς τους με χτύπησ' έτσι που δεν έβλεπα πια τη λέρα, που ήταν στο μούτρο της και στα χεράκια της. Από πάνω απ' το κοριτσάκι, σα σύννεφα καπνιάς και στάχτης, περνούσαν φωνές, βλαστήμια, ένα γέλιο μεθυσμένου, κλάματα γύρω του, απάνου στο λασπωμένο χώμα, όλα ήταν σπασμένα, ξεχαρβαλωμένα, κι οι αχτίδες του ήλιου που βασίλευε, βάφοντας κόκκινα τα ρημάδια απ' τις σπασμένες κάσες, τους έδινε την πένθιμη όψη συντριμμιών κάποιου μεγάλου οργανισμού, γκρεμισμένου απ' τ' αλύπητο χέρι της φτώχειας.

Έκανα έν' άθελο κίνημα· η μικρούλα ανατρίχιασε, με είδε, και τα ύποπτα ματάκια της μικρύναν· μαζώχτηκε όλη, σαν ποντικάκι μπροστά στη γάτα. Χαμογελώντας, κοίταζε το δειλό, θλιμμένο και βρόμιο προσωπάκι της. Έσφιξε δυνατά τα χείλια, και τ' αχνά της ματόφυλλα τρεμούλιασαν· ύστερα σηκώθηκε, τίναξε μ' ένα ύφος σοβαρό το καταξεσκισμένο της φορεματάκι, που μόλις έδειχνε ακόμα το παλιό του ροζ χρώμα, έβανε την κούκλα της στην τσέπη, και με φωνή καθαρία κι ολότρεμη, με ρώτησε:

«Τί κοιτάς;»

Θα ήταν, απάνω-κάτου, ως έντεκα χρονών· ήταν λεπτή, καχεκτική. Με κοίταζε με προσοχή, και τα ματόφυλλά της έτρεμαν ολοένα.

«Ε, τί;» είπε πάλι ύστερ' από λίγη ώρα «Τί θες;».

«Τίποτα... Παίξε... Θα φύγω» της λέω.

Έκανε τότε ένα βήμα προς εμένα, το προσωπάκι της σκοτείνιασε, και με μίαν έκφραση σιχαμάρας μού είπε με την ηχηρή και καθαρή φωνή της:

«Έλα μαζί μου... Θα μου δώσεις δεκαπέντε καπίκια».

Δεν κατάλαβα αμέσως· όμως θυμάμαι πως ανατρίχιασα όλος, μ' ένα προαισθημα για κάτι τι πολύ φριχτό.

Ήρθε πιο κοντά μου, στριμώχτηκε απάνου στο κορμί μου, κι αποφεύγοντας τη ματιά μου εξακολούθησε να λέει με φωνή άχροη και μονότονη:

«Πάμε... Δεν έχ' όρεξη να τρέχω μες στους δρόμους να γυρεύω άντρα... Και σάμπως μπορώ, κιόλας, να βγω;... Ο ερωμένος της μάνας μου πούλησε τα ρούχα μου... για ναν τα πιει ραχή... Πάμε!...»

Ήσυχα, και δίχως να μιλώ, την έσπρωχνα. Με κοίταξε μ' έναν τρόπο δύσπιστο, σαν να μην καταλάβαινε· τα χειλάκια της έπαιζαν σπασμωδικά. Στο τέλος σήκωσε το κεφάλι, και κοιτάζοντας κάπου εκεί, ψηλά, με τα διαυγή θλιμμένα της ματάκια ολανοιχτά, είπε βαθιά και κουρασμένα:

«Τί στραβομουτσουνιάζεις;... Λες... επειδή είμαι μικρή... πως θα φωνάξω!...»

Μη φοβάσαι!... Ένα καιρό, αλήθεια... φώναζα... τώρα όμως...»

Και δίχως να τελειώσει, έφτυσε χάμου μ' αδιαφορία. Έφυγ' από κει με την

καρδιά γιομάτη από μιαν άρρητη φρίκη κι απ' τα μεγάλα, τα διαυγή ματάκια της παιδούλας.

(4.10.1919, αρ. 2)

Henrik Ibsen

Στη θάλασσα

Αφρισμένο κύμα, με την πολεμόχαρη ψυχή!, ποιος μπορεί για να σ' ακολουθήσει; Πού να τρέχεις τώρα βιαστικά; Ποιος είν' ικανός να σταματήσει την ακατανίκητη ορμή σου; Ποιος μπορεί ποτέ να σε δαμάσει και να σε βαστάξει μια στιγμή;

Όλο γιομάτο μιαν αλκή νεανική, πάντα αυτό ήταν η διασκέδασή σου, να χτυπάς τα βράχια με μανία, κι όμως μες στην πάλη σου και μέσα στην οργή σου, μια μικρούλα ανεμώνα σε καλεί.

Ωιμέ! κι οι ώρες είναι φευγαλέες – έτσι και το δικό σου μεγαλείο! Η δύναμή σου χάθηκε και πέφτεις! Κοίτα, κοίτα, ο τάφος σε προσμένει, μες σε μιαν απλή ρωγμή των βράχων! Α! κύμα, νά, έτσι παίρνει τέλος το τρανό σου τ' όνειρο της ζωής!

Ω! σμίξε το παράπονό σου μόνο με το τραγούδι της θάλασσας που ρυάζεται! Κατόπι σου, άμα θα χαθείς, τί αφήνεις; Μήτε μιαν ανάμνηση! Γιατί, την ώρα που συ ονειροπολείς πως θα 'ναι αιώνιος ο παράδεισός σου, είσ' αλησμονημένο από καιρό, μες στο πολύβουο πλήθος των κυμάτων!

(6.2.1920, αρ. 64)

Francis Jammes

Η απουσία

Απάνω που 'κλεινε ακριβώς τα δεκαοχτώ, ο Πέτρος απaráτησε το χωριανό το σπίτι, το απλό σπιτάκι που ήταν γεννημένος.

Και τη στιγμή που θα 'φευγε ίσα ίσα, η γριούλα κι αρρωστιάρα του η μανούλα ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι, μες στη μικρή γαλάζια καμαρούλα, εκεί που ήταν και το κάδρο του πατέρα του, λίγα φτερά του παγονιού στο βάζο κι ένα ρολόι στον τοίχο κρεμασμένο, που είχε τον Παύλο και τη Βιργινία ζωγραφιστούς απάνω του, κι έδειχνε τρεις η ώρα.

Μες στην αυλή, από κάτω απ' τη συκιά, ήταν καθισμένος ο παππούς του. Στον κήπο μέσα βρισκόταν κι η αρραβωνιαστικιά του, κι ήταν πολλά τριαντάφυλλα κι αχλάδια λαμπερά.

Πήγε για να κερδίσει το ψωμί του σ' ένα μεγάλο τόπο μακρινό, που ήταν αραπάδες, παπαγάλοι και λάστιχο και ζάχαρη και πυρετοί και φίδια.

Έκατο' εκεί πέρα τριάντα χρόνια.

Και τη στιγμή που γύρισε στο σπίτι του, το χωριανό, και που ήταν γεννημένος, τη μικρή γαλάζια καμαρούλα τώρα την είχαν άσπρη μπογιατίσει, η γριούλα κι αρρωστιάρια του μανούλα στα χέρια αναπαυόταν του Θεού, το κάδρο του πατέρα του είχε λείψει και τα φτερά του παγονιού, το βάζο είχαν χαθεί. Κάτι άλλο τώρα ήταν βαλτό στου ρολογιού τη θέση.

Μες στην αυλή, από κάτω απ' τη συκιά, που τώρα ήταν θαμμένος ο παππούλης του, κάτι γαβάθες ήτανε, σπασμένες, και μια άρρωστη κοτούλα που κακάριζε.

Στον κήπο μέσα, που ήταν τα τριαντάφυλλα, τα ρόδα και τα λαμπερά τ' αγλάδια, που έναν καιρό βρισκόταν κι η αρραβωνιαστικιά του, τώρα ήταν καθισμένη μια γριούλα.

Η ιστορία δε μας λέει όμως ποια ήταν.

Ο νους

Μια μέρα, τα βιβλία τα ξακουστά, που ήτανε μέσα οι σκέψεις των ανθρώπων, χαθήκαν απ' τον κόσμο ξαφνικά, χαθήκαν όλα, και ως διά μαγείας.

Τότε οι σοφοί συνάχτηκαν ολούθε· συνάχτηκαν όσοι ήταν πρώτοι στα μαθηματικά, στη φυσική, στη χημεία και στην αστρονομία, στην ποίηση και στην ιστορία, στις άλλες επιστήμες και τα γράμματα.

Έκαναν συμβούλιο και είπαν:

«Εμείς είμαστε τώρα, μες στον κόσμο, οι μοναδικοί ταμειυτές της ανθρωπίνης μεγαλοφυΐας· πρέπει τώρα να βαλθούμε κάτω, να ξαναθυμηθούμε απ' την αρχή όλες τις ωραίες εφευρέσεις, τα λόγια των σοφών και των ποιητών, και να τα χαράξουμε για πάντα σ' ένα μάρμαρο τρανό που να μη χάνεται· μα εκείνα μόνο που αντιπροσωπεύουν, απ' τον καιρό που εφάνηκεν ο κόσμος, τις υψηλότερες κορφές της διανοίας. Ο Πασκάλ να μην έχει δικαίωμα παρά για μια του σκέψη μοναχά· ο Νεύτων για έν' αστέρι μοναχά· ο Ντάρβιν για ένα έντομο μοναχά· ο Γαλιλαίος για έναν κόκκον άμμου· ο Τολστόι για μια αγαθοεργία· ο Ερρίκος Χάινε μόνο για ένα στίχο· ο Σέξπιρ μοναχά για μια κραυγή· ο Βάγκνερ για μια νότα μουσική...»

Κι ενώ εκεί χάμου, συναγμένοι όλ' οι σοφοί, συνεκέντρωναν όλη την προσοχή τους, για να περισυλλέξουν μες στη μνήμη τους τ' αριστουργήματα που ήταν απαραίτητα για την καθοσίωση του ανθρώπου, ένωσαν με τρόπο, ξαφνικά, πως τη στιγμή εκείνη τα κεφάλια τους τώρα ήταν άδεια ολότελα και κείνα.

(24.1.1924, αρ. 133)

Το τραμ

Ήταν ένας εργάτης δουλευτάρης κι είχε μια πρώτης τάξεως γυναικούλα, κι ένα όμορφο μικρούλι κοριτσάκι. Καθόντουσαν σε μια μεγάλη πόλη.

Επειδή ο πατέρας είχε τ' όνομά του, είχαν αγορασμένα αποβραδής μια καλή και νόστιμη σαλάτα κι ένα κοτόπουλο, και το 'ψησαν στο φούρνο. Κι όλοι τους

ήταν ευχαριστημένοι εκείνο το πρωί το κυριακάτικο, ως κι η μικρή γατούλα, η φιψίνα, που κοίταε το πουλερικό με λιχουδιά κι έλεγε η παμπόνηρη από μέσα της «θα γλείψω απόψε τέλεια κοκαλάκια».

Έφαγαν, κι ύστερα είπεν ο πατέρας:

«Θα πάμε μια φορά και με το τραμ έναν περίπατο ως την εξοχή».

Κι όπως τους το 'πε, βγήκανε περίπατο.

Έτυχε να ιδούν πολλές φορές κομψούς κυρίους κι όμορφες κυρίες να κάνουν νόημα μακριά στον οδηγό, και κείνος σταματούσε αμέσως τ' άλογα και περίμενε ώσπου ν' ανεβούνε.

Ο καλός πατέρας τώρα βάσταγε τ' όμορφο κοριτσάκι του απ' το χέρι. Στα τελευταία, και κείνος κι η γυναίκα του σταθήκανε κι οι τρεις σε μια γωνιά, σ' ένα μεγάλο δρόμο, και περίμεναν.

Ένα τραμ, εξάισιο κι ολοκαίνουργιο, ερχόταν, σχεδόν άδειο, καταπάνω τους. Κι είχαν χαρά μεγάλη στην ψυχή τους, καθώς συλλογιζόντουσαν κι οι τρεις πως θα 'μπαιναν σε λίγο μέσα κει, για τέσσερες πεντάρες ο καθένας. Τότε ο καλός εργάτης πήγε μπρος κι έκανε νόημα κι αυτός στον οδηγό να σταματήσει τα κομψά άλογά του. Μα κείνος, βλέποντάς τους έτσι απλούς και ταπεινούς και φτωχικά ντυμένους, τους κοίταξε με κάποια περιφρόνηση και μήτε που σταμάτησε καθόλου τ' άλογά του.

(25.1.1924, αρ. 134)

Nahabed Koutchak

Τραγούδια της αγάπης

Νερό, πούθ' έρχεσαι έτσι μουρμουρίζοντας; Από πια ποταμίσια πηγή φτά-
νεις;

Μέσ' απ' τους κάμπους αιώνια κυλάς, κι ακούμε τη φωνή σου, μα δε σε βλέ-
πουμε·

το ξέρω, τη λαβώσαν την καρδούλα σου, κι όλο από τόπο τριγυρνάς σε τόπο·
κυλάς ολοένα, κι άγρυπνο έτσι πας, ώστε να βρεις εκείνον που αγαπάς.

***

Πούθε είσαι τάχα, άγνωστη, που μ' αγάπησες;

Είχες κρυμμένη φλόγα μες στα μανίκια σου, και την άδειασες όλη μες στα
στήθια μου·

άλλαξες σε χρυσάφι την αγάπη σου, το 'λιωσες στο καμίνι της καρδιάς μου,
κι έκανες δαχτυλίδια και τα πέρασες, έτσι, στ' αφτί, ένα ένα, της καρδιάς
μου.

***

Ό πάγκαλη, πεντάμορφη κυρά μου, με τ' αμυγδαλωτό, σα ρόδι, στόμα! Ρόδι!
άνθη αμυγδαλιάς! βασιλικέ μου!

Είσ' όμοια με το ρόδο το εκατόφυλλο· μάνα άλλη σαν και σένα δεν εγέννησε.

Τα δυο σου χείλια είν' όπως το λεμόνι, σπού τραβάει την όρεξη.

Κι η γλώσσα σου είν' όπως τ' αηδόνι, που τραγουδάει την ομορφιά της άνοιξης.

***

Σαν ήρθε, κάτου εδώ στον κόσμο, ο έρωτας, ήρθε ίσα στην καρδούλα μου και κάθισε.

Κι ύστερα βγήκεν από την καρδούλα μου κι από τόπο φτερούγισε σε τόπο.

Και πάλι ήρθε κι ανέβη στο κεφάλι μου, φώλιασε για καλά μες στο μυαλό μου.

και γύριψε τα δάκρυα των ματιών μου, όμως εκείνα τού χάρισαν το αίμα τους.

***

Αδέρφια, λένε ψέματα όσοι λένε πως ότι δεν υπάρχει ήμερη πέρδικα.

Ψες είδα μια που πάγαινε στο δρόμο· ευτυχισμένος όποιος την κατέχει!

Τα φρύδια της ήταν βαμμένα κόκκινα, το στόμα της έσταζεν όλο ζάχαρη.

Αυτή κι ένα νεκρόν άμποτε αγκάλιαζε στην αγκαλιά της, μπόρειε και ν' αναστηθεί.

***

Απ' τον καιρό που μ' έκανε η μάνα μου, σε παπά δεν εξομολογήθηκα·

κάθε φορά που σύντυχα παπά, για ναν τον αποφύγω, άλλαζα δρόμο·

κάθε φορά που σύντυχα μιαν όμορφη, μ' ανοιχτά χέρια έτρεχα καταπάνου της,

έκαμα το λαϊμό της εκκλησιά μου, και ξομολογήθηκα στα στήθια της.

(17.11.1919, αρ. 20)

Pierre Louÿs

Τα χρυσαφικά

Ένα διάδημ' από τρυπητό χρυσάφι στεφανώνει το στενό και λευκό μέτωπό μου. Πέντε χρυσές αλυσιδίτσες, που φέρουν βόλτα τα μάγουλα και το πηγούνι μου, κρέμονται απ' τα μαλλιά μου, με δυο φαρδιές πόρπες.

Στα μπράτσα μου, που θαν τα ζήλευε κι η Ίρις, δεκατρία ασημένα βραχιόλια είναι με τη σειρά βαλμένα. Τί βαριά που είναι! Όμως αυτά είναι τα όπλα μου και ξέρω και μια φθονερή που την κάναν να υποφέρει.

Είμ', αλήθεια, όλη σκεπασμένη στο χρυσάφι. Τα στήθια μου φυλαγμένα με δυο χρυσά επιστήθια. Μήτε τα ομοιώματα των θεών δεν είν' έτσι πλούσια σαν και μένα.

Και φέρνω, απάνω στο παχύ μου ρούχο, μια ζώνη επαργυρωμένη. Απάνω εκεί μπορείς να διαβάσεις αυτόν το στίχο: «Αγάπα με αιωνίως· μα μη θυμώνεις, αν εγώ σ' απατώ τρεις φορές την ημέρα».

Ο αδιάφορος

Μόλις μπαίνει στην κάμαρά μου, όποιος κι αν είναι (αυτό δεν μας νοιάζει!), «Για κοίτα» λέω στη δούλα μου «τί ομορφάνθρωπος! Και τί ευτυχισμένη εταίρα που είμαι!».

Τον λέω Άδωνη, Άρη ή Ηρακλή, κατά το πρόσωπό του, ή Γέρο της Θαλάσσης, αν τα μαλλιά του είν' από γλωμό ασήμι. Και τότε, τί κοροϊδίες για τα επιπόλαια νιάτα!

«Α!» κάνω «αν δεν ήταν αύριο να πληρώσω τον ανθοπώλη μου ή το χρυσοχόο, πως θα 'θελα να σου 'λεγα “Δε θέλω το χρυσάφι σου! Είμαι σκλάβο σου, γιομάτη πάθος!”».

Ύστερα, άμα κλείσει τα χέρια του στους ώμους μου, βλέπω ένα βαρκάρη του λιμανιού, που περνάει σαν θεία εικόνα, απάνω στον αστροφωτισμένον ουρανό των διάφανων βλεφάρων μου.

(8.10.1919, αρ. 3)

Maurice Maeterlinck

Ψυχή της νύχτας

Είν' η ψυχή μου, αληθινά, στα τελευταία θλιμμένη· στα τελευταία είναι θλιμμένη να είναι κουρασμένη, κι είναι στο τέλος κουρασμένη να είναι έτσι του κάκου, είναι θλιμμένη μου η ψυχή, μαζί και κουρασμένη, και καρτερώ τα χέρια σου στο πρόσωπό μου απάνω.

Τ' αγνά σου χέρια καρτερώ στο πρόσωπό μου απάνω, έτσι σαν κάποιους παγερούς, κρυστάλλινους αγγέλους, να 'ρθουν και να μου φέρουνε τη μυστική αρρεβώνα· τις θείες δροσιές τους καρτερώ στο πρόσωπό μου απάνω, έτσι, σαν ένα θησαυρό, στα βύθη των νερών.

Και καρτερώ και λαχταρώ τα θεία τα γιατρικά τους. Μη λάχει, Θε μου, κι έτσι δα, πεθάνω μες στον ήλιο, πεθάνω μόνος, έτσι δα, κι ανέλπιδα στον ήλιο! Να 'ρθουν να πλύνουν καρτερώ τα δυο χλιαρά μου μάτια, που μέσα τους, αλίμονο, τόσοι φτωχοί νυστάζουν!

Που τόσοι κύκνοι μέσα τους, χαμένοι μες στη θάλασσα, τόσοι άσπροι κύκνοι που τραβάν, χαμένοι μες στη θάλασσα, τεντώνουν έτσι ανώφελα τον άχαρο λαϊμό τους, που μες στους χειμωνιάτικους, τους θλιβερούς τους κήπους, τόσοι άρρωστοι, τόσοι άρρωστοι, πάνε τρυγώντας ρόδα.

Τ' αγνά σου χέρια καρτερώ στο πρόσωπό μου απάνω, έτσι σαν κάποιους παγερούς, κρυστάλλινους αγγέλους, να 'ρθουν να βρέξουν σιωπηλά, να βρέξουν τις ματιές μου, να 'ρθουν να βρέξουν το νεκρό χορτάρι των ματιών μου, που σεργιανάν τόσα θλιμμένα αρνάκια κουρασμένα!

Τραγουδάκι

- Κι αν γύριζε ίσως κάποτε, ξανά, τί να του πω;
- Πες του πως τον περίμενα, σχεδόν ως να πεθάνω...
- Κι αν με ξαναρωτήσει, χωρίς να με γνωρίσει;
- Μίλα του πια σαν αδερφή, μπορεί και να υποφέρει...
- Κι αν με ρωτήσει τί έγινες, τί πρέπει ν' απαντήσω;
- Δώσ' του τη βέρα τη χρυσή, το στόμα σου άλλο ας μην ειπεί...
- Κι αν θέλει ακόμα το γιατί να μάθει είν' έρμη η σάλα;
- Δείχ' του τη λάμπα τη σβηστή, την πόρτα τη μισανοιχτή...
- Κι αν με ρωτήσει τότες πια για τη στερνή την ώρα;
- Πες του πως χαμογέλασα, απ' το φόβο μήπως κλάψει...

(10.12.1923, αρ. 118)

Stéphane Mallarmé

Χινοπωριάτικο παράπονο

Απ' τον καιρό που η Μαρία μ' άφησε, να πάει σ' έν' άλλο άστρο -ποιο, τον Ωρίωνα, ή τον Αλτάιρ, ή μην εσένα, πράσινη Αφροδίτη;- πάντ' αγάπησα τη μοναξιά. Πόσες μακρόσυρτες ημέρες δεν πέρασα μονάχος με τη γάτα μου. Με το μονάχος θέλω να ειπώ χωρίς κανέν' άλλο ον πραγματικό, επειδή η γάτα είναι μια μυστική παρέα μου, ένα πνεύμα. Μπορώ, λοιπόν, να ειπώ πως πέρασα μακρόσυρτες ημέρες μονάχος με τη γάτα μου και, μόνος, μ' έναν απ' τους στερνούς της παρακμής λατίνους συγγραφείς· γιατί απ' τον καιρό που το λευκό πλάσμα δεν υπάρχει πια, παράξενα κι αλλόκοτα, έχω αγαπήσει καθετί που εκφράζει η λέξη «πτώση».

Έτσι, στο χρόνο, η πιο αγαπημένη μου εποχή είν' οι στερνές και χαυνωμένες μέρες του καλοκαιριού, που είναι λίγο πριν απ' το χινόπωρο, και την ημέρα η ώρα που πάω να περπατήσω, είν' όταν ο ήλιος αναπαύεται λιγάκι πριν να σβήσει μ' αχτίδες χαλκοκίτρινες πάνω στους γκριζούς τοίχους, κι αχτίδες χαλκοπόρφυρες στα τζάμια. Έτσι, κι η φιλολογία, που ο νους μου τώρα ζητάει μιαν ηδυπάθεια, είν' η ψυχορραγούσα ποίηση των τελευταίων στιγμών της Ρώμης, όσο όμως ακόμα δεν αποπνέει το σφριγηλό άγγιγμα των Βαρβάρων, μήτε φελίζει τα βρεφικά λατινικά της πρώτης χριστιανικής πρόζας.

Διάβαζα λοιπόν έν' απ' τ' αγαπημένα μου ποιήματα (που το φτιασίδι τους, για μένα, έχει πιότερη γοητεία απ' τη φρεσκάδα της νεότητας) κι έχωνα αργά το χέρι μου στη γούνα του αγνού ζώου, όταν ένα οργανέτο τραγούδησε άτονα και μελαγχολικά, κάτου απ' το παραθύρι μου. Έπαιζε μες στη μεγάλη αλέα με τις λεύκες, οπού τα φύλλα τους, για μένα, είναι μουντά ακόμα και την άνοιξη,

απ' τον καιρό που η Μαρία πέρασε εκείθε με κεριά και για στερνή φορά. Τ' όργανο των θλιμμένων, μά την αλήθεια· το πιάνο, λες, σπιθοβολεί, το βιολί δίνει στις σπαραγμένες ίνες μας το φως, μα τ' οργανέτο, μες στο θαμπόφωτο της θύμησης, μ' έκανε ανέλπιστα να ονειρευτώ.

Τώρα που βάραγε έναν ήχο του δρόμου, πεταχτόν, και που σκορπούσε τη χαρά μες στην καρδιά του τόπου, έναν ήχο παμπάλαιο λαϊκό, γιατί τάχα η επωδή του μου ερχόταν ίσα στην ψυχή και μ' έκανε να κλάψω σαν ένα παλιό ρομαντικό τραγούδι; Την απολάβαινα αργά και μήτε που σηκώθηκα να ρίξω μια πεντάρα απ' το παράθυρο, απ' το φόβο μη χαλάσω την ησυχία μου, κι εξάλλου για να μην ιδώ πως τ' όργανο δεν τραγουδούσε μοναχό του.

(8.11.1919, αρ. 15)

Jean Moréas

Η Παναγία στο κονταροχτύπημα

Γλυκέ Ιησού, πώς μάχεται καλά κι ευγενικά παλεύει αυτός που καλοπροαίρετα συχνάζει στο ναό και δοξάζει τ' άγια μυστήρια της Παναγίας.

Ένας Ιππότης φρόνιμος και καλός κι αντρειωμένος αγαπούσε πολύ την Παρθένο Μαρία.

Μια μέρα, το λοιπόν, που βιαζότου να πάει καβάλα σ' ένα κονταροχτύπημα, που ήθελε να φτάσει πρώτος, άκουσε να χτυπάν οι καμπάνες μιανής εκκλησίας. Αμέσως ο Ιππότης πήγε ίσα στην εκκλησία, ν' ακούσει τη θεία λειτουργία. Είπανε μια για την Παρθένα, κι ύστερ' αρχίσαν και μιαν άλλη. Ο Ιππότης παρακάλεσε μ' όλη την καρδιά του την Κυρά, κι όταν τέλειωσε κι η δεύτερα λειτουργία, αρχίσανε μια τρίτη. Κι ο Ιππότης έμενε πάντα εκεί, κάνοντας τις προσευχές του.

«Άρχοντα,» του λέει ο ιπποκόμος του «μά τ' άγιο Σώμα του Θεού! η ώρα του κονταροχτυπήματος περνάει. Τί κάθειςτ' εδώ μέσα; Ελάτε πια, σας παρακαλώ. Μη θέλετε να γίνετ' ερημίτης; Πάμε στη δουλειά μας».

«Φίλε μου,» του λέει ο Ιππότης «όποιος ακούει τη λειτουργία του Θεού παλεύει πιο ευγενικά. Άμα ειπωθούν οι λειτουργίες, θα πάμε. Αν θέλει ο Θεός, δε θα φύγω πιο μπροστά. Ύστερα όμως, βέβαια, θα πάω να παλέψω αντρειωμένα».

Γυρίζει την καρέκλα του προς το ιερό κι ακούει την θείαν ιεροτελεστίαν ίσαμε το τέλος.

Ύστερ' ανεβαίνει στ' άλογό του και τραβάει, συνοδευμένος απ' τον ιπποκόμο του, στον τόπο που ήταν να γίνουν τα παιχνίδια.

Στο δρόμο βρήκαν τους ιππότες που γυρνούσαν απ' το κονταροχτύπημα, που ήταν τελειωμένο πια.

Χαιρέτησαν τον Ιππότη που 'βγαινε απ' τη λειτουργία και τον παίνεψαν, κι είπαν πως ποτές κανέννας άλλος δεν είχε κάνει παρόμοιο ανδραγάθημα και πως έτσι είχε κερδέψει μιαν αιώνια δόξα.

«Είμαστε σκλάβοι σας,» του λένε. «Δε μπορούμε ν' αρνηθούμε πως μας νικήσατε στα όπλα».

Ο Ιππότης μας έμεινε όλος έκπληκτος απ' τα λόγια αυτά· κατάλαβε όμως γρήγορα πως εκείνη που τόσο είχε παρακαλέσει μες στην εκκλησιά είχε πάει και πάλεψε στη θέση του.

«Ακούστε με όλοι» λέει «και θα σας πω ένα μεγάλο θαύμα».

Τους διηγείται, τότες, πως άκουσε τις λειτουργίες, πως ότι δεν ήταν παγαίμενος ολότελα στο κονταροχτύπημα, μήτ' έσπασε το κοντάρι κανενός. Όμως, πως, δίχως καμιάν αμφιβολία, η Παναγία, που είχε λατρέψει μες στην εκκλησιά, πάλεψε αντίζ γι' αυτόν.

«Είν' ωραίο» λέει «αυτό το πάλεμα που 'κανε αυτή για μένα. Εγ' όμως δε θα 'χανα κána κέρδος, ανίσιως τώρα πάλε γύριζα στου Κόσμου τις μεταιότητες».

Δίν' υπόσχεση στο Θεό να μην παλέψει πια, παρά μονάχα μπρος στον αληθινό κριτή που αναγνωρίζει τον καλόν ιππότη κι εχτιμάει τα πράματα όπως είναι. Κατόπι χαιρετάει κατασυντριμμένος τους φίλους του, που κλαίνε τρυφερά.

Ο Ιππότης υπηρετεί απ' τα τότες την Παναγία Παρθένα σ' ένα μοναστήρι και, βέβαια, έτσι, πήρε το στρατί που φέρνει πάντα σ' ένα καλό τέλος.

(20.11.1919, αρ. 22)

Friedrich Nietzsche

Αφορισμοί και αποφθέγματα

Σκληρή εφεύρεση του έρωτος

Σε κάθε αγάπη δυνατή κι αληθινή γεννιέται αυτόματα η σκληρή επιθυμία να καταστρέψει το αντικείμενό της, για να το διαφυλάξει μια για πάντα απ' του καιρού τ' άνερα παιγνίσματα· γιατί η αγάπη η πραγματική φοβάται προπαντός την αλλαγή, περισσότερο κι απ' την καταστροφή.

Μέσα και σκοπός

Στην Τέχνη δεν εξαγιάζει ο σκοπός τα μέσα, αλλά ίσα ίσα τα καλά μέσα μπορεί να εξαγιάσουν το σκοπό.

Βάθος και θολά νερά

Το κακόν συγχύζει πολύ εύκολα εκείνον που ψαρεύει στα θολά με κείνον ακριβώς που αντλεί στο βάθος.

Όταν κανένας ανεβεί ψηλότερα

Όταν κανένας ανεβεί ψηλότερα απ' όλους όσοι τον εθαύμαζαν ως τότε, εκείνοι τον θαρρούν για ξεπεσμένο, κι αυτό συμβαίνει επειδή εμφαντάζοντο πως ήσαν πάντα στο ύψος των πραγμάτων (έστω κι αν αυτό οφείλετο σε κείνον).

Πλεονέκτημα της διαρκούς στερήσεως

Αυτός που ζει αιωνίως μέσα στη ζέστα, στην πλήρη ευημερία της καρδιάς, και για να πούμε ακόμη μ' άλλα λόγια, στη θερινή ατμοσφαιρά της ψυχής, δε

μπορεί ποτέ να φαντασθεί την τρομαχτική την ευτυχία που παίρνει τις χειμερινές τις φύσεις, όταν τις αγγίζει ξαφνικά μιαν εξαιρετική αχτίδα αγάπης, η χλιαρή κι ανέλπιστα πνοή κάποιας λιακάδας του Φεβρουαρίου.

Σε κάποιον που εξεθείασαν

Μην ξεχνάς πως όσο σ' εκθειάζουν δεν είσαι ακόμα στο δικό σου δρόμο, αλλ' ακριβώς στο δρόμο κάποιου άλλου.

Νόθα είδη μες στην τέχνη

Δίπλα στ' αληθινά είδη της τέχνης, της μεγάλης ηρεμίας δηλονότι, και της μεγάλης της κινήσεως εξάλλου, υπάρχουν και τα νόθα επίσης είδη - η εκνευρισμένη, η κουρασμένη τέχνη, αυτή που λαχταρεί την ησυχία, κι η θορυβώδης τέχνη η ταραγμένη· τα δύο αυτά είδη προσπαθούν κι ελπίζουν να εκληφθεί η αδυναμία τους για δύναμια και να τα συγχύσουν με τα γνήσια.

Οι πιο καλές αστείότητες

Δέχομαι πάντα με χαρά τις αστείότητες που ξάφνου ξεγλιστρούν, καμιά φορά, στη θέση μιας ιδέας βαριάς και δύσκολης, σαν ένα γνέψιμο χειριού εκφραστικό, ή σαν ένα μισοκλείσιμο ματιού.

Όχι πολύ κοντά

Είναι κακά για τις καλές ιδέες να περπατούν η μια κοντά στην άλλη· γιατί έτσι η μια κρύβει τη θέα της άλλης. Γι' αυτό ακριβώς κι οι πιο μεγάλοι συγγραφείς, καθώς κι οι μεγαλύτεροι τεχνίτες, έκαμαν τόση χρήση του μετρίου.

Απώλειες

Κάποιες απώλειες κάνουν την ψυχή τόσο εξαιρετική και τόσο υπέροχη, που δεν παραπονιέται ολωσδιόλου, μόνο βαδίζει τότε σιωπηλά, σαν τα ψηλά, τα μαύρα κυπαρίσσια.

Να μην το λησμονούμε

Όσο πετάμε αληθινά ψηλότερα, τόσο και φαινόμεστε μικρότεροι στα μάτια όσων δεν ξέρουν να πετάξουν.

(27.9.1923, αρ. 99)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΗΛΗ
ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ
ΤΟΥ FRIEDRICH NIETZSCHE

ΣΚΛΗΡΗ ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ. — Σε κάθε αγάπη δυνατή κι αληθινή, γεννιέται αυτόματα η σκληρή επιθυμία, να καταστρέψει το αντικείμενό της, για να το διαφυλάξει μια για πάντα απ' του καιρού τ' άνερα παιγνίσματα· γιατί η αγάπη η πραγματική, φοβάται προπαντός την αλλαγή, περισσότερο κι απ' την καταστροφή.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ. — Στην Τέχνη, δεν εξαγιάζει ο σκοπός τα μέσα, αλλά ίσα-ίσα τα καλά τα μέσα, μπορεί να εξαγιάσουν το σκοπό.

ΒΑΘΟΣ ΚΑΙ ΘΟΛΑ ΝΕΡΑ. — Το κακόν συγχύζει πολύ εύκολα, εκείνον που ψαρεύει στα θολά, με κείνον ακριβώς, που αντλεί στο βάθος.

ΌΤΑΝ ΚΑΝΕΝΑΣ ΑΝΕΒΗ ΨΗΛΟΤΕΡΑ. — Όταν κανένας ανεβή ψηλότερα, απ' όλους όσοι τον εθαύμαζαν ως τότε, εκείνον τον θαρρούν για ξεπεσμένο, κι αυτό συμβαίνει επειδή εμφαντάζοντο πως ήσαν πάντα στο ύψος των πραγμάτων (έστω αν αυτό οφείλετο σε κείνον).

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΣΤΕΡΗΣΕΩΣ. — Αυτός που ζει αιωνίως μέσα στη ζέστα, στην πλήρη ευημερία της καρδιάς, και για να πούμε ακόμη μ' άλλα λόγια, στη θερινή ατμοσφαιρά της ψυχής, δε μπορεί ποτέ να φαντασθεί την τρομαχτική την ευτυχία, που παίρνει τις χειμερινές τις φύσεις, όταν τις αγγίζει ξαφνικά μιαν εξαιρετική αχτίδα αγάπης, η χλιαρή κι ανέλπιστα πνοή, κάποιας λιακάδας του Φεβρουαρίου.

ΣΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΠΟΥ ΕΞΕΘΕΙΑΣΑΝ. — Μην ξεχνάς πως όσο σ' εκθειάζουν, δεν είσαι ακόμα στο δικό σου δρόμο· αλλ' ακριβώς στο δρόμο κάποιου άλλου.

ΝΟΘΑ ΕΙΔΗ ΜΕΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ. — Δίπλα στ' αληθινά είδη της τέχνης, της μεγάλης ηρεμίας δηλονότι, και της μεγάλης της κινήσεως εξάλλου, υπάρχουν και τα νόθα επίσης είδη - η εκνευρισμένη, η κουρασμένη τέχνη, αυτή που λαχταρεί την ησυχία, κι η θορυβώδης τέχνη η ταραγμένη· τα δύο αυτά είδη προσπαθούν κι ελπίζουν να εκληφθεί η αδυναμία τους για δύναμια, και να τα συγχύσουν με τα γνήσια.

ΟΙ ΠΙΟ ΚΑΛΕΣ ΑΣΤΕΙΟΤΗΤΕΣ. — Δέχομαι πάντα με χαρά τις αστείότητες, που ξάφνου ξεγλιστρούν, καμιά φορά, στη θέση μιας ιδέας βαριάς και δύσκολης, σαν ένα γνέψιμο χειριού εκφραστικό, ή σαν ένα μισοκλείσιμο ματιού.

ΟΧΙ ΠΟΛΥ ΚΟΝΤΑ. — Είναι κακά για τις καλές ιδέες, να περπατούν η μια κοντά στην άλλη· γιατί έτσι η μια κρύβει τη θέα της άλλης.— Γι' αυτό ακριβώς, κι οι πιο μεγάλοι συγγραφείς, καθώς κι οι μεγαλύτεροι τεχνίτες, έκαμαν τόση χρήση του μετρίου.

ΑΠΩΛΕΙΕΣ. — Κάποιες απώλειες κάνουν την ψυχή τόσο εξαιρετική και τόσο υπέροχη, που δεν παραπονιέται ολωσδιόλου, μόνο βαδίζει τότε σιωπηλά, σαν τα ψηλά, τα μαύρα κυπαρίσσια.

ΝΑ ΜΗΝ ΤΟ ΛΗΣΜΟΝΟΥΜΕ. — Όσο πετάμε αληθινά ψηλότερα, τόσο και φαινόμεστε μικρότεροι, στα μάτια όσων δεν ξέρουν να πετάξουν.

Ν. Α.

Edgar Allan Poe

Αναμπελ Λι

Ήταν, εδώ και χρόνια πολλά τώρα, σ' ένα βασίλειο κοντά στη θάλασσα, που ζούσε μια κοπέλα, που θα μπορούσατε ίσως να γνωρίζετε με τ' όνομά της, Αναμπελ Λι· κι αυτή η κοπέλα ζούσε δίχως άλλη σκέψη, εξόν να μ' αγαπάει και ν' αγαπιέται από μένα.

Ήμουν παιδί κι αυτή ήταν παιδί, σ' αυτό το βασίλειο κοντά στη θάλασσα· όμως αγαπιόμαστε με μιαν αγάπη που ήταν παραπάνου απ' την αγάπη, εγώ κι η Αναμπελ Λι μου· με μιαν αγάπη τέτοια που ως και τα φτερωτά τα Σεραφείμ των ουρανών φτονούσανε μένα κι αυτήν.

Κι αυτός ήταν ο λόγος, εδώ και τόσα χρόνια, σ' αυτό το βασίλειο κοντά στη θάλασσα, που ένας αγέρας φύσηξε μέσ' από 'να σύννεφο και πάγωσε την Αναμπελ Λι μου· έτσι ώστε οι δικοί της, που ήταν από μεγάλο γένος, ήρθαν και την πήραν μακριά μου και την κλείσαν μέσα σ' ένα μνήμα, μες στο βασίλειο αυτό, κοντά στη θάλασσα.

Οι άγγελοι, που δεν είναι ούτε μισά τόσο ευτυχισμένοι μες στα ουράνια, φτάσανε στο σημείο να φτονέσουνε αυτήν και μένα. Ναι! αυτός είν' ο λόγος (καθώς το ξέρουν όλοι μες στο βασίλειο αυτό, κοντά στη θάλασσα) που ο αγέρας ήρθεν απ' αυτό το σύννεφο, τη νύχτα, και σκότωσε την Αναμπελ Λι μου.

Όμως η αγάπη μας ήταν πολύ πιο δυνατή απ' την αγάπη εκείνων που είναι τοι πιο ηλικιωμένοι – κι από πολλών που είναι τοι σοφότεροι – και μήτε οι άγγελοι των ουρανών ψηλά, μήτε οι δαιμόνοι, κάτου, μες στη θάλασσα, δε θα μπόρουνε ποτέ να χωρίσουν την ψυχή μου απ' την ψυχή της ωραίας Αναμπελ Λι.

Επειδή το φεγγάρι δε λάμπει πια ποτές, δίχως να μου φέρει τα όνειρα της ωραίας Αναμπελ Λι· και τ' άστρα ποτέ δεν βγαίνουν δίχως να νιώσω τα λαμπρά μάτια της ωραίας Αναμπελ Λι· κι έτσι, όλο το διάστημα της νύχτας, πλαγιαίζω δίπλα στην αγάπη μου, την αγάπη μου, τη ζωή μου και τη γυναίκα μου, μες στο μνήμα της, εκεί, κοντά στη θάλασσα, μες στον τάφο της, δίπλα στη θάλασσα.

(21.11.1919, αρ. 23)

Σκιά

*Αληθινά, αν και περπατώ μες
στην κοιλάδα της Σκιάς...
Ψαλμοί του Δαβίδ*

Εσείς που με διαβάζετε είστ' ακόμα μες στους ζωντανούς· μα εγώ που γράφω θα είμ' από καιρό φευγάτος στη χώρα των σκιών. Γιατί, στ' αλήθεια, πράγματα παράξενα θέλει συμβούν, πράγματα απόρρητα πολλά θέλει αποκαλυφθούν, κι αιώνες θα περάσουνε πολλοί, πριν τα γραφόμενά μου αυτά ιδωθούν από τους ανθρώπους. Κι όταν ποτέ τα ιδούν, άλλοι δε θα πιστέψουν, κι άλλοι θ' αμφιβάλουν, και λίγοι θε να βρουν ύλη για σκέψη στα γράμματα που τώρα εγώ χαράζω, στους πίνακες αυτούς, με μια γλυφίδα σιδερένια.

Ήταν αυτός ο χρόνος, χρόνος τρόμου, γιομάτος όλο αισθήματα πιο άρρητα κι απ' τον τρόμο, που δεν υπάρχει όνομα για δαύτα, εδώ στη γης. Γιατί πολλά τέρατα και σημεία είχανε γίνει, κι απ' όλες τις μεριές, σε στεριά και θάλασσα, της Πανούκλας τα μαύρα τα φτερά, ήταν πλατιά απλωμένα. Αυτοί τουλάχιστον, που ήταν σοφοί μες στ' άστρα, δεν αγνοούσαν πως ο ουρανός είχε μιαν όψη συμφοράς· κι όσο για μένα, μες στους άλλους, τον έλληνα Οίνο, μου ήταν φανερό πως 'γγίσαμε στο γυρισμό του εφτακοσιοστού εννηνηκοστού τετάρτου εκείνου έτους, οπού, στην είσοδο του Κριού, ο πλανήτης Ζευς κάνει τη συζυγία του με τον κόκκινο δακτύλιο του τρομερού του Κρόνου.

Το πνεύμα το ξεχωριστό των ουρανών, ανίσως και δεν κάνω λάθος, έδειχνε τότε την επίδρασή του, όχι μονάχα στην υλική σφαίρα της γης, μ' ακόμα στις ψυχές, στις σκέψεις και στους στοχασμούς της ανθρωπότητας.

Μια νύχτα, ήμαστ' εφτά, στα βάθη ενός αρχοντικού ανακτόρου, σε μια ζοφεροτάτη πολιτεία που τηνε λέγαν Πτολεμαίς, καθισμένοι γύρω σε κάποιες φιάλες κρασιού άλικου της Χίου. Κι η κάμαρή μας δεν είχαν άλλην είσοδο, εξόν μια ψηλή πόρταν ορειχάλκινη· κι η πόρτα ήτανε σκαλισμένη απ' τον τεχνίτη Κόριννο, κι ήτανε σπάνιας τέχνης κι έκλεινε από μέσα. Κι επίσης, μαύρα παραπετάσματα, που σκέπαζαν τη μελαγχολική αυτή κάμαρη, μας προφυλάγανε όμως το προαίσθημα κι η ανάμνηση της Μάστιγος δεν ήταν εύκολο έτσι να πνιγούν. Ήταν ολόγυρά μας, κοντά μας, κάποια πράγματα που δε μπορώ καλά να προσδιορίσω – πράγματα άυλα και υλικά – ένα βάρος μες στην ατμοσφαίρα – μιαν αίσθηση αγωνίας και πνιγμονής – και παραπάνου απ' όλα, τον τρομερόν εκείνον τρόπο υπάρξεως που αισθάνονται όλοι οι νευρικοί, όταν οι αισθήσεις είναι σκληρά ξύπνιες και ζωντανές κι οι ενέργειες του πνεύματος μουντές και κοιμισμένες. Ένα βάρος θανάσιμο μας πλάκωνε. Απλωνότανε στα μέλη μας απάνω – κι απάνω στην επίπλωση της σάλας – κι απάνω στα ποτήρια που εμείς πίναμε· κι όλα τα πράγματα ήτανε σα βασανισμένα και πνιγμένα μες στην κατάθλιψη αυτήν – όλα, εξόν οι φλόγες απ' τις εφτά τις σιδερένιες λάμπες, οπού φωτίζαν τ' όργιό μας. Ξεφτώντας σε νήματα λεπτά φωτός, έμεναν όλες έτσι, και καίγανε χλωμές κι ασάλευτες· και μες στο εβένινο το στρογγυλό τραπέζι, που εμείς γύρω καθόμαστε, και που η γυαλάδα του το 'κανε σαν καθρέφτη, καθέννας από τους συμπότες κοίταζε τη χλωμάδα της ίδιας της μορφής του και την ανήσυχη αστραπήν απ' τα μουντά τα μάτια των συντρόφων του. Κι όμως εμείς δυναμώναμε τα γέλια μας κι ήμαστε εύθυμοι κατά το δικό μας τρόπον – έναν τρόπο υστερικόν· και τραγουδούσαμε τραγούδια του Ανακρέοντος – που 'ναι όλο ζωή και τρέλα – και πίναμε γενναία – αν και η πορφύρα του κρασιού μάς θύμιζε του αίματος την πορφύρα. Γιατ' ήταν μες στην κάμαρη και κάποιον όγδοο πρόσωπο – ο νέος Ζωίλος. Νεκρός και ξαπλωμένος κατά μάκρος και τυλιγμένος μες στα σάβανά του, ήταν το πνεύμα κι ο δαίμων της σκηνης. Ωμίμενα! δεν είχε θέση στη διασκέδασή μας, μόνο που η μορφή του, συνεσπασμένη απ' την αρρώστια, και τα μάτια του, που ο Θάνατος δεν είχε σβήσει ούτε μισά τη φλόγα της πανούκλας, φαινόταν σα να λάβαινε μέρος στη χαρά μας, όσο ενδιαφέρον οι νεκροί μπορούν να λάβουν για τη χαρά εκείνων που θα πεθάνουν. Όμως, αν κι εγώ, ο Οίνος, ένιωθα του νεκρού τα μάτια καρφωμένα απάνω μου, μολοντούτο προσπαθούσα να μην καταλαβαίνω την πίκρα της εκφράσεώς των

κι επίμονα κοιτώντας στα βάθη του εβένινου καθρέφτη, τραγουδούσα δυνατά και καθαρά τα τραγούδια του ποιητή της Τέο. Μα βαθμηδόν το τραγούδι μου έπαψε κι η ηχώ, μακριά κυλώντας μες στα μαύρα παραπετάσματα της κάμαρης, έγινε ασθενικιά και απροσδιόριστη και χάθηκε.

Και νά που από το βάθος των μαύρων παραπετασμάτων, οπού χανόταν του τραγουδιού μου ο ήχος, υψώθηκε μια σκιά, αόριστη και ζοφερή – μια σκιά όμοια μ' αυτή που το φεγγάρι, άμα είναι χαμηλά στον ουρανό, μπορεί να ζωγραφίσει χάμου, απ' το κορμί του ανθρώπου – όμως δεν ήτανε σκιά ανθρώπου, κι ούτε θεού, κι ούτε άλλου κανενός όντος γνωστού. Μια στιγμή, ανάμεσα στα παραπετάσματα, έμεινε τέλος ορατή κι ορθή, στην επιφάνεια της ορειχάλκινης της πόρτας. Όμως η σκιά ήταν αμυδρή, χωρίς μορφή κι αόριστη· δεν ήτανε σκιά ανθρώπου, μήτε θεού – μήτε θεού ελληνικού, μήτε θεού χαλδαϊκού, μήτ' άλλου κανενός θεού αιγυπτιακού. Κι η σκιά ακουμπούσε στη μεγάλη ορειχάλκινη την πόρτα, κάτω απ' τ' αφιδωτό πρεβάζι, και δε σάλευε και δεν έλεγε λέξη, μα όσο πάγαινε ξεχώριζε όλο πιο πολύ, και στάθηκεν ακίνητη.

Κι η πόρτα, που ήταν ακουμπισμένη η σκιά, ήταν, αν ακριβώς θυμάμαι, κοντά στα πόδια του νεαρού σαβανωμένου Ζωίλου. Μα εμείς, οι εφτά συντρόφοι, σαν είδαμε τη σκιά να βγαίνει απ' τα παραπετάσματα, δεν τολμούσαμε σταθερά ναν την κοιτάξουμε· μα χαμηλώναμε τα μάτια και πάντοτε κοιτάζαμε στα βάθη του εβένινου καθρέφτη. Κι εγώ, στο τέλος, ο Οίνος, αποφάσισα να προφέρω λίγα λόγια, σιγανά, και ρώτησα τη σκιά την κατοικία και τ' όνομά της. Κι η σκιά αποκρίθηκε:

«Είμαι ΣΚΙΑ κι η κατοικία μου είναι πλάι στις Κατακόμβες της Πτολεμαΐδος κι εκεί κοντά στις καταχθόνιες ζοφερές πεδιάδες που περικλείουν το κανάλι το μαρό του Χάρωνος!»

Και τότε, ευθύς, κι οι εφτά τιναχθήκαμε όλοι φρίκη απ' τα καθίσματά μας και στέκαμε όλοι τρέμοντας, ενεοί, αποσβολωμένοι· γιατί ο ήχος της φωνής της σκιάς δεν ήταν ήχος ενός μόνον ατόμου, μ' από 'να πλήθος όντων· κι η φωνή αυτή, ποικίλοντας τη χροιά της από συλλαβή σε συλλαβή, έπεφτε μπερδεμένα μες στ' αφτιά μας, θυμίζοντας τους γνώριμους κι αγαπημένους τόνους χίλιων και χίλιων πεθαμένων φίλων!

(28.1.1920, αρ. 58)

Ελντοράντο

Σύχαρα και λουσάτα στολισμένος, ένας ευγενικότατος ιππότης, μέσα στον ήλιο και μες στη σκιά, είχε πολύν καιρό που τριγυρούσε, ένα τραγούδι πάντα τραγουδώντας, ζητώντας μέρα νύχτα το Ελντοράντο.

Μα γέρασεν –ο ατρόμητος ιππότης– και στην καρδιά του βάρυνε μια σκιά, δίχως να βρει έναν τόπο μες στη γης που να θυμίζει κάπως το Ελντοράντο.

Κι ως η αντοχή του απόλειπε στο τέλος, απάντησε μια ταξιδεύτρα σκιά. «Σκιά» της λέει «μην ξέρεις πούθε πέφτει αυτή η χμαιορχώρα του Ελντοράντος;».

«Πέρ' απ' τα Βουνά του Φεγγαριού, κι ίσαμε την Κοιλιάδα της Σκιάς, τρέχα άφοβα ως εκεί,» του 'πε η σκιά «ανίσως και γυρεύεις το Ελντοράντο!».

(16.11.1923, αρ. 110)

Για την Άννι

Δόξα σοι, Θε μου! η κρίση, ο κίνδυνος επέρασε κι η καρδιοβόρα αρρώστια έχει τελειώσει πια – κι ο πυρετός κι η αρρώστια που τηνε λένε Ζωή νικήθητελοσπάντων.

Το ξέρω δα πως είναι θλιβερό να 'μαι γδυμένος απ' τη δύναμή μου, κι ούτ' ένα τί να μη μπορώ πια ν' αναδέψω, ενώ κείτουμαι έτσι ξαπλωμένος – όμως, αλήθεια, τώρα τί με νοιάζει! Νιώθω στο κάτω της γραφής πως είμαι πιο καλά.

Κι έτσι ήσυχα αναπαύομαι, τώρα, μες στο κρεβάτι μου, που όποιος και μ' έβλεπε μπορεί να μ' είχε για νεκρό – μπορεί και ν' ανατρίχιαζε, καθώς θα με κοιτούσε, θαρρώντας με νεκρό.

Παράπονα και βόγχοι, λυγμοί και στεναγμοί τώρα είναι ησυχασμένοι, κι είναι, μαζί τους, τώρα ησυχασμένοι κι ο χτύπος, αχ!, ο χτύπος της καρδιάς μου – ο φριχτός ο χτύπος της καρδιάς μου!

Η αρρώστια πια –η αηδία– κι ο ανήμερος καημός πάψαν, μαζί κι ο πυρετός που φρένιαζε το νου μου – πάψαν, μαζί κι ο πυρετός που τονε λένε Ζωή, που φλόγιζε το νου μου.

Κι απ' όλα τα φρικτά μου τα μαρτύρια εκείνο το φρικτότατο μαρτύριο, το πιο μεγάλο απ' όλα, έχει κοπάσει, το τρομερό μαρτύριο της δίψας, για το θειάφένιον ποταμό του κολασμένου Πάθους – ήπια νερό που σβήνει κάθε δίψα.

Ένα νερό που ρέει νανουριστά, με ήχο λικνιστικό από μια πηγή που τρέχει λίγες πιθαμές πιο κάτω από τη γης – που ρέει νανουριστά από μια πηγή, σε λίγο βάθος, κάτω από τη γης.

Κι ω, να μην ειπωθεί ποτέ ασυλλόγιστα πως είναι η κάμαρή μου σκοτεινή, πως είναι το κρεβάτι μου στενό – γιατί άνθρωπος σ' αλλιώτικο ποτέ του δεν κοιμήθη· κι αν θέλει αληθινά να κοιμηθεί, μόνο σε τέτοιο πρέπει να πλαγιάσει.

Το τυραννισμένο μου μυαλό τώρα εδώ αναπαύεται γλυκά, ξεχνώντας ή ποτέ μη νοσταλγώντας, μη νοσταλγώντας πια ποτέ τα ρόδα – τις παλιές λαχτάρες του για μύρτα και για ρόδα.

Γιατί τώρα, καθώς κείτεται έτσι ήσυχα, νείρεται μιαν αγιότερη ευωδιάν από πανσέδες, έτσι σα δεντρολίβανα, μαζί και σαν πανσέδες – λες κάτι σαν απήγανο κι ωραίους αγνούς πανσέδες.

Και κείτεται έτσι τώρα ευτυχισμένο, λουσιμένο μέσα στ' όνειρο της ομορφιάς της Άννι μου – λουσιμένο μες σ' ένα λουτρόν απ' τα μαλλιά της Άννι.

Τρυφερά με φίλησε κι ερωτικά με χάιδεψε, και τότες έπεσα γλυκά να κοιμηθώ στα στήθια της – πολύ βαθιά κι ωραία να κοιμηθώ, εξαιτίας του παραδείσου των στήθιών της.

Άμα τα φώτα σβήσανε, με σκέπασε ζεστά, κι ύστερα τους αγγέλους παρακάλεσε να με φυλάνε πάντα απ' το κακό – ξόρκισε των αγγέλων τη βασίλισσα, για να με φυλάει απ' το κακό.

Και κείτουμε τόσο ήσυχα, τώρα, μες στο κρεβάτι μου (ξέροντας την αγάπη της), που με θαρρείτε για νεκρό – αναπαύομαι έτσι ευχάριστα, τώρα, μες στο κρεβάτι μου (με την αγάπη της μέσα στην αγκαλιά μου), που εσείς με λέτε τώρα για νεκρό – κι ανατριχιάζετε, άμα με κοιτάτε, θαρρώντας με στ' αλήθεια για νεκρό.

Μα εμένα η καρδιά είναι πιο λαμπρή απ' τ' αναρίθμητα άστρα τ' ουρανού, γιατί λάμπει όλη από την Άννι – φέγγει απ' το φως τ' ανέσπερο της Άννι μου–, από τη σκέψη του φωτός των ματιών της Άννι μου.

(2.3.1924, αρ. 139)

Jules Renard

Ζηλιάρες αδερφούλες

Τελειώνουν ήσυχα κι αργά το γάλα τους, με μικρές γουλιές, χωρίς να βιάζονται, όταν καλά καθούμενα η Μαρία γυρίζει και λέει της Ανριέτας:

«Αδερφούλα, το 'χω σε καημό να ιδώ και μια φορά να πεις το γάλα σου δίχως να στάξει και να λερωθείς!»

Η Ανριέτα, κάπως πειστωμένη, χαμηλώνει τότε το – κεφάλι κι αμέσως το γιομάτο της λαιμάκι απ' το πολύ το πάχος γίνεται τριπλό – και βλέπει ένα φαρδύ λεκέ στο μπουστό της. Επειδή δε βρίσκει αμέσως την απάντηση, παρατάει την αδειανή της κούπα απάνω στο τραπέζι, γυρίζει και κοιτάει, για μια στιγμή, τα δέντρα που ανεμίζονται στον κήπο, και τ' απελπιστικά τους τα κινήματα.

– Δηλαδή, να πούμε την αλήθεια, της λέει τελοσπάντων με ειρωνεία, εσύ δεν έχεις φόβο να το πάθεις· εσένα άμα σου χύνεται το γάλα, δε σταματάει, πέφτει ίσια χάμω.

– Γιατί δε λες καλύτερα πως είμαι σα σανίδα;...

– Όχι, Μαρία, δε θέλω αυτό να πω, μα το δικό σου στήθος, μια φορά, δε σε στενοχωρεί καθώς εμένα.

– Πρέπει ναν το δούμε αυτό, Ανριέτα.

Γρήγορα σηκωμένες, η μια δίπλα στην άλλη, με τους αγκώνες σφιχτοκολλημένους, αρχινάν κι οι δυο τους να φουσκώνουν, και μ' ένα μάτι λοξό που αλληθωρίζει, κοιτάν να ιδούνε πούθε ξεπερνάει.

– Νά, βλέπεις; της λέει η Ανριέτα.

– Ναι, μα εσύ μου φοράς ψηλά τακούνια, της λέει τότε πάλι κι η Μαρία. Μα πάρε το φλιτζάνι κι έλα δω.

Η Ανριέτα υπακούει κι ακολουθεί αμέσως τη Μαρία. Μπαίνουν κι οι δυο μέσα στην κάμαρά τους και σπρώχνουνε το σύρτη από μέσα.

Ακούγεται ένα θρόισμα από ρούχα, κάποια κουμπάκια που ξεθηλυκώνονται, κάποια κορδόνια που λύνονται και τρίζουν. Για κάμποση ώρα κάτι λένε μεταξύ τους, ψιθυριστά και δίχως να γελάνε, κι έπειτα και πάλι δυνατά:

– Νά, δεσ, λέει η Μαρία, γιομίζω το φλιτζάνι ίσαμ' απάνω.

– Αμή εγώ που δε χωρώ να μπω; λέει τότε κι η Ανριέτα. Φοβάμαι ναν το σπρώξω, να μη σπάσει.

Με τους λαιμούς γυμνούς, κι έτσι λευκούς, που είναι σαν ήλιος μέσ' απ' την κλειδαρότρυπα, κλεισμένες οι αδερφούλες οι ζηλιάρες, μετράνε τώρα σοβαρά τα δυο στηθάκια τους, μ' ένα φαρδύ φλιτζάνι του καφέ!

(30.8.1923, αρ. 90)

Dante Gabriel Rossetti

Όνειρα αγρύπνιας

Μες στους βαθιούς τους ίσκιους τυλιγμένη, μα φωτισμένη ωστόσο από 'ν' αστέρι, ω Νύχτα πόθου, σαν τις νύχτες της νεότητας! Γιατί η καρδιά μου, γητεμένη τώρα, χτυπάει και τρέμει όπως το δάχτυλο της νιόνυφης, το δάχτυλο της νιόνυφης που τρέμει, σα 'γγίζει το γαμήλιο δαχτυλίδι; Σαν ποια γλυκά φτερά δροσιζουν τώρα, δροσιζουν τώρα το προσκέφαλό μου; Και γιατί κι ο ύπνος μου διωγμένος, απ' τη Χαρά και τη Στοργή διωγμένος, φεύγει αλαφριά και με κοιτάει από μακριά;

Νύχτα με τα πυκνά τα πέπλα, ω νύχτα! Μην η Αγάπη θέλει τώρα, μέσα σου, να παραστήσει κάποιο θείο δρυμό, ένα άλσος σκιερό και ριγμένο, που δίνει την ανάπαψη στα μάτια και τη μελωδία στην ακοή; Ω Νύχτα ερημική! μη δε σε ξέρω, άλσος γιομάτο μάσκες περγελάστρες, κι όλο βρεμένο πάντα από μια μπόρα, μπόρα διαρκή δακρύων φλογερών;

(6.12.1923, αρ. 117)

Albert Samain

[Είναι κάποια αλλόκοτα βράδια]

Είναι κάποια αλλόκοτα βράδια, όπου τ' άνθη έχουν ψυχή, που μες στο λιγωμένον αέρα λες κυματίζουν κάποιες μεταμέλειες, όπου κι η πιο κρυφή καρδιά, στο βαρύ αργό κύμα ενός στεναγμού, ανεβαίνει και σβήνει. Είναι κάποια αλλό-

κοτα βράδια, όπου τ' άνθη έχουν ψυχή – κι αυτά τα βράδια, εγώ πάω τρυφερά, σα γυναίκα.

Κι είναι κάποια καθάρια πρωινά στεφανωμένα ρόδα, που η ψυχή είν' όλη χαρά, σαν τα νερά στα βράχια, όπου η καρδιά είν' ένας ουρανός λαμπριάτικος, όλος γιομάτος καμπάνες, που η σάρκα είν' άμωμη, κι ο νους χωρίς ψεγάδι. Είναι κάποια καθάρια πρωινά, στεφανωμένα ρόδα – κι αυτά τα πρωινά, εγώ πάω χαρωπά, σαν παιδάκι.

Κι είναι κάποιες μουντές μέρες, όπου, βαριεστημένη απ' την ίδια της γνώση, η καρδιά, σα γριά χιλιοχρονίτικη, κάθεται απάνου στα θλιβερά της κέρδη, που ώς και τα πιο αγαπημένα περασμένα μοιάζουνε κάποια ξεθωριασμένα σκηνικά, που ανάμεσά τους, λες, σαλεύει ένας φτωχός κι αγνός θεατρίνος. Είναι κάποιες μουντές μέρες, αποκατωμένες απ' το βάρος της γνώσης – κι αυτές τις μέρες, εγώ πάω σκυφτός, σαν τους γέρους.

Κι είναι και κάποιες νύχτες, όλο αμφιβολίες, που η αγωνία σε πνίγει, όπου η ψυχή φτασμένη ώς το χείλος του γκρεμού, χλωμή και κρεμασμένη μες στ' άρρητο χάος, νιώθει την πνοή της αβύσσου, και ζαρώνει όλη τρόμο! Είναι κάποιες νύχτες, όλο αμφιβολίες, που η αγωνία σε πνίγει – κι αυτές τις νύχτες, εγώ είμαι μες στη σκιά, σα νεκρός.

(9.11.1919, αρ. 16)

Βράδυ

Ο αγγελικός ο οινοχόος των μενεξεδένιων των απόβραδων, γέροντας την υδρία των ονείρων, γιομίζει τις παλιές, χρυσές του κούπες. Κάποιες αγνάδες μακρινών φτερών τώρα πετάν κοπαδιαστά κατά τον ουρανό. Των κήπων τα σκοτάδια ανοιούνε πάλι, μες στα ερημικά τα μοναστήρια.

Η νύχτα πέφτει σωπηλά. Ψαράδες, με τα βαριά τους δίχτυα φορτωμένοι, τώρα περνάν και πάνε κατά πέρα· κάποιες αριές φωνούλες παιδιακίσες τώρα περνάν και χάνονται μακριά, κι εδώ και κει, το ζαφειρένιο βαλτονέρι, όπου κοιμούνται μέσα του οι ψαρόβαρκες, φορεί το φεγγαρίσο του μανδύα και βγάνει τις σπερνές φεγγοβολές του.

Το στερέωμα όλο λάμπει τώρα, λάμπει τώρα, μέσα απ' τα κλαριά. Πέταλα πεθαμένα αργά κυλάνε και πέφτουν απ' τα μαραμένα ρόδα των θείων βραδιών το λυπημένο το άνθος, το θλιμμένο το άνθος των βραδιών, τώρα μόλις άνοιξε και πάλι...

Κι είν' η ψυχή μου έν' άρρωστο βελούδο, που τώρα το πληγώνει καθετί – και νιώθω τώρα, μέσα στην καρδιά μου, που τη βαραίνει μια άφραστη αγωνία, δεν ξέρω τί το αλάλητα γλυκό, που θα ποθούσε τόσο να πεθάνει...

(31.12.1923, αρ. 124)

Μύρτιλος και Παλεμόνη

Ο Μύρτιλος κι η Παλεμόνη, παιδάκια αγαπημένα των βοσκών, παίζουν κυνηγητό μες στο χορτάρι, στων κήπων το χορτάρι το πυκνό, και διασκορπίζουν άταχτα μπροστά τους, με τις τρελές, τις ξένοιαστες χαρές τους, τις φαντασμέ-

νες χήνες άνω κάτω. Μα ο Μύρτιλος στα τελευταία νικάει την Παλεμόνη· κι ενώ τη σφίγγει δυνατά, όλη γέλια και χαρές, μες στα γερά παιδιάτικα του μπράτσα, μεμιάς ανατριχιάζει καθώς νιώθει, κάτω από τα πέπλα τ' αλαφριά, ν' ασπαίρουν ξαφνικά τ' αφράτα μέλη, που ώς τώρα εκείνος μήτε υποπτευόταν, κι η πανώρια στρογγυλάδα των δυο γυμνών μικρούλικων στηθιών, που μόλις αρχινάει και σχηματίζεται, και σκάει σαν ένας ώριμος καρπός, κάτω απ' τ' αθώα τα δάχτυλά του. Το παιχνίδι τότε σταματάει... Ένα μυστήριο άνθισεν ιερό μες στην καρδιά του.

(13.1.1924, αρ. 128)

Ξανθίς

Στο δροσερόν αγεράκι το αυγινό, ανατριχιάζει το λεπτό χορτάρι. Ένας αγνός άνερος κυματίζει στου μικρού λοφίσκου τις πλαγιές· και μες στη λόχημη, απ' το 'να δέντρο στ' άλλο, διασταυρωνόμενες στον αέρα, τώρα γυαλίζουν, άγγιχτες ακόμα, κάποιες μακριές κλωστές ιριδωτές. Σιμά σε μια ολοκάθαρη πηγγήν, ολότρημη στ' αυγερινά αεράκια, γυμνή η Ξανθίς, με μόνα τα σαντάλια της, έχει το 'να μπράτσο ακουμπισμένο στο λυγερόν κορμό μανής σημύδας, κι έτσι σα, απαλά μισογερμένη, κοιτιέται τώρα μέσα στο νερό.

Το κύμα των ολόξανθων μαλλιών της είναι πεσμένο από τη μια μεριά, κι ολόλευκη χαμογελάει στ' ολόλευκο είδωλό της... Καμαρώνει τη λεπτή μεσουλά της, τα ωραία της μπράτσα, τους ολάπαλους γοφούς της, και τα ντελικάτα της στηθάκια, και μ' ένα χέρι, οδηγημένο, λες, από μια θελκτική σεμοτυφία, κάνει ένα κάλυμμα σεμνό και ντροπαλό στη νίσκαστη μικρήν αθωότητά της. Ξάφνου ένα τρανό ξεφωνητό απότομα αντηχεί μέσα στα δάση, κι η Ξανθίς, ωιμένα, τρέμει ολάκαιρη, σαν την κνηγημένη ελαφίνα, γιατί είδε τώρα μέσα στο νερό, μες στο πιστό της το νερό, να βγαίνουν ξαφνικά τα δυο τα κέρατα του κακού σατύρου των δασών, που είναι μαζί της, Θε μου, ερωτευμένους...

(17.1.1924, αρ. 130)

Saadi

Ο γιατρός κι η κόρη

Μέσα στη πόλη Μερβ, άλλοτε, ζούσ' ένας γιατρός, που η ομορφιά του ήταν ένα θαύμα. Κυβερνούσε τις καρδιές, καθώς το κυπαρίσσι κυβερνάει ανάμεσα στου περβολιού τα δέντρα, και δεν ήξερε καθόλου τους καημούς που υπόφεραν τα θύματά του.

Κι όταν κάποτε έτυχε κάποιος να προφέρει τ' όνομά του μπροστά σε μια κόρη που νοσήλευε, αυτή φώναξε:

«Τώρα που νιώθω τη χαρά ναν τονε βλέπω κάθε μέρα, δε θέλω πια να γιατρευτώ».

Συχνά η ακατανίκητη δύναμη της αγάπης νικάει και σβει το λογικό.

Ο βουλιαγμένος γαίδαρος

Ένας γαίδαρος βούλιαξε σ' ένα βούρκο κι ο αφέντης του μούγκριζε απ' το κακό του. Το μέρος ήταν έρημο. Η βροχή χαλούσε κόσμο. Και στο επίμετρο, νύχτωνε. Ως την αυγήν ο δύστυχος απόκανε να βρίζει και να βλαστημάει. Μεσ στο θυμό του, έβριζε τους φίλους, τους εχθρούς του, και το σουλτάνο ακόμη του τόπου εκείνου. Κι αυτός έτυχε να περνάει ίσα ίσα από χει, κι άκουσε τις φωνές του γαϊδουριάρη. Έχασε την υπομονή του κι είπε στο δόλιο μ' αυστηρότητα:

– Εγώ σε τί σου φταίω;
– Άρχοντα, λέει ένας καβαλάρης απ' τη συνοδεία του, δώσ' μου την άδεια να τιμωρήσω τον αυθάδη ετούτον, να σκοτώσω το φαρμακερό αυτό φίδι...

Όμως ο σουλτάνος λυπήθηκε για το κακό που 'παθε ο γαϊδουριάρης και βάσταξεν αμέσως την οργή του. Μάλιστα, του 'δωκε κι ένα πουγκί γιομάτο με χρυσάφι, έν' άλογο κι ένα μαντύαν εξάισιο.

Δεν ξέρω τίποτα ομορφότερο από την επιείκειαν, οπού νικάει την οργή.

Ένας διαβάτης λέει του γαϊδουριάρη:

– Φίλε μου, έχεις τύχη! Σε θαρρούσα ντιπ χαμένον...
– Σιωπή, του λέει κι ο γέρος. Βέβαια πως κι εμένα με είχε λωλάνει ο καημός μου, μα κι ο άρχοντάς σου δε μπορούσε να κάνει αλλιώς, παρά να με συχωρέσει. Είν' εύκολο, μ' ανάξιο, για ένα σουλτάνο να τιμωράει τις βρισές. Οι σοφοί πληρώνουν το κακό με το καλό.

(8.2.1920, αρ. 65)

Marcel Schwob

Μήλον ή Οι τρεις δρόμοι

Οι συκιές ρίξαν όλα τα σύκα τους, κι οι ελιές ρίξαν όλες τις ελιές τους· γιατί συνέβηκ' ένα πράμα αλλόκοτο στις Σκύρας το νησί. Μια κόρη έτρεχε κυνηγημένη από 'να νέον. Είχε ανασηκωμένη την άκρια του χιτώνος της και φαινόταν το γαζωτό το εσώρουχό της. Καθώς έτρεχε, έπεσε από πάνου της ένα μικρό ασημένιο καθρεφτάκι. Ο νέος σήκωσε το καθρεφτάκι και κοιτάχτηκε· είδε τα μάτια του γιομάτα από σοφία κι αγάπησε τη γνώση τους, παράτησε το τρέξιμο κι έκατσε ευθύς στην αμμουδιά. Κι η κόρη αρχίνησε πάλι να τρέχει, κυνηγημένη τώρα από 'ναν ώριμο άντρα. Είχε ανασηκωμένη την άκρια του χιτώνος της και τα μεριά της ήταν όμοια με τη σάρκα ενός καρπού. Καθώς έτρεχε, ένα μήλο ολόχρυσο κύλησε απ' τον κόρφο της. Και κείνος που την κυνηγούσε σήκωσε το χρυσό μήλο, το 'χρυψε στο χιτώνα του, το λάτρεψε, παράτησε το τρέξιμο κι έκατσε στην αμμουδιά. Κι η κόρη έτρεξε πάλι· μα τώρα δεν έτρεχε πια γρήγορα. Επειδή τώρα την κυνηγούσεν ένας γέρος που τρέκλιζε. Είχε χαμηλωμένον το χιτώνα της κι οι αστράγαλοί της ήταν σκεπασμένοι με ύφασμα παρδαλό. Όμως, καθώς έτρεχεν, έγινε τούτο το παράξενο το πράμα: ένα προς ένα τα στήθια της ξεκόλλησαν κι έπεσαν χάμου σαν ώριμα μούρα. Ο γέρος τα οσφράν-

θηκε με πάθος και τα δυο· κι η κόρη, πριν να πέσει στο ποτάμι, που διασχίζει της Σκύρας το νησί, έμπηξε δυο κραυγές καημού και φρίκης.

(25.1.1920, αρ. 55)

Σύριγξ ή Οι έξι φθόγγοι του αυλού

Στα βοσκοτόπια τα παχιά της Σικελίας υπάρχει κάποιο δάσος από γλυκές αμυγδαλιές, όχι μακριά απ' τη θάλασσα· εκεί είναι κάποιο αρχαίο εδώλιο από μαύρη πέτρα και που σ' αυτό καθόσανε οι ποιμένες από χρόνια. Στα κλαριά των γύρα δέντρων κρέμονται κλουβιά για τα τζιτζίκια, φκιαγμένα από λεπτά κλωνάρια σκοίνα κι από πανέρια πράσινης ελιάς, που χρησιμεύαν άλλοτε για να τσακώνουν ψάρια. Εκείνη που κοιμάται τώρα εκεί, ορθή στο μαύρο πέτρινο εδώλιο, με τα πόδια τυλιγμένα σε ταινίες, και με το κεφάλι σκεπασμένο μια μωτερή κίτρινη ψάθα, περιμένει πάντα ένα βοσκό, που ποτέ δε γύρισε από πέρα. Έφυγε με τα χέρια μεσ στις υγρές τις λόχμες· ήθελε να συνάξει έναν αυλό μ' επτά σωλήνες, έτσι όπως το δίδαξε ο θεός ο Παν. Κι αφού περάσαν επτά ώρες, ο πρώτος φθόγγος ήχησε κοντά στο μαύρο πέτρινο εδώλιο, όπου αγρυπνούσε αυτή που σήμερα κοιμάται. Κι ο φθόγγος ήταν κοντινός, καθάριος κι ασημένιος. Περάσαν ύστερα άλλες επτά ώρες, στο γαλανό ηλιοφώτιστο λιβάδι, κι ακούστηκε ο δεύτερος ο φθόγγος, κι αυτός ήταν χρυσός και χαρωπός. Και κάθε που περνούσαν επτά ώρες, η τώρα κοιμισμένη άκουε ν' αντηχεί κι ένας σωλήνας του καινούργιου αυλού. Ο τρίτος ήταν μακρινός και σοβαρός, έτσι καθώς ο βόμβος του σιδήρου. Κι ο τέταρτος ήταν πιο μακρινός ακόμα, κι απήχησε βαθιά, κουδουνιστά, έτσι όπως ο ήχος του χαλκού. Ο πέμπτος ήταν, πάλι, πολύ θαμπός και σύντομος, σαν την κλαγγήν ενός δοχείου από κασσίτερο. Όμως ο έκτος ήταν υπόκωφος, πνιγμένος, και τόσο μόνον ηχηρός, σα δίχτυα μολυβένια που χτυπάνε.

Κι αυτή που σήμερα κοιμάται, περίμενε τον έβδομο το φθόγγο, μα εκείνος δεν ακούστηκε ποτέ. Οι μέρες έπλεξαν, γύρω απ' το δάσος με τις μυγδαλιές, την άσπρη τους ομίχλη, τα δειλινά τη σταχτερήν ομίχλη τους, κι οι νύχτες τη βαθυκυάνη και την πορφυρή τους. Μπορεί ο βοσκός να καρτερεί τον έβδομο το φθόγγο, σμά σε κάποιο τέλημα φωτεινό, μεσ στη σκιά που πάντα μεγαλώνει, κι απλώνει, των βραδιών και των ετών, και, καθισμένη πάντα στο μαύρο της, το πέτρινο εδώλιο, αυτή που πρόσμενε να 'ρθει ο βοσκός αποκοιμήθη.

(5.7.1923, αρ. 73)

Algernon Charles Swinburne

Ένα τραγούδι παιδικό

Τί χρησιμεύει το χρυσάφι, πες μου; Είναι καλό για τη δουλειά ή για το παιχνίδι; Για φύλαμα, για πλερωμή, ή για κρύψιμο, ή για πέταμα; Για να ελπίζεις

τάχα ή να φοβάσαι; Τί χρησιμεύει ο έρωτας, για πες μου; Αξίζει τάχα μοναχά ένα δάκρυ;

Χρυσά, στο χώμα απάνω, κείτονταν τα νεκρά στριμμένα φύλλα, που έναν καιρό τα υγρά δάση στόλιζαν, φύλλα κιτρινιασμένα, παγωμένα, δάση που πια δε μένει μια τρυγόνα· το χρυσάφι αξίζει μόνο το χρυσάφι· μα η αγάπη αξίζει την αγάπη.

(1.8.1923, αρ. 81)

Archag Tchobanian

Το γέλιο και το κλάμα

Έτυχε ν' ακούσω κάποιον βράδυ να συζητάει το Γέλιο με το Κλάμα και να φιλονικούνε μεταξύ τους.

- Σε ξεπερνάω, του 'λεγε το Γέλιο, είμαι το δυνατότερο στοιχείο της Ζωής. Εμένα πρώτα ο άνθρωπος γνωρίζει. Η πρώτη γλώσσα του μικρού παιδιού είναι το χαμόγελο.

- Δεν το πιστεύω, του 'λεγε το Κλάμα· ο πρώτος πρώτος ήχος, ίσα ίσα, που βγαίνει από το στόμα του μωρού, είναι και κείνος μια φωνούλα πόνου. Κι εγώ, που πρωτολάμπω μες στα μάτια του, την ώρα που τ' ανεί και πρωτοβλέπει.

- Εγώ φωτίζω της μητέρας τη μορφή, σαν πρωτονιώθει ξαφνικά στα σπλάχνα της τη μυστική ζουλά του παιδιού της· και πάλι εγώ που βάνω μες στα μάτια της τη στιγμή που το πρωταντικρίζει το βλέμμα εκείνο που οι τραγουδιστάδες το παρομοιάζουν με τον ουρανό.

- Όμως εγώ τα μάτια της θολώνω, σαν υποφέρει, τη στιγμή της γέννας, γιατί είναι νόμος, νόμος απαράβατος, ο άνθρωπος να γεννιέται μες στο κλάμα· κι εγώ πάλι, την ώρα που ο θάνατος φυσάει και σβήνει την αδύναμη ζουλά του, βάνω στα βάθη των ματιών της μάνας το βλέμμα εκείνο που οι τραγουδιστάδες το παρομοιάζουν ίδιο με την άβυσσο.

- Εγ' όμως βασιλεύω μες στη Φύση· ο ήλιος είναι το γέλιο τ' ουρανού και δίνει τη χαρά σ' όλη τη γη· τ' άστρα είναι τα χαμόγελα της νύχτας και λάμπουν και σκορπάνε τα σκοτάδια· η αυγούλα είναι το γέλιο το πρωινό, κι όταν εκείνη βγαίνει απ' το βουνό, φεύγουν οι σκιές, περίτρομες, μπροστά της.

- Είμ' η δροσιά που λούζει μες στα δάκρυα τα μάγουλα των μύριων λουλουδιών· είμαι, μακριά, το νέφος που βογκάει, το ρυάκι που περνάει κι αναστενάζει, το πέλαιο που σκούζει και θρηνεί· εγώ, ίσα ίσα, είμ' άρχοντας στη Φύση.

- Είμαι το Φως, και πρώτα πρώτα απ' όλα το Φως εδημούρησεν ο Θεός.

- Η Νύχτα όμως υπήρχε πιο μπροστά· πολύ πριν να φανεί η Δημιουργία, ήταν το χάος, και μέσα του κυμάτιζε μονάχο, ερημικό και παντοδύναμο το πρώτο το στοιχείο, το Νερό· κι εγώ είμαι μια στάλα από το χάος.

Το Γέλιο δεν απάντησε διόλου.

(24.12.1923, αρ. 123)

Alfred Tennyson

Από την Πριγκιπέσα

Δάκρυα, δάκρυα, δάκρυα λες ανώδυνα (αληθινά, δεν ξέρω τί σημαίνουν), δάκρυα που 'ρχονται απ' τα βάθη μέσα, δεν ξέρω λες ποιας θείας απελπισίας, και ξεχειλίζουν όξω απ' την καρδιά, και ξαφνικά ανεβαίνουν ως τα μάτια, καθώς κοιτάμε τους ευτυχισμένους, ευτυχισμένους κάμπους του φθινόπωρου, κι αναπολούμε τις παλιές ημέρες, τις θείες ημέρες που δεν είναι πια.

Δροσάτες, σαν την πρώτη την αχτίδα, την πρώτη την αχτίδα της αυγής, έτσι καθώς φωτίζει ένα κατάρτι, που φέρνει αγαπημένους μας απ' τ' άλλο το ημισφαίριο, θλιμμένες όπως η στερνή η αχτίδα, που πορφυρώνει εκείνο που βυθίζεται, μ' όλα όσα που αγαπούμε, στον ορίζοντα, έτσι θλιμμένες κι έτσι δροσερές, οι θείες οι μέρες που δεν είναι πια.

Α! θλιμμένες έτσι και παράξενες, έτσι όπως μες στις σκοτεινές αυγούλες, μες στις αυγούλες του καλοκαιριού, η φωνή των πρωτοξύπνητων πουλιών, που την ακούν τ' αφτιά τα ετομοθάνατα, την ώρα που στα φθίνοντα τα μάτια, τα μάτια τα θολά που βασιλεύουν, το παραθύρι μόλις φωτισμένο, αργά κι αργά αρχινάει και ξεχωρίζει.

Έτσι βαθιά θλιμμένες και παράξενες, οι θείες οι μέρες που δεν είναι πια. Αγαπημένες έτσι, σα φιλιά, μετά το θάνατο αναπολημένα, έτσι γλυκές καθώς αυτά που, ανέλπιστα, μια φαντασία 'νειρεύεται σε χείλη, σε χείλη που είναι γι' άλλους προορισμένα· βαθιές, έτσι βαθιές σαν την αγάπη, έτσι βαθιές όπως η πρώτη αγάπη, απ' όλους τους καημούς σκοτεινιασμένες, ω έτσι σαν ένας θάνατος στη ζωή! Οι θείες οι μέρες που δεν είναι πια.

(26.11.1923, αρ. 114)

Renée Vivien

Επιθαλάμιο

Τώρα σε λίγο, θα φανεί η γυναίκα που αγαπώ! Το πέπλο της με τις ανεμιστές πτυχές, έχει πλατείς κι αβρούς κυματισμούς... Εσείς, ω εσείς που ξέρετε και γλυκοτραγουδάτε, πέστε της ένα ποίημα τρισωραίο... Και στρώστε όλο μ' άνθη, μ' άνθη, το δρόμο τον ολόφωτον, εκείνης που αγαπώ.

Θα 'ρθει σε μένα σιωπηλά, λευκή μέσα στο βράδυ, θα 'ρθει η γυναίκα που αγαπώ μες σ' όλες τις γυναίκες! Έχει τη θεία την αρετή να ντύνεται, να βγαίνει και να κινείται αθόρυβα, έτσι όπως οι ψυχές... Ω, πόσο, πόσο τρισχαριτωμένο τ' ανάλαφρό της βήμα, μες στο βράδυ!

Ποιος θε να πει την ομορφιάν εκείνης που αγαπώ; Φέρνει την ίδια μου καρδιά στα τρυφερά της χέρια. Πρόσωπο στην εντέλεια, κορμί χωρίς ψεγάδι, το βλέμμα της του μέλλοντος τη σκιά δεν τη φοβάται. Το ξέρει πως την αγαπώ, κι όλο έρχεται, όλο φτάνει...

Παρθένες που προσμένετε να 'ρθει, σβήστε τα φώτα· απλώστε της ολόγυρα, καθώς ένα στολίδι, την ήμερη γλυκιά σκιά, που τη μορφή ομορφαίνει, που είναι το βλέμμα πιο βαθύ κι ανάγλυφη η γραμμή... Την περιμένω... Έφτασε... Σβήστε τα φώτα, σβήστε.

(27.8.1923, αρ. 89)

Walt Whitman

Τραγούδι για όλα τα νερά και για όλα τα καράβια

Θα 'ναι τραχιά και σύντομα τα σημερινά τα λόγια μου.

Για τα καράβια που αρμενίζουν μες στις θάλασσες, καθένα με την ίδια του σημαία και με το σήμα.

Για τους αγνώστους ήρωες, που ζουν μες στα καράβια, για τα μεγάλα κύματα που απλώνονται κι απλώνονται – που απλώνονται κι απλώνονται –, πιο πέρα κι απ' το μάτι,

για τη νερόσκοπη που σπάει και σκάει, για τους αγέρηδες, που μες στα πέλαγα βουερά σφυράνε και φυσάνε,

και θέλω να υψωθεί μέσ' απ' τα λόγια μου κι ένα γερό τραγούδι για τους ναύτες, όλους τους ναύτες κι όλων των εθνών, απότομο και μέγα, σαν το κύμα.

Θέλω να υμνήσω τους καπεταναίους, τους πρώτους, νέους ή γέρους, και τους δεύτερους κι όλα τ' αντρειωμένα παλικάρια,

τους λίγους κι εκλεχτούς, τους σιωπηλούς, που η μοίρα δεν μπορεί ναν τους ξαφνίσει μήτε και ναν τους σκιάξει καν ο θάνατος.

Προσεχτικά από σένα διαλεγμένοι, γέρικε πόντε, και ξεδιαλεγμένοι.

Από σένα, θάλασσα ακατάλυτη, που πάντοτε διαλές και ξεδιαλές τη ράτσα μέσ' απ' τους καιρούς κι ενώνεις όλα τα έθνη,

θρεμμένοι από τα σένα διαρκώς, πολύ γριά γκρινιάρια παραμάνα, και που πραγματικά να σ' ενσαρκώνουν,

ατίθασοι κι αγρίμια, σαν και σένα.

(Πάντα να βγαίνουν ήρωες, σε θάλασσα ή στεριά, κι ας βγαίνουν ένας ένας ή δυο δυο – πάντα η γενιά τους να βαστάει, ποτέ της μη σωθεί – αν κι είναι σπάριοι, μ' αρκετοί, το σπέρμα να φυλάξουν).

Απλωνα, θάλασσα, παντού, σ' όλη την πλάσην απλωνα, τις χωριστές, τις χίλιες δυο σημαίες των εθνών!

Απλωνα, πάντα φανερά, τα μύρια σήματά τους!

Μα βάστα, σε παρακαλώ, για σένα, για σε και των ανθρώπων την ψυχή, κά-

ποια σημαία να κυματίζει απ' όλες παραπάνω.

Σήμα νοερό, υφασμένο για όλα τα έθνη, σήμα του ανθρώπου που αίρεται πιο πάνου κι απ' το θάνατο,

μνημόσυνο όλων των αντρείων παλιών καπεταναίων, των πρώτων και των δεύτερων, και των παλικαριών,

κι όλων όσοι έχουνε χαθεί, δοσμένοι στο καθήκον.

Που να κρατεί τη μνήμη τους, και να 'χει στο ύφασμά της δεν ξέρω τί από τους γενναίους κι αντρείους καπεταναίους, τους ναύτες τους ατρόμητους, τους γέρους και τους νέους,

ένα παγκόσμιο λάβαρο θαρρείς, που πάντα μαλακά να κυματίζει, απάνω απ' όλους τους αντρείους τους ναυτικούς,

σ' όλες τις θάλασσες και σ' όλα τα καράβια.

Δάκρυα

Δάκρυα! Δάκρυα! Δάκρυα!

Μες στην ερμιά και μες στη νύχτα, δάκρυα.

Που πέφτουν χάμου, στο λευκό ακρογιάλι, στάλα στάλα, κι η αμμουδιά τα πίνει,

δάκρυα, κι ούτ' έν' άστρο που να λάμπει, όλα θλιμμένα κι άνελπα και μαύρα.

Δάκρυα που τρέχουν απ' τα μάτια τα βρεμένα, μιανής μορφής με σκεπασμένο πρόσωπο.

Ποιος να 'ναι τούτος ο ίσκιος, η οπτασία, αυτή που τώρα κλαίει μες στα σκοτάδια;

Ποιος όγκος άμορφος, πεσμένος εκεί χάμου, που κάθεται σκυφτός στην αμμουδιά;

Κύματα δάκρυα και λυγμοί, μεγάλες αγωνίες, που μέσα τώρα πνίγονται κραυγές, κραυγές τρελές.

Μην είσαι συ, φουρτούνα ενσαρκωμένη, που υψώνεσαι έτσι, και περνάς στον όρμο, βιαστικά!

Ω τρικυμία της νυχτός, αγριωπή και πένθιμη, με τον τρελό σου αγέρα, και που περνάς όλο σπασμούς κι αλλοφροσύνη!

Ω εσύ σκιά, τόσο ήρεμη κι αξιόπρεπη τη μέρα, με τη γαλήνια τη μορφή, το ταχτικό το βήμα.

Όμως τη νύχτα, άμα κανένας δε σε βλέπει, τότε ξεσπάς, ξεσπάς, ξεσπάς ακράτητα – σ' έναν ωκεανό μεταμορφώνεσαι,

ωκεανό από δάκρυα! δάκρυα! δάκρυα!

(12.2.1924, αρ. 136)

Oscar Wilde

Ο αρτίστας

Ένα βράδυ ήρθε μες στην ψυχή του η επιθυμία να πλάσει έν' άγαλμα της Ηδονής που δε βαστάει παρά μονάχα μια στιγμή. Και γύρισε τον κόσμο όλο να βρει μπρούντζο. Γιατί δεν μπορούσε αλλιώς να στοχασθεί παρά σε μπρούντζο. Όμως ο μπρούντζος του κόσμου όλου είχε χαθεί και δε μπόρεσε να βρει μπρούντζο σε καμιά μεριά του κόσμου, εξόν τον μόνο μπρούντζο του αγάλματος της Λύπης που βαστάει παντοτινά.

Τ' άγαλμα αυτό το 'χε ο ίδιος κανωμένο με τα ίδια του τα χέρια, και βαλμένο στον τάφο του μοναδικού προσώπου που 'χε αγαπήσει μες στη ζωή. Στον τάφο του νεκρού προσώπου, που 'χε αγαπήσει πιο πολύ, είχε βαλμένο το έργο του εκείνο, να μνέσκει ως ένα σύμβολο του ανθρώπινου έρωτα που δεν πεθαίνει, σύμβολο της ανθρώπινης της λύπης οπού βαστάει παντοτινά. Και μες στον κόσμο όλο, δεν ήταν άλλος μπρούντζος, εξόν ο μπρούντζος του αγάλματος εκείνου.

Και πήρε τ' άγαλμα, που είχε κανωμένο, και το 'βανε σ' ένα τρανό καμίνι και το παράδωκε στο πυρ.

Κι απ' το μπρούντζο του αγάλματος της Λύπης που βαστάει παντοτινά έπλασε τ' άγαλμα της Ηδονής που δε βαστάει παρά μονάχα μια στιγμή.

(3.1.1920, αρ. 40)

Ο οίκος της Κρίσεως

Κι η σιωπή βασιλεύει στον Οίκο της Κρίσεως κι ο Άνθρωπος προχώρησε γυμνός μπροστά στο Θεό.

Κι ο Θεός άνοιξε το Βιβλίο της Ζωής του Ανθρώπου.

Κι ο Θεός είπε στον Άνθρωπον: «Η ζωή σου ήταν κακή και δείχτηκες ανήμερος σ' αυτούς που είχαν ανάγκη να τους παρασταθείς και σ' αυτούς που δεν είχαν αποκούμπι ήσουν πικρός και με σκληρή καρδιά. Σε κάλεσε ο φτωχός και δεν τον άκουσες και τ' αφτιά σου απόμειναν κλειστά στην άνελπην κραυγή των λυπημένων Μου. Την κλήρα του ορφανού έκανες δικιά σου κι έριξες αλεπούδες στου γείτονα τ' αμπέλια. Πήρες απ' τα παιδάκια το ψωμί και το 'ριξες να φάνε τα σκυλιά σου και τους λεπρούς Μου, που ζούσαν μες στους βάλτους και ειρηνικά προσεύχονταν σε Μένα, τους έδιωξες μες στους μεγάλους δρόμους και στο χώμα, που 'πλασα Εγώ για σένα, έκανες να χυθεί το αίμα του αθώου».

Κι ο Άνθρωπος αποκρίθηκε: «Τα 'κανα όλ' αυτά».

Και, πάλι, ο Θεός άνοιξε το Βιβλίο της Ζωής του Ανθρώπου. Κι ο Θεός είπε στον Άνθρωπο: «Η ζωή σου ήταν κακή, κι έτρεχες το κατόπι στην ομορφιά οπού είχα δείξει και καταφρόνες τον Θεόν οπού είχα κρύψει. Της κάμαράς σου οι τοίχοι ήταν γιομάτοι εικόνες, και μες στης ανομίας σου το κρεβάτι ξυπνούσες με τον ήχο της φλογέρας. Εφτά βωμούς έχτισες στ' αμαρτήματα που Μ' είχαν τόσο κάνει να υποφέρω, κι έφαγες πράγματα απαγορευμένα, κι η πορφύρα σου

ήτανε κεντημένη και με τα τρία σημάδια της ντροπής. Τα είδωλά σου δεν ήτανε απ' ασήμι και μήτε από χρυσάφι που διαρκεί, μόνο ήταν από σάρκαν οπού χάνεται. Τα μαλλιά τους μόλυνες μ' αρώματα και τους έβανες ρόδια μες στα χέρια. Τα πόδια τους μόλυνες με κρόκους, κι άπλωσες, να περάσουνε, χαλιά. Τα βλέφαρά τους έβαψες μ' αντιμόνιο, και τα κορμιά τους πότισες με μύρα. Έσκυφες ως τη γη και τα προσκύνησες, κι οι θρόνοι τους ήταν σιμά στον ήλιο. Φανέρωσες στον ήλιο την ντροπή σου και την τρέλα σου έδειξες στο φεγγάρι».

Κι ο Άνθρωπος αποκρίθηκε: «Τα 'κανα όλ' αυτά».

Και, για τρίτη φορά, ο Θεός άνοιξε το Βιβλίο της Ζωής του Ανθρώπου.

Κι ο Θεός είπε στον Άνθρωπο: «Κακή ήταν η ζωή σου, και πλήρωσες κακόν αντι καλού και με τη μοχθηρία την καλοσύνη».

»Τα χέρια πλήγωσες που σε είχαν θρέψει και τα στήθια καταφρόνησες που σου 'χανε δοσμένα το μαστό τους».

»Αυτός που ήρθε σε σένα με νερό γύρισε πίσω διψασμένος, και τους ληστές που σ' έκρυψαν τη νύχτα τους πρόδωκες προτού να ξεμερώσει. Τον εχθρό σου που φείσθηκε τη ζωή σου τον σκότωσες κρυφά και ξαφνικά, και πούλησες το φίλο που ήταν δίπλα σου, και κείνους που σου φέραν την Αγάπη, τους πλήρωσες με την ασέλγειά σου».

Κι ο Άνθρωπος αποκρίθηκε: «Τα 'κανα όλ' αυτά».

Κι ο Θεός έκλεισε το Βιβλίο της Ζωής του Ανθρώπου και είπε: «Θα σε στείλω, βέβαια, στην Κόλαση».

Κι ο Άνθρωπος φώναξε έτσι: «Δε μπορείς».

Κι ο Θεός είπε στον Άνθρωπο: «Γιατί και για ποιο λόγο δε μπορώ να σε στείλω στην Κόλαση;».

»Γιατί έχω ζήσει πάντα μες στην Κόλαση» αποκρίθηκεν ο Άνθρωπος.

Κι η σιωπή βασιλεύει στον Οίκο της Κρίσεως.

Κι ύστερ' από λίγη ώρα, μίλησεν ο Θεός κι είπε στον Άνθρωπο: «Μια και στην Κόλαση να σε στείλω δε μπορώ, βέβαια θα σε στείλω στην Παράδεισο. Ναι, θα σε στείλω, αλήθεια, στην Παράδεισο».

Κι ο Άνθρωπος φώναξε έτσι: «Δε μπορείς».

Κι ο Θεός είπε στον Άνθρωπο: «Γιατί και για ποιο λόγο δε μπορώ να σε στείλω στην Παράδεισο;».

»Γιατί ποτέ και πουθενά δε μπόρεσα να τηνε φανταστώ» αποκρίθηκεν ο Άνθρωπος.

Κι η σιωπή βασιλεύει στον Οίκο της Κρίσεως.

(5.1.1920, αρ. 41)

Silentium Amoris

Έτσι όπως ο ήλιος ο χρυσός, συχνά, με τη μεγάλη του τη λάμψη διώχνει το χλωμό κι αδύναμο φεγγάρι, κι όσο να θέλει να του αντισταθεί, μέσα στη ζοφερότατη σπηλιά του, δίχως να προφτάσει καν ν' ακούσει μήτ' ένα καν τραγούδι του αηδονιού, έτσι η ομορφιά σου μου σφαλνάει τα χείλη και κάνει μου παράφωνα τα πιο γλυκά τραγούδια.

Κι έτσι όπως την αυγή από πάνω απ' τα λιβάδια περνά ο αγέρας με τα ορμητικά φτερά του και σπάει με το φιλί του το καλάμι, που αυτό μονάχα, μέσα σ' όλα τ' άλλα, μπορεί να γίνει μια φλογέρα τραγουδιού, έτσι τα μανιασμένα μου τα πάθη μέσα μου παραδέρνουν όλην ώρα κι έτσι η αγάπη μου η πολύ μεγάλη την ίδια την αγάπη μου βουβαίνει.

Μα βέβαια πως τα μάτια μου θα σου 'δειξαν, εσένα, ποιος ο λόγος της σιωπής μου και πως είν' έτσι η λύρα μου παράχορδη, πριν να γενεί μοιραίος ο χωρισμός μας, και πριν μας αναγκάσει να τραβήξουμε εσύ για κάποια χείλη που να λεν τραγούδια με γλυκύτερη αρμονία και γω ν' αναπολώ μόνο του κάκου κάποια φιλιά που δεν έχω δοσμένα, κάποια τραγούδια που δεν έχω πει.

Η φωνή μου

Στον τωρινό αυτόν κόσμο, που δε γνωρίζει ανάπαιψη διόλου, μες στον πολυθόρυβο αυτόν κόσμο, δρέψαμε, εσύ και γω, τις απολαύσεις, τις απολαύσεις όλες της καρδιάς και τώρα τ' άσπρα τα πανιά του σκάφους μας, τ' άσπρα πανιά μας είναι διπλωμένα και το φορτίο της βάρκας μας σωμένο.

Κι έτσι τα μάγουλά μου χλωμίασαν παράκαιρα, γιατί έσβησε η χαρά μου μες στα δάκρυα. Κι ήρθε ο Καημός και ξέβαψε το πορφυρό χρυσάφι των δυο των παιδιακίσων μου χειλιών κι ο Όλεθρος του κρεβατιού μου έσυρε τις κουρτίνες.

Όμως, αυτή όλ' η ανήσυχη ζωή δεν ήτανε για σε παρά μια λύρα, καν το λεπτό το γήτεμα μιας βιόλας, ή η μουσική της θάλασσας, που 'ναι αποκοιμημένη σε μιαν ανάλαφρη ηχώ, μες στο λευκό κοχύλι.

Η αληθινή σοφία

Τα ξέρεις όλα: μάταια ψάχνω εγώ ποιο χώμα πρέπει τώρα για να οργώσουμε και ποιο πρέπει να σπείρουμε με στάρι. Η γης είν' όλη μαύρη από τα βάτα, από τα βάτα και τα κακά χορτάρια, και μήτε νοιάζεται καθόλου για τα δάκρυα, που κυλούν, είτε για τη βροχή.

Τα ξέρεις όλα: και γω είμαι καθισμένος, και περιμένω, με δεμένα μάτια, και με τα χέρια μου αποκαλωμένα, ώσπου να σηκωθεί ο στερνός ο πέπλος, κι η θύρα ν' ανοιχτεί, πρώτη φορά.

Τα ξέρεις όλα, ναι: κι όμως εγώ, εγώ δε μπορώ τίποτα να ιδώ. Ελπίζω, ωστόσο, να μην πήγε ανώφελα η ζωή μου. Και ξέρω, εμείς, πως πάλε θα βρεθούμε στη θείαν αιωνιότητα μαζί.

(29.11.1923, αρ. 115)

Γλωσσάρι

άλικος: που έχει έντονο κόκκινο χρώμα
αλκή: σωματική δύναμη
άμποτε: αν ποτέ
ανήμερος: που δεν ημερεύει, σκληρός, άγριος
απαντώ: συναντώ
απήγανο: αρωματικό φυτό
απολείπω: μειώνομαι, εξασθενώ
ασπαίρω: τρέμω, σπαρταρώ
διαλές (β' εν. ενεστ.): διαλέγεις
έχω τ' όνομά μου: έχω την ονομαστική μου γιορτή
κοκό: γλυκό, λιχουδιά
κλήρα: κληρονομιά, περιουσία
λάγγεμα: χαύνωση από ερωτικό πόθο
λάμνω: κωπηλατώ, πορεύομαι
λιχνιστήρι: γεωργικό εργαλείο για τον διαχωρισμό του άχυρου από το στάρι
λόχη: περιοχή με πυκνή βλάστηση
μαγγανεία: μαγεία
νείρομαι: ονειρεύομαι
ξεδιαλές (β' εν. ενεστ.): ξεδιαλέγεις
όχτος: όχθη
περγελάστρα: περιγελαστική, περιπαικτική, εμπαικτική
ρυάζομαι: ουρλιάζω/λυσομανώ
σπερνός: εσπερινός, απογευματινός
συντυχαίνω/συντυχάω: συναντώ
ταμειυτής: θεματοφύλακας, προστάτης
τοι: (αρχαϊστικός τύπος, πληθ. αρσ. άρθρου) ούόντως
φιλολογία: λογοτεχνία
φτονώ (φθονώ): ζηλεύω
χαυνωμένος: χαλαρός, νωθρός

Σκίτσο του Α. Πρωτοπάτση

Πίνακας του Γιάννη Ψυχοπαίδη

Συγκεντρωτική Καταγραφή Δημοσιεύσεων Ν. Λαπαθιώτη
στην εφ. Έθνος (1919-1920, 1923-1924, 1940), βάσει αλφαβητικής
κατάταξης των μεταφραζόμενων συγγραφέων

1. Leonid Andreyev (Ρώσος, 1871-1919)
  1. Μες στο υπόγειο, 6-8.7.1923 (αρ. 74α-γ)
2. Charles Baudelaire (Γάλλος, 1821-1867)
  1. Τα μάτια των φτωχών, 22.10.1919 (8)
3. Marguerite Burnat-Provins (Γαλλίδα, 1872-1952)
  1. Η νύχτα η αληθινή, 9.9.1923 (93)
  2. Καλή χρονιά, 24.2.1924 (137)
  3. Πρωί του Νοεμβρίου, 29.2.1924 (138)
  4. Τα πουλιά, 9.9.1923 (93)
  5. Το γαρύφαλλο, 9.9.1923 (93)
  6. Το ταξίδι, 9.9.1923 (93)
  7. Το τραγούδι τελείωσε, 29.2.1924 (138)
4. Paul Claudel (Γάλλος, 1868-1955)
  1. Διαβάσματα, 8.10.1923 (102)
  2. Η Παναγιά το μεσημέρι, 21.12.1919 (35)
  3. Κύριε ελέησον, 4.10.1923 (101)
  4. Ο Άγι-Αντώνης της Πάδουας, 21.12.1919 (35)
5. Costantin d'Erzenga (Αρμένιος)
  1. Άνοιξη, 11.2.1920 (66)
6. Remy de Gourmont (Γάλλος, 1858-1915)
  1. Αγροτικές επιγραφές, 6.11.1923 (107), 12.11.1923 (109)
  2. Η κυρά του φθινοπώρου, 6.11.1923 (107), 12.11.1923 (109)
  3. Ο Ζώζος κι η Ζωζέτα, 10.10.1919 (4)
  4. Τα ρόδα μες στη μπόρα, 31.10.1923 (106)
  5. Το βράδυ, 18.10.1923 (104)
  6. Τραγούδι φθινοπωρινό, 31.10.1923 (106)
7. Gaston de Pawlowski (Γάλλος, 1874-1933)
  1. Ένα σκάνδαλο διοικητικόν, 5.12.1919 (28)
8. Hovhannès de Thelgouran (Αρμένιος)
  1. Στο θάνατο, 13.2.1920 (67)
  2. Τραγούδι της αγάπης, 13.2.1920 (67)
9. Alfred Douglas (Άγγλος, 1870-1945)
  1. Εκ βαθέων, 4.8.1923 (82)
  2. Λαγνεία κι υποκρισία, 6.8.1923 (83)
  3. Μπαλάντα του μίσους, 9.8.1923 (84)
  4. Στο Σέξπιρ, 9.8.1923 (84)
  5. Ύμνος της ντροπής, 6.8.1923 (83)
10. Anatole France (Γάλλος, 1844-1924)
  1. Από τον Κήπο του Επίκουρου, 30.11.1924 (145)
11. Maxime Gorki (1868-1936)
  1. Φτώχεια παιδούλας, 4.10.1919 (2)
12. Naghache Hounathan (Αρμένιος, 1661-1722)
  1. Τραγούδι, 13.11.1919 (17)
13. Henrik Ibsen (Νορβηγός, 1828-1906)
  1. Ο χορός των νεκρών, 6.2.1920 (64), 19.11.1923 (111)
  2. Στη θάλασσα, 6.2.1920 (64)
14. Francis Jammes (Γάλλος, 1868-1938)
  1. Η απουσία, 13.10.1919 (5), 24.1.1924 (133)
  2. Η καλοσύνη του καλού θεού, 18.11.1919 (21)
  3. Η πίπα, 18.10.1919 (6)
  4. Ο νους, 13.10.1919 (5), 24.1.1924 (133)
  5. Ο παράδεισος, 2.10.1919 (1)
  6. Το τραμ, 13.10.1919 (5), 25.1.1924 (134)
15. Johannes Joergensen (Δανός, 1866-1956)
  1. Η κλωστή που έρχεται από πάνω, 27.7.1923 (79)
16. John Keats (Άγγλος, 1795-1821)
  1. Ωδή σ' ένα αηδόνι, 1.2.1920 (61)
17. Rudyard Kipling (Άγγλος, 1865-1936)
  1. Τρεις κι ένας απ' αυτούς περισσευόμενος, 25-27.11.1924 (113α-γ)

18. *Nahabed Koutchak* (Αρμένιος, περ. 15^{ος}-16^{ος} αι.)
 1. Τραγούδια της αγάπης, 15.11.1919 (19)
 2. Τραγούδια της αγάπης, 17.11.1919 (20)
 3. Τραγούδια της αγάπης, 9.12.1919 (30)
 4. Τραγούδια της αγάπης, 12.12.1919 (31)
 5. Τραγούδια της αγάπης, 14.12.1919 (32)
 6. Τραγούδια της αγάπης, 29.12.1919 (38)
 7. Τραγούδια της αγάπης, 2.1.1920 (39)
 8. Τραγούδια της αγάπης, 11.1.1920 (44)
19. *Camille Lemonnier* (Βέλγος, 1844-1913)
 1. Η μικρή κυρά της θάλασσας, 14-18.12.1923 (121α-ε)
20. *Pierre Loti* (Γάλλος, 1850-1923)
 1. Ψωριάρα γάτα, 15.1.1920 (46)
21. *Pierre Louÿs* (Γάλλος, 1870-1925)
 1. Ο αδιάφορος, 8.10.1919 (3)
 2. Συνομιλία, 8.10.1919 (3)
 3. Τα χρυσαφικά, 8.10.1919 (3)
 4. Το καθαρίο νερό της στέρννας, 8.10.1919 (3)
 5. Το σκισμένο ρούχο, 8.10.1919 (3)
22. *Maurice Maeterlinck* (Βέλγος, 1862-1949)
 1. Δεκαπέντε τραγουδάκια, 18-19.1.1920 (49α-β), 10.12.1923 (: Τραγουδάκι, Ύμνος της Παρθένου στην αδελφή Βεατρίκη, 118)
 2. Ψυχή της νύχτας, 10.12.1923 (118)
23. *Stéphane Mallarmé* (Γάλλος, 1842-1898)
 1. Χινοπωριάτικο παράπονο, 8.11.1919 (15)
24. *Jean Moréas* (Έλληνας, 1856-1910, έγραφε κυρίως στα γαλλικά)
 1. Η Παναγιά στο κονταροχτύπημα, 20.11.1919 (22)
25. *Friedrich Nietzsche* (Γερμανός, 1844-1900)
 1. Ανθρώπινο, πολύ ανθρώπινο, 18.12.1919 (34)
 2. Αυγή, 16.12.1919 (33)
 3. Αφορισμοί και αποφθέγματα, 13.9.1923 (94)
 4. Αφορισμοί και αποφθέγματα, 16.9.1923 (95)

5. Αφορισμοί και αποφθέγματα, 24.9.1923 (98)
 6. Αφορισμοί και αποφθέγματα, 27.9.1923 (99)
 7. Αφορισμοί και αποφθέγματα, 30.9.1923 (100)
 8. Λόγια, σύμβολα και εικόνες, 29.11.1919 (26)
 9. Ρητά και γνώμες ανακατωμένα, 7.12.1919 (29)
26. *Edgar Allan Poe* (Αμερικανός, 1809-1849)
 1. Άναμπελ Λι, 21.11.1919 (23)
 2. Για την Άννι, 1.12.1919 (27), 2.3.1924 (139)
 3. Ελντοράντο, 24.11.1919 (24), 16.11.1923 (110)
 4. Επιθαλάμιο, 24.11.1919 (24), 16.11.1923 (110)
 5. Οι καμπάνες, 23.12.1919 (36)
 6. Σκιά, 28.1.1920 (58)
27. *Jules Renard* (Γάλλος, 1864-1910)
 1. Ζηλιάρες αδερφούλες, 30.8.1923 (90)
 2. Ο δυνατός, 2.9.1923 (91)
 3. Ο πετεινός, 28.6.1923 (71)
 4. Το διαμαντικό, 28.6.1923 (71)
 5. Το παχουλό και τ' αχαμνό παιδάκι, 17.8.1923 (86)
28. *Dante Gabriel Rossetti* (Άγγλος, 1828-1882)
 1. Αποχωρισμένοι εραστές, 29.1.1920 (59), 6.12.1923 (117)
 2. Ήμερο σεληνόφωτο, 6.12.1923 (117)
 3. Όνειρα αγρύπνιας, 29.1.1920 (59), 6.12.1923 (117)
29. *Saadi Shirazi* (Πέρσης, 13^{ος} αι.)
 1. Άσπλαχνη αγάπη, 24.1.1920 (54)
 2. Γνωμικά, 17.1.1920 (48), 13.12.1923 (119), 15.12.1923 (120)
 3. Η αγάπη, 3.2.1920 (63)
 4. Η ανάρρηση, 8.2.1920 (65)
 5. Η ανταμοιβή, 22.1.1920 (52)
 6. Η απόκριση της πεταλούδας, 2.2.1920 (62)
 7. Η δίψα, 2.2.1920 (62)
 8. Η πυγολαμπίδα, 21.1.1920 (51)
 9. Η σιωπή, 20.1.1920 (50)
 10. Η χορεύτρια, 22.1.1920 (52)

11. Ο βουλιαγμένος γάδαρος, 8.2.1920 (65)
 12. Ο γατρός κι η κόρη, 8.2.1920 (65)
 13. Ο γόης, 24.1.1920 (54)
 14. Ο ερωτευμένος ο ζητιάνος, 22.1.1920 (52)
 15. Ο Μαχμούτ, 2.2.1920 (62), 4.1.1924 (125)
 16. Ο τυφλός, 22.1.1920 (52)
 17. Ποτέ, 21.1.1920 (51)
 18. Το δαχτυλίδι του χαλίφη, 3.2.1920 (63)
 19. Το μυρμήγκι, 21.1.1920 (51), 4.1.1924 (125)
 20. Το πέσιμο, 21.1.1920 (51)
 21. Το σάβανο, 21.1.1920 (51)
 22. Το σύδεντρο, 8.2.1920 (65)
 23. Το ταξίδι, 20.1.1920 (50), 8.1.1924 (126)
30. *Albert Samain* (Γάλλος, 1858-1900)
 1. Άμφισσος και Μέλιτα, 29.10.1919 (10), 13.1.1924 (128)
 2. Βράδυ, 3.11.1919 (13), 12.1.1924 (127)
 3. Βράδυ, 3.11.1919 (13), 31.12.1923 (124)
 4. Η Ερμύνη κι οι βοσκοί, 30.10.1919 (11), 17.1.1924 (130)
 5. Η τρυγόνα της Αμυμώνης, 31.10.1919 (12), 16.1.1924 (129)
 6. Μύρτιλος και Παλεμόνη, 31.10.1919 (12), 13.1.1924 (128)
 7. Ξανθίς, 29.10.1919 (10), 17.1.1924 (130)
 8. Οι αστερισμοί, 31.10.1919 (12), 16.1.1924 (129)
 9. Οι παρθένες το δειλί, 29.10.1919 (10), 31.12.1923 (124)
 10. Πρωί στο λιμάνι, 3.11.1919 (13), 12.1.1924 (127)
 11. Στον κήπο της Ινφάντας, 6.11.1919 (14)
 12. Στον κήπο της Ινφάντας, 9.11.1919 (16)
31. *Marcel Schwob* (Γάλλος, 1867-1905)
 1. Δακτύλιος ή Σίσημ, 26.1.1920 (56)
 2. Έγγελλος ή Ψευδοπωλήτρια, 25.1.1920 (55)
 3. Λύκηθος ή Της Σάμου το κρασί, 5.7.1923 (73)
 4. Λύχνος ή Γαμήλιος παννυχίς, 26.1.1920 (56)
 5. Μήλον ή Οι τρεις δρόμοι, 25.1.1920 (55)
 6. Σύριγγ ή Οι έξι φθόγοι του αυλού, 5.7.1923 (73)

7. Το βιβλίο της Μονέλας, 14.11.1919 (18)
 8. Υάκινθος ή Η εστεφανωμένη υδρία, 27.1.1920 (57)
 9. Φάσηλος ή Η ερωτευμένη, 27.1.1920 (57)
32. *Algernon Charles Swinburne* (Άγγλος, 1837-1909)
 1. Ένα τραγούδι παιδικό, 1.8.1923 (81)
 2. Η ώρα του χωρισμού, 16.1.1920 (47), 1.8.1923 (81)
 3. Μπαλάντα της χώρας των ονείρων, 16.1.1920 (47)
 4. Τραγούδι, 1.8.1923 (81)
33. *Archag Tchobanian* (Αρμένιος, 1872-1954)
 1. Ανοιξη-Σεληνόφωτο, 5.12.1923 (116)
 2. Τα μαλλιά σου, 4.2.1924 (135)
 3. Το γέλιο και το κλάμα, 24.12.1923 (123)
 4. Το ρίγος, 4.2.1924 (135)
34. *Alfred Tennyson* (Άγγλος, 1809-1892)
 1. Από την Πριγκιπέσα, 29.1.1920 (59), 26.11.1923 (114)
35. *Renée Vivien* (Αγγλίδα, 1877-1907, έγραφε κυρίως στα γαλλικά)
 1. Επιθαλάμιο, 27.8.1923 (89)
 2. Μπήχαν τα ρόδα, 22.8.1923 (88)
 3. Πάμε μες στο βράδυ, 20.8.1923 (87)
36. *Herbert G. Wells* (Άγγλος, 1866-1946)
 1. Ο κώνος, 11-18.11.1923 (108α-η)
37. *Walt Whitman* (Αμερικανός, 1819-1892)
 1. Άσμα για όλες τις θάλασσες και όλα τα καράβια, 23.1.1920 (53), 12.2.1924 (136)
 2. Δάκρυα, 23.1.1920 (53), 12.2.1924 (136)
38. *Oscar Wilde* (Ιρλανδός, 1854-1900)
 1. Η αληθινή σοφία, 31.1.1920 (60), 29.11.1923 (115)
 2. Η φωνή μου, 31.1.1920 (60), 29.11.1923 (115)
 3. Ο αγαθοποιός, 3.1.1920 (40)
 4. Ο αρτίστας, 3.1.1920 (40)
 5. Ο δάσκαλος της σοφίας, 9-10.1.1920 (43α-β)
 6. Ο δάσκαλος, 7.1.1920 (42), 24.3.1924 (140)
 7. Ο κακός γίγας, 12-14.1.1920 (45α-γ)

8. Ο μαθητής, 7.1.1920 (42), 24.3.1924 (140)
9. Ο οίκος της κρίσεως, 5.1.1920 (41)
10. Silentium amoris, 31.1.1920 (60), 29.11.1923 (115)
11. [Χαρά σε κείνον], 31.1.1920 (60)

Ναπολέον Λαπαθιώτης (1888-1944)

1. Απόψεις εντελώς μονομερείς, 15.9.1924 (144)
2. Μια ψυχή, 6.9.1940 (147)
3. Νοσταλγία, 1.10.1940 (148)
4. Ο Λοτί, 16.6.1923 (68)
5. Οφειλόμενη απάντησις προς Καθημερινήν, 24.6.1920 (70)
6. Περί τον κ. Ιερεμίαν, 18.4.1924 (142)
7. Το βιολί, 28.10.1923 (105)
8. Φθογγογραφική ορθογραφία, 4.9.1924 (143)
9. Φιλολογικά, 10.4.1924, (141)
10. Χεράκια, 30.5.1940 (146)

Montfonon-Baron Letruc de Montfonon
(= Ν. Λαπαθιώτης)

1. Ανάμνησις, 21.9.1923 (97)
2. Αποχρώσεις, 22.7.1923 (78)
3. Άστρο της μοίρας, 19.7.1923 (77)
4. Ασυμφωνίες, 29.7.1923 (80)
5. Αύριο που θα πάμε, 29.7.1923 (80)
6. Αφιέρωμα, 19.9.1923 (96)
7. Αφιέρωση, 24.6.1923 (69)
8. Βράδυ, 19.7.1923 (77)
9. Γέλια, 14.7.1923 (76)
10. Γιατί, 5.9.1923 (92)
11. Γραμμένο σ' ένα λεύκωμα, 12.7.1923 (75)
12. Δεν παύεις να μ' αναπολείς, 1.7.1923 (72)
13. Διάλογος, 21.1.1924 (132)

14. Είχα διαμάντια πλήθος, 19.7.1923 (77)
15. Ελεημοσύνη, 1.7.1923 (72)
16. Ένα τραγούδι πριν να γεννηθείς, 24.6.1923 (69)
17. Ένας υπόπτης τρέχει μες στο δάσος, 14.7.1923 (76)
18. Εσταυρωμένος, 12.8.1923 (85)
19. Ευτυχίες, 24.6.1923 (69)
20. Έφηβος λεπτός και μυστηριώδης, 22.7.1923 (78)
21. Η θυσία, 26.10.1919 (9)
22. Η καταιγίδα, 24.6.1923 (69)
23. Η Παναγία των στεναγμών, 20.12.1923 (122)
24. Η πληρωμή, 21.1.1924 (132)
25. Ιστορίες, 12.7.1923 (75)
26. Καμπάνες, 12.7.1923 (75)
27. Κύκλοι, 12.7.1923 (75)
28. Μακρινό ταξίδι στην ψυχή σου, 1.7.1923 (72)
29. Μελαγχολίες, 1.7.1923 (72)
30. Μεσάνυχτα, 1.7.1923 (72)
31. Μιαν ιστορία χωρίς σκοπό, 19.10.1919 (7)
32. Οι δρόμοι, 27.12.1919 (37)
33. Πάθος, 19.7.1923 (77)
34. Παπαρούνες, 22.7.1923 (78)
35. Προσωπίδες, 14.7.1923 (76)
36. Ρόδα..., 27.11.1919 (25)
37. Σιωπή, 22.7.1923 (78)
38. Σκιές, 5.9.1923 (92)
39. Σου είχα δώσει, 29.7.1923 (80)
40. Σουαρές, 10.10.1923 (103)
41. Τα ρόδα, 24.11.1923 (112)
42. Το δράμα της ψυχής και της ψυχής μου, 20.1.1924 (131)
43. Το κάστρο της σιωπής, 10.10.1923 (103)
44. Τύψεις, 12.8.1923 (85)
45. Φαντάσματα..., 24.11.1923 (112)
46. Χωρισμός, 14.7.1923 (76)

Προς την Δεωθίαν
την «Κυριακή», ηγ.

Αθήνα, 23/6/23.

Φίλε Κώρι,

Δυσ' εγώ αμόγη, και' ηγεύου :

ἔγραψα σ' σεμπερίο εύγχο, ὅτι ἡ τεσσαρτίσσις αὐ' ἐπέστα
ἡς' μωστῆ' ἰσοστογῆ' μου σὸς τ' «ἔθνος», ἔμει με' τὴν
σεόθειον τῆ' --- διορθώσεως σὲ!

Σχίτσο Kem. (βλ. λ. 187)

Τὸ βράγμα μου ἦταν ἰσαγῶς μαγῆ.

θυγῆσαι ὄμως κα' τὸ διορθώσαι {δέχομαι τὴν ἐπιθεσίαν
σεόθειον}, καί, ὅπως ἦταν φυσικόν, τὸ μαπιστρέψατε ---

φαίνεται κα' εἶναι κάπως ἀόριστος :

Τὸ ἔδο ανέβη καί με' τὴν ἔγγαδα. —

Φίλος,

Ν. Λαπαθιώτης

ροφιλολογικά τετράδια

Βιβλιοθήκη Πανεπ